

Adimen emozionala eskolan lantzeko prestatzen ari dira irakasleak

ARGIA

2006ko apirilaren 30a | LXIX. urtea | 2.038 zenbakia | 3,50 euro

Estatut Katalanen dezepzioa eta nekea

Net Hurbil
Iranek eta Israelek egingo dute bakea edo hurrengo gerra

Clara Rouget, Gazte Topaguneko eleduna:
“Gazteok tokia nahi dugu prozesu politikoan,
gu baikara biharko Euskal Herria”

Dani Riano

Mahai-Ingurua
Begoña Muruaga
Maite Gonzalez Esnal
Josune Muñoz

Iritzi-artikuluak
Arantza Campos
Xabier Odriozola
Izaskun Guarrotxena

Feminismoa orain eta gero

Zein dira feminismoaren egiteko nagusiak XXI. mendean?

Nolakoa da egungo feminista?

Botere politikoa feminismoaz baliatu al da bere onurarako?

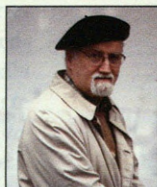
Euskal Herrian ba al dugu feminismo eredu propiorik?

Feminismoak ba al du etorkizunik?

Gizonek zer zor diote feminismoari?

Pertsonaia

- 13 **Xipri Arbelbide:** «Munduak leher eginen du laster». Amets Arzallus.

Xipri Arbelbide.

Iritziak

- 23 **Asisko Urmeneta.** Gora Pro Nobis.
 24 **Imanol Alvarez.**
 Askotariko normalizazioa.
 25 **Joseba Barriola.** Miren Azkarateren hitzaurrea edo...
 27 **J. R. Makuso.** Bestea.
Joxe Mari Ostolaza. Silvio Berlusconi.
 28 **Ander Lipus.**
 Aktore europar baten eskizofreniak.

Ander Lipus.

Erdiko kaiera

- 29 **Pedro J. Oiartzabal de Cuadra:**
 «Nor bere modura da euskaldun». Miel A. Elustondo.
 33 **12 tribu: Reggaearen militanteak.**
 Jon Gurrutxaga.
 36 **Ezpalak.** Katixa Garate.
 38 **Argitalpenak:**
Lander Garrori elkarrizketa. Pilar Iparragirre.
 40 **Denbora-pasak.**
 42 **Ihesi: Saien balkoitik Bi Haizpera begira.**
 Estitxu Eizagirre.
 46 **Makina bat kontu.**
 Jaber Agirre, Joxerra Aizpurua eta Jakoba Errekondo.

Clara Rouget.

12 tribu.

Termometroa

- 51 **Deustuko Unibertsitateko korridorean eta ikasgelan euskara gutxi.** Ainhoa Lendinez.
 54 **Bero-beroan.**
 56 **Net Hurbil. Iranek eta Israelek egingo dute bakea edo hurrengo gerra.** Pello Zubiria.

Deustuko Unibertsitatea.

4 | Estatut

Joko politikoak herritarrak nekatu ditu

Duela zazpi hilabete ilusioa zabaldu zen Katalunian: Parlamentuak %90arekin onartu zuen Estatutuaren erreforma. Gaur egun, testuak zuzenketa ugari jaso ditu Madriletik pasa ondoren, batasun politikoa hautsita dago eta herritarrek dezepzioari eta nekeari aurre egin beharko diete, erreferendumean Estatut berria onartzeko.

- 26 | **Luparekin** Juan Mari Arregi
 58 | **Azkena** Iñigo Aranbarri

- 19 | **Adimen emozionala eskolan** Mikel Garcia

48 | Clara Rouget

Lille hiritik (Frantzia) Uztaritzera bizitzera aldatu zen duela bederatzirte. Euskaldun berria da Clara Rouget gaztea. Zuzenbideko ikaslea eta militante gartsua. Etxarri Arana-tzen burutu berri den Gazte Topaguneko bozeramailea eta bere herriko Gaztetxeko kidea.

Jabetza: Komunikazio Biziagoa, S.A.L. Lehendakaria: Joxe Mari Irazusta. Zuzendaria: Xabier Letona. Zuzendariaren albokoa: Pello Zubiria. Erredakzioa: Mikel Asurmendi, Estitxu Eizagirre, Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi. Argazkilaria: Dani Blanco. Produktzioa: ANTZA, S.A.L. Sareko Argia: Eli Pombo, Jon Torner, Mikel Garcia, Naiara Irureta.

Kudeatzailea: Berdaitz Gola. Salmenta Burua: Bego Zuza. Harpidetzak: Urtzi Azpiroz. Publizitatea: Igor Garmendia, Urko Vivar. Idazkaritza Teknikoa: Ixabel Bereziartua. Sustapena: Esti Parada. Administrazioa: Marijo Aiertza, Mari Karmen Loiarte, Aloña Sorraluze. Bezeroen harrera: Olatz Kortza.

Argitalpenak: Arantza Egaña. Zerbitzuak: Joxe Mari Irazusta.

HELBIDEAK: Gipuzkoa: Industrialdea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel: 943 371545. Faxak: 943 373403 (erredakzioa), 943 361048 (komertziala). Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoa: Xalbardin baita. 64122 Urruña. Tel: 559 476000. Faxa: 559 476001. Nafarroa: Gazteluko Plaza 44, 3 eskuina. 31001 Iruñea. Tel: 948 222285. Bizkaia: P.K. 140. 48.100 Mungia. POSTAELEKTRONIKOA: Erredakzioa: kazeta@argia.com. Komertziala: komertzial@argia.com. Harpidetzak: harpide@argia.com. Interneten: www.argia.com. Lege gordailua: NA 80-1963. ISSN: 0213-909X. Batzorde parekidea: 72562 E. Inprimategia: Antza S.A.L. Informatika: Adur Software Productions, S.Koop. Elk. Urtebeteko harpidetza: Hego Euskal Herria: 127 euro. Ipar Euskal Herria: 155 euro. Espainia: 127 euro. Beste atzerriak: 160 euro. Airez: 252 euro. Komunikazio Biziagoa S.A.L. Ametzagaña Taldeko partaidea da.

Azala: Antza. Azaleko argazkia: Dani Blanco.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
 diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Gizarte eta Erakunde Harremanetarako
 Departamentua

kutxa

Estatut Politikoen jokoa Katalanen nekea

Iazko irailaren 30ean argazki bateratu eta eredugarria eskaini zuen Kataluniako Parlamentuak: Estatutu berriaren proposamena ia %90eko aldeko botoekin onartu zen. Zazpi hilabete pasa direnean, testuaren egile nagusienetakoa den ERC Estatut murriztuaren aurka ageri da, politikoen ezinikusiez eta krisiez bete dira egunkari katalanen azalak eta gizartea nekatzen hasi da PPren kanpaina antikatalanarekin, klase politikoaren jarrera partidistekin eta edukiz hustuta eta irainez beteta dagoen eztabaidarekin.

TESTUA ETA ARGAZKIAK:
NAGORE IRAZUSTABARRENA

PRO
DE RE
DE L
D'AUT
CA

CATALUNYA PLAZAKO metro estazioan gaude, Bartzelonako erdigunean. Berrogeita hamar urte-tik gorako bikotea hurrengo metroa noiz etorri-ko zain dago nasan, horman itsatsitako afixa txiki bati begira. Afixak auto katalanetan hainbeste ikusten den astoaren irudia du, eta gainean “*Estatut? No, gràcies*” leloa letra larriz idatzita. Gizonez-koak karteltxoak kendu eta zakarretara bota du. Emakumezkoak desadostasunez begiratu dio, baina ez dakigu kartelak dioenarekin haserre dagoen edo, agian, senarrak egindakoarekin.

Duela hilabete batzuk irudi baikorra goa eskaini zuen Kataluniak. 2005eko irailaren 30ean Kataluniako Autonomia Estatutua erreforma-tzeko proposamena onartu zen bertako Parla-mentuan, %89ko aldeko botoekin. Gobernu-ko hirukoteak —PSC, ERC, eta ICV— eta oposizio-ko alderdi nagusiak —CiU— bat egin zuten Estatut berria bultzatzeko eta PP baino ez zen geratu argazkitik kanpo. Batzuentzat agian testua motz geratzen zen, beste batzuentzat ausartegia izan-go zen, eta beste batzuk gustura geratuko ziren edukiarekin, baina ezin da ukatu Kataluniako politikoei egun hartan eskaini zuten batasun iru-diak ilusioa eta harrotasuna piztu zuela katalan gehienen artean. Zer gertatu da, bada, hilabete gutxitan hori guztia hausteko? Proposamenak Madrilerako bidaia egin duela.

Ukaezina zena ukatuta

Parlamentuak testua onartu eta hurrengo egunean bertan, José Montilla PSCko idazka-

ri nagusiak zuzenketak berriro aurkeztuko zituela jakinarazi zuen. Felip Puig-ek esan digu: “Irailaren 30eko argazki hura faltsua zen neurri batean. Espainiako errege familia-ren Gabonetako postala bezalakoa zen, pho-toshopen eginiko muntaia”. Eta bitxia da Kataluniako Parlamentuko CiUko bozera-maileak hori esatea, hain zuzen, CiUri egotzi zaiolako parlamentuko batasun hori haustea, euren aldetik zuzenean Zapaterorekin nego-ziatzea erabaki zutenean. “Gu ez ginen haren-gana joan” justifikatzen du Puigek, “Zapate-rok deitu gintuen elkarrizketa mahaira”. Baina ERC ez du CiUren azalpenak asetzen. Pilar Dellunde ERCko parlamentaria da eta Estatutua Komisio Konstituzionalean ezta-baidatu zenean Delegazio Autonomikoko kideetako bat izan zen: “Asko eskatu, ahal den guztia lortzeko, horrelaxe azaltzen du CiUk bere jokaldia. Berez, ez dut ukatzen estrategia ona izan daitekeenik, baina alderdi batzuek batasun horretan sinestu genuen eta beste batzuek ez, eta gainera, batasun irudi hori ez da negoziatzia indartzeko erabili”.

Vicent Partal Vilaweb komunikabide elek-tronikoaren arduradunak ere CiUren jarrera kritikatzan du gogor: “%90eko adostasun hark subjektu politiko garbi bat esan nahi zuen. Baina CiU obsesionatua dago Kataluniako Gobernua galdu izanagatik eta edozein gauza egiten ari da lehenbailehen berreskuratzeko; taktika politikoa hobetsi du”.

Estatutuaren erreforma proposamenaren bost giltzak, autogobernuan aurrera egiteko

Kataluniako Parlamentuak joan den irailaren 30ean onartu zuen Autonomia Estatutuaren erreformak autogobernuan aurrerapausoa zekarren. Batzuk nahi baino txikiagoa eta beste batzuk nahi baino handiagoa, baina aurrerapausoa finean. Erabakitze gaitasunaren zabaltze hori ondoren azalduko ditugun puntuetan nabarmen islatzen da. Baina kontuan hartu behar da Estatut berria indarrean izan aurretik burutu behar duen prozesuan jatorrizko proposamenaren hainbat atal ezabatuak edo murriztuak izan direla. Zein neurritan? Alderdiak ez dira ados jartzen estatutu honekin lortutakoa baloratzeko orduan. Gainera, prozesua ez dago itxita eta oraindik aukera dago Madrildik maleta beteago eramateko.

NAZIOA

Proposamenaren puntu polemikoenetakoa izan da, mediatikoki bederen. 1979ko Kata-

luniako Estatutuak "nacionalitat" terminoa jasotzen zuen, Espainiako Konstituzioaren 2. artikulua jasotzen duen berbera. Irailaren 30eko proposamenak aldiz "nazio" hitza erabiltzen du Katalunia definitzeko.

Baina Madrileko negoziazioek hitz hau Estatututik ia erabat ezabatu dute. Nazio hitza Espainiako Kongresuak onartutako testuan hala moduz sartu dute: testuak ez dio Katalunia nazio bat denik, baizik eta, bertako herritarren gehiengoaren nahiari erantzunez, Kataluniako Parlamentuak naziotzat jotzen duela. Gainera formula honek, ez beste edozeinek, ez dute balio juridikorik testuaren artikulatutik kanpo badaude, eta esaldi hori sarreran soilik jasotzen da. Nazionalista katalanek modu ezberdinetan interpretatzen dute aldaketa hau: CiUren buru Artur Mas-ek "nazioa" eta "nazionalitatea" parekatzen dituen bitartean, ERCk aldaketak nazio hitza erabat ukatzea dakarrela dio.

HIZKUNTZA

1979ko testuak bezalaxe, proposamen berriak katalana erabiltzeko eskubidea jasotzen du. Baina berrikuntza esanguratsuena hizkuntza ezagutzea "betebeharraren" artean jasotzea da. Kongresutik pasatzean honek ez du aldaketarik jaso, baina 32. artikulua (hizkuntzak eragindako diskriminazioa debekatzen du) neurri handian baldintzatzen du.

Oro har, irailaren 30eko testuak hizkuntzaren inguruko artikulatu zabal eta zehatza jasotzen du, arlo honetan Generalitatearen eskumenak handituz. Diputatuen Kongresuak hainbat aldaketa ezarri ditu; sarritan hitz soil bat aldatuz, baina horrekin edukia asko mugatuz. Esaterako, etiketajearen arloan, irailaren 30eko testuak zioen etiketak "gutxienez" katalanez egon behar dutela; bada, Kongresutik irtetean, katalanez "ere" egon behar dutela dio testuak.

Estatutua onartu eta berehala azaleratu zen zatiketa politiko honekin, testua ahul iritsi zen negoziazio mailara. Eta beherapen garaia iritsi zen.

Estatutua Espainiako Kongresutik pasa ondorengo lorpenak eta galerak baloratzeko orduan oso ikuspuntu ezberdina dute alderdiek. CiUko Felip Puigek testu on bat geratu dela dio: "Nazio bat garelako aitortzen da lehenengoz, juridikoki gaztelera eta katalana parekatuta daude, gure eskubide historikoak onartzen dira, finantzazio eredu zaharra hautsi da Estatuarekin harreman bilateral bati ekiteko...". Puigek bulegotik korridore batzuk zeharkatu eta ERCko Dellunderen bulegoan gaude; balorazioetan, aldiz, bien arteko distantzia luzeagoa da. "Errebindikazio nazionala Estatutuaren sarrerak jasotzen duen eta inolako balio juridikorik ez duen esaldi bitxi hori baino harago doa. Fiskalitateari dagokionez, baliteke kopuruak aldatzea, baina Estatuaren esku egongo

da hori, eredia ez baita proposatzen genuen bezala aldatu. Ez genuen diru pixka bat gehiago edo eskumen multzotxo bat eskatzen; benetako aldaketa eskatzen genuen, harreman marko berria".

Vicent Partal kazetariak iritzi bertsukoa da: "Nazio definizioa, bilateralitasuna eta eskumen fiskalak ziren Estatutuaren hiru giltzak eta Madrilen hirurak erori dira". Salvador Cardus soziologoak zera gaineratu du: "Puntu hauetan ez zutela amore emango agindu zuten politikoei Madrila joan baino lehen, baina ukaezina zen guztia ukatzea onartu dute, estrategia negoziatzailearen izenean".

Nork irabazi du?

Jatorrizko erreforma proposamenak jasandako murrizketek eraginda, ERCk, prozesuaren protagonista nagusienetakoa, Kongresuan ezezkia eman zion testu aldatuari —Senatuan ere gauza bera egingo duela jakinarazi du alderdiak—. Horrek Kataluniako hiruko gobernu zabalantza jartzen du, eta CiUren alderdi interesen alde egin dezake, baina, alderdi nazionalista izaki, eurak ere onartzen dute Estatuarekin ahal zen guztia lortu dutela, ez nahi zen guztia. Hortaz nork irabazi du prozesu honetan? PPren kanpaina anti-katalan eroa ikusita, PSOEren aukera gertatzen zaigu. Egia da Zapaterok Estatutuak autogobernura jasotzen zituen aurrerapausoak saihestea lortu duela, Estatutua atzera bota gabe. Baina epe luzean "Zapaterok ez du arazoa konpontzen" dio Salvador Cardusek, "alderantziz, gauzak gehiago konplika

Muhammed Ceasay Gambiatik Kataluniara joan zen duela urte eta erdi. Katalanentzat logikoena inmigrazioa Generalitatearen eskumena izatea da, aferak garrantzia handiagoa baitauka bertan. Espainiako Estatuak batez beste etorkinak populazioaren %5 diren bitartean, Katalunian %25era iritsi dira.

ESTATUAREKIKO HARREMANA

Katalunia eta Espainiako Estatuaren arteko harremanak bilateralitate printzipioaren arabera artikulatu beharko lirateke Kataluniako Parlamentuaren arabera. Orain arteko eszenatokian, harremanak multilaterala izan dira Estatu eta osatzen duen autonomia erkidego guztien artean. Kataluniak marko horretatik alde egin eta harreman zuzena bideratu nahi du aginte zentralarekin Komisio Bilateral baten bidez. Gainera, Generalitateak Estatuko hainbat arlotan parte hartze zuzena izatea aurreikusten da: Auzitegi Konstituzionaleko eta Botere Judizialaren Kontseilu Orokorreko kideen aukeraketan, ekonomiaren antolamendu orokorrean eta organismo ekonomiko eta sozialen ordezkarien izendapenean.

Arlo honetan Kongresuak ederki erabili ditu guraizeak eta une honetan esan daite-

ke aurreko harreman markoak ez duela aldaketa esanguratsurik izango.

ESKUMENEN INDARTZE ETA ZABALTZE

Atal honetan, batetik, 1979ko Estatutuak dagoeneko jasotzen zituen eskumenen blindatzea bultzatzen da. Izan ere, urte hauetan Estatuak interbentzio bideak aprobetxatu ditu eskumen horiek mugatzeko. Bestetik, eskumen berriak jasotzen dira. Hauen artean azpimarratzekoak dira inmigrazioa, erregimen juridikoa, portu eta aireportuen planifikazioa eta kudeaketa edo herri kontsultak deitzeko ahalmena (subiranotasun prozesuan berebiziko garrantzia izango lukeena).

Puntu hauetako asko itxi gabe daude oraindik eta Estatutua Senatutik pasatzean konpontzeko aukera dago oraindik. Gainera arlo hauetan hemendik aurrera lor daitekeena funtsezkoa izan daiteke

batez ere ERCK Estatutuarekiko jarrera zehazteko orduan.

FINANTZIAZIO SISTEMA

Egun Kataluniak BPGan %9ko defizit fiskala du eta finantzazio sistema berriarekin portzentaje hori %4ra jaistea aurreikusten da. Horretarako irailaren 30eko erreformak aurreikusten zuen Katalunian ordaintzen diren estatu mailako zerga guztien gainean Generalitateak izango zuela ahalmen normatiboa eta erantzukizun fiskala. Kongresutik pasata, katalanen eskumen maila igo egin da (PFEZan %33tik %50era, BEZn %35etik %50era eta zerga berezietan %40tik %50era). Baina funtsean, sistema ez da aldatuko: proposamenak zerga guztiak kudeatuko lituzkeen Agentzia Tributario Katalanaren sorrera aurreikusten zuen eta, horren ordean, Kongresuak Estatuko eta Kataluniako agentziak bilduko dituen kontsorzioa proposatu du.

dakizkioke hemen eta PSOErrentzat Kataluniako emaitzek garrantzia handia dute". Horrekin ados dago Vicent Partal ere eta harago doa: "Zapaterok Estatutua itxi du, baina arazoa ireki, Estatut honen aurkako erreakzioak Katalunian fase politiko berri bat irekiko duelako".

Dagoeneko panorama politiko nahasi xamarra uzten ari da Estatutuaren prozesua. CiUk behin eta berriro agertarazi nahi du PSC-ERC-ICV koalizio gobernuaren ahultasuna. "Hasieratik garbi geratu zen hiru alderdi hain ezberdinen koalizioaren indar falta" dio Felip Puigek, "eta euren jardunak instituzioek sinesgarritasuna galtzea ekarri du, politikak prestigioa galdu du, Estatutua negoziatzeko orduan ahul agertu da, ekonomiako erabaki estrategikoak kaltetzen ari da eta gizarte katalanaren autoestiman ere eragina

du". 24 urtetako pujolismoaren ondoren, CiUkoentzat postpujolismoa porrot borobila dela, alegia.

Esquerraren ustez aldez, hiruko gobernuaren kaos sentsazioa saldu nahi dute CiUkoek. "Gertatzen dena da ez gaudela ohituta gobernuan adierazpen aniztasuna izatera" dio Dellundek. "Gobernu honek gauza asko egin ditu eta, CiUren 24 urteko gobernuaren ondoren, batez ere, garbiketa; aldaketa une hori, berregituratze hori, krisiarekin nahastu nahi izan dute batzuek".

Baina egia da, PSC ez dagoela bere unerik onenean. Azken urteotan, beste bi alderdi katalan nagusiek, CiUk eta ERCK, berrikuntza sakonak egin dituzte. PSCk ere udal mailan erreleboak egin ditu, baina ez maila nazionalen. Maragall "satelitetzat" jotzen du askok, baina satelite horrek hauteskunde emaitza

laster zuekin bilbon

antzerkia · dantza · musika · baleta · opera · jazz · txotxongiloak · jantziak
argiztapena · zinea · teoria · bideoak · cd-ak · liburuak · eszenografia

san frantzisko kalea (15aren parean)

Arte Eszenikoen liburutegia

www.libreriayorick.com

onak eman izan dizkio alderdiari, eta Ciudadans per el Cambi plataforma sortu zuenetik, Generalitateko presidenteak alderdia uzteko arriskua ikusten da. PSCK estatus berezia du, izaera juridiko propioa PSOEn barruan, baina Estatutuaren prozesuan PSOEn esanetara jardun izanaren irudia eskaini du.

Baina Estatutuaren eztabaidak sortutako ondorio garrantzitsuenetakoa bi alderdi nazionalista nagusien artean, CiU eta ERCren artean piztutako gerra da. Nazionalismoak indarrak biltzea behar zuen unean, inoiz baino zatituago daude alderdiok. Haustura hirukoak gobernua hitzartu zuenean azalera zuen, askok CiU-ERC gobernua espero baitzuen. Baina Estatutu berriak areagotu egin du bien arteko distantzia. Bi alderdien arteko

Hainbat gazte Kataluniako Parlamentuaren aurrean Estatutuaren aurkako eta autodeterminazioaren aldeko jarrera agertzen.

erasoak ia egunero ageri dira prentsan. Salvador Cardusen ustez, “ez da joko politiko hutsa, benetako ezinikusia baizik. Sentimendu honek datozen 10-15 urtetan iraun dezake, eta ez da soilik politikoen arteko kontua, baseetara ere iritsi da. Zuek, euskaldunak, baduzue esperientzia horretan, baina hori lehen ez zen hemen gertatzen”.

Ordezkaritza politikoei, aldiz, garrantzia kendu nahi diote zatiketa horri. Pilar Dellunderentzat proiektu politiko ezberdinak izatearen ondorioa besterik ez da, eta Felip Puigek aldiz, ezberdintasun sakonak dituztela onartu ondoren, zauria ERCkoek dutela dio eta zauri hori Esquerrakoen heldutasun faltak sortu duela.

Gizartearen dezepzioa

Parlamentutik irten eta Ciutadellako parketaren ertzean Bartzelonako 11.000 taxi-takoa bat hartu dugu, Manuelen taxia hain zuzen. Jaen jaioa da Manuel eta gertetan etorri zen Kataluniara, baina sorterriko hizkera mantentzen du oraindik. Estatutuaren inguruan galdetu eta “buf” sakon baten ondoren, gaiak “corabe” handia ematen diola aitortu digu. “Ni ez naiz nazionalista, baina nazionalista ez izanda ere Estatutua denontzat ona zela zioten. Gero goitik behera aldatu eta batzuentzat ona izaten jarraitzen du eta beste batzuentzat ez. Nik dagoeneko ez dut ezer ulertzen, baina politikoei barre egiten ari zaizkigula iruditzen zait. Eta gero, oporretan Jaenera itzuli eta PPkoak irainka datozkizu gainera. Orduan bai, haien aurrean nazionalista muturrekoena baino katalanagoa sentitzen naiz”.

Taxiak Poble Sec-en utzi gaitu, han baitugu hitzordua Arantxa Capdevilarekin –kazetaria, Tarragonako Rovira i Virgili Unibertsitateko irakaslea eta hauteskunde kanpainetan aditua– eta Josep Lluís Esplugarekin –soziologoa eta Bartzelonako Unibertsitate Autonomoko irakaslea–. Arantxaren ustez, “gizarteak gehien nozitu duena PPren eraso izan

ERCko parlamentari Pilar Dellunde eta CiUko Parlamentuko bozeramaile Felip Puig. Estatutuaren erreforma Madrilen negoziatzeko bi alderdi nazionalista nagusien gertutasuna inoiz baino beharrezkoagoa zenean, bien arteko distantzia handitu egin da.

El Prat aireportuak erreferenduma alda dezake

Estatuko gainerako aireportuak bezalaxe, egun Bartzelonako aireportua AENak kudeatzen du. Kataluniako Parlamentuaren proposamenak portu eta aireportuak Generalitatearen esku egotea aurreikusten zuen. Eskaera hau nahiko zabaldua dago Kataluniako gizartean, eta ez bereziki sentimendu nazionalistak bultzatuta, logikak eta pragmatismoak eraginda baizik. Esaterako, Amerikara bidaiatu nahi duenak, Bartzelonako aireportutik irten eta Madrilgoan aldatuta egin beharko du, egun Barajaseko aireportuak baitu Amerikara zuzeneko hegaldiak egiteko baimena. El Prat aireportuak aldiz, ez du inolako oztopo teknikorik horrelako hegaldiak kudeatzeko.

Badirudi, El Prat izan daitekeela Estatutua Senatuan eztabaidatzen denean puntu garrantzitsuenetakoa. Egunotan negoziazioak burutzen

ari dira aireportuari buruz eta oraingoz aldatetarik ez badago ere, afera Senatuan konpon daiteke. Edo konpromiso politikoak lor daitezke gaiari aurrerago heltzeko. CiUko ordezkariak, esaterako, ziurtzat jotzen dute aireportuaren eskumena lortzea. Eta horrek ERCren erreferendum kanpaina eragina izan dezake: ezezko edo baliogabeko botoaren aldekoak baiezkoaren alde lerratzeko aitzakia izan daiteke aireportua.

da. Jendea erasotua sentitu da, baina ez hainbeste Estatutuaren edukiaren eztabaidan inplikaturik. Josep Lluisek uste du eztabaida edukiz hustu dela, hain zuzen, edukiak ez direlako ezagutzen: "Ez dakigu zer irabazi eta zer galtzen dugun. Bakoitzak bere bertsioa botatzen du eta politikoen diskurtsoan ez dago inongo pedagogiarik, 'ikusiko duzue' da erabili duten diskurtso bakarra. Egia da gaia-ekin saturazio mediatikoa egon dela, baina haien arteko liskarren eszenatokia baino ez da izan hori".

Estatutua erreformatzeko prozesuaren hasieran Generalitateak kanpaina informatiboa burutu zuen *Garaiak aldatu dira, Estatutua aldatu behar du* lelopean. "Mezua logikoa eta garbia da— dio Arantxa Capdevilak, —baina ez du esaten nola, zertan aldatu behar den. Oso azalekoa da".

Pilar Dellunde ERCko parlamentariak edukien ezagutza falta hau onartzen du: "Azkenean, ingeniariaritzaren juridikoko lan konplikatu bat da, kontzeptu teknikoak bete eta zaila da edukia jendeari ulertarazten. Eta gero alderdiok interpretazio kontrajarriak eskaintzen baditugu, are zailagoa bihurtzen da irizpide garbi bat osatzea". Gainera, desinforma-

**Txapela buruan
ta ibili munduan**

**Narrika, 18.
Donostia**

telf. 943428299

www.txapelaburuan.com

Observatori del Estatut

Martxoaren amaieran Omnium Cultural elkarteak Estatutaren Behatokia aurkeztu zuen Bartzelonako Unibertsitateko Aula Magnan. Behatoki hau Estatutu berriaren inguruko informazioa eta hausnarketa eskaintzeko gune birtuala izateko jaio da (www.observatoridelestatut.net). Bide batez, alor ezberdinetako adituak bildu eta *Estatut i projecte nacional* izenburupean hitzaldi sorta eskaini zuten. Ekitaldiak interesa piztu ez zuenik ezin da esan, egoitza lepo bete baitzen.

Isidor Marí soziolinguista izan zen hitza hartzen lehena. Bere esanetan, prozesuak garbi utzi du Espainiako Konstituzioa dogma mugiezina balitz bezala jokatu duela Espainiako Gobernuak eta horrek ez duela Kataluniako gizartea asebetetzen. Insatisfakzio hori nazionalisten artean estimulu bihurtzeko beharra aipatuz amaitu zuen bere jarduna.

Josep Mari Terricabras filosofoaren txanda iritsi zen gero. Irailaren 30ean katalanen autoestimak nabarmen gora egin zuela esan zuen, gero kolpera behera egiteko. Politiko katalanen batasuna haustek Madrilen garaipena ekarri du bere ustez eta horren ondorioz, gizartea politikoei zatituta, gaizki ordezkaturia eta desanimaturia dago. Errua ez zien politikoei soilik egotzi, komunikabideek ere interes politikoak defendatzen dituztela salatu baitzuen.

Zuzenbide linguistikoan aditu den Eva Ponsel Estatutuaren hizkuntzaren inguruko edukiez jardun zuen. Jatorrizko proposamena nahiko anbiziotsutzat jo zuen, eta Kongresuak ezarritako beherape-nak salatu arren, azkenean balantze positiboa egin zuen, okerragoa izan zitekeela esanez.

Ramon Tremosa ekonomialariak finantziazioaren gaia jorratu zue-nean sumatu zen gehien bertaratu-tako entzuleen ezinegona. Garbi geratu zen katalan askok "expolio fiskala" esaten dioten horrek kezka handia sortzen duela. Tremosaren esanetan, finantziazio eredu berriaz ezin da hitz egin, eskumenen portzentajeek gora egin arren, aurreko sistema ez delako ukitu eta balantze fiskalak Kataluniarentzat eskandalagarria izaten jarraituko duelako.

Azkenik, Jordi Porta Omnium Culturaleko presidenteak hitz egin zuen. Katalanen batasuna erakus-teko aukera galdu dela esan zuen, eta alderdien interesak gailendu direla salatu. Amaitzeko, web gune berria aurkeztu zuen herritar-rak informatzeko garrantzia azpi-marratuz.

zioaz gain, jendea gaiarekin nekatuta eta dezepzionatuta egotea ulertzen du: "Batasun nazionalaren ilusio hura haustean eta Madri-len erreformari guraizeak sartzen hastean etorri da benetako nekea".

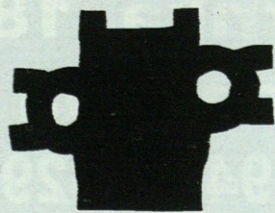
Salvador Cardus oso haserre dago politiko katalanen jokaerarekin: "Batasun nazionalan sinestarazi ziguten. Eta orain jendeak ez daki gertatutakoa nola azaldu. Azkenean ateratzen duzun ondorioa da politikoak ziniko hutsak direla, ez dutela garbi jokatu". Dena den, horrelako mezuak arriskutsuak iruditzen zaizkio soziologoari, gizartea are gehiago despoliti-zatzea eragiten baitute: "Ez nuke gizarte katalana, Estatutuaren haurdunaldi gogorra-ren ostean, erditze ondorengo depresioan sartzerik nahi".

Otsailaren 18a

Estatutuaren inguruan gertatutakoek jende asko nekatuko zuten, baina gizartearen sekto-re bat ere piztu dute, otsailaren 18an Katalu-niako ehundik gora gizarte eragilek deitutako manifestazioak erakutsi zuen moduan. Jende-tza bildu zen larunbat hartan Bartzelonan erabakitzeke eskubidearen alde egiteko, eta deigarria izan zen sektore ez nazionalistak ere hurbildu zirelako. Baina alderdi politikoen artean ERCk soilik egin zuen bat eta horregatik, gainerako alderdiek manifestazioa kapita-lizatu izana egotzi diote ordutik. Arantxa Capdevilak dioenez: "Espero baino jende gehiago bildu zen, baina ez zuen merezitako oihartzun mediatikorik izan, seguruenik alderdi gehienei ez zitzaielako interesatzen". Eta Josep Lluís Esplugak gaineratu du: "Manifestazioak erakutsi zuen badagoela herritarren korrante mobilizatu bat, alderdi nazionalistez harago doana, eta horrelakorik ez zegoen orain arte".

Vicent Partalek ere baikortasunez hitz egin digu manifestazioaz eta haren ondorioez: "Otsailaren 18an prozesu subiranista zabaldu zen Katalunian. Jendeak erabakitzeke eskubi-

Argitalpen honen edizioan lankide:

k u t x a

Zer bozkatuko dute katalanek?

Hil honen hasieran jakinarazi ditu Generalitatek bere aginduz burututako azken inkestaren emaitzak. Batetik hauteskunde autonomikoetarako boto intentzioa bildu dute inkestan; bestetik, Estatutaren erreferendumaren inguruan galdetu zaie Kataluniako herritarrei.

Hauteskunde autonomikoak gaur burutuko balira, CiUk irabaziko litzuke botoen %22,5ari esker. PSCK %18,2 besterik ez luke lortuko eta horrek esan nahiko luke Estatutuaren eztabaidak kaltetu duela, duela 5 hilabete egindako azken inkestan bi alderdi nagusien artean berdinketa teknikoa izan baitzen emaitza. Alderdi nagusien bikotea hirukote bihurtu nahian, ERCK gora egingo luke: botoen %14,1 jasoko luke, azken inkestan baino bi puntu gehiago. ICV eta PPK ez lukete aldaketa handirik izango eta %6 eta %4,4 jasoko lukete, hurrenez hurren.

Erreferenduari dagokionez parte hartzea baxua izango litzateke: %55. Horietatik %50,2k baiezkoa bozkatuko luke eta %14,1ek ezezkoa. Gainerakoek oraindik ez dute erabaki edo baliogabea bozkatuko lukete. Kopuru hauek ulertzekoak dira ERCK ez baitu oraindik zehaztu zein aukeraren alde egingo duen. Eta are ulergarriagoak dira zenbakiok (parte hartze baxuarena batez ere) kontuan hartzen badugu galdetutakoen %41ek ez zekiela erreferenduma izango zenik ere.

dea zer den ulertu zuen. Kataluniako Parlamentuko %90aren ondoren Madrilek Estatuta nola izorratzen zuen ikusita, jendeak ikusi du ez dela baimenik eskatu behar, erabakia gurea dela”.

Erreferenduma ate joka

Okerrik ezean, Estatutu berria onartzeko erreferenduma ekainaren 18an burutuko da Katalunian. PPK ezezko bozka eskatuko du, ICVk, PSCK eta CiUk baiezkoaren alde egingo dute. Baina ERCK ez du oraindik erabaki botoemailei zer eskatuko dien. ERCKtik bertatik horrela azaldu digute egoera: “Negoziazio prozesua ez da itxi, baina gauza askok aldatu beharko dute gure baiezkoa lortzeko. Ezezkoa ere ez genuke eman nahi. Agian boto zuria edo baliogabea izan liteke”. Hori xe dio Pilar Dellundek, baina Parlamentuko korridoreetan alderdia zatituta dagoela entzuten da, sektore batek baiezkoaren alde egingo

lukeela, baina beste sektore bat eta baseen gehiengoa ez dagoela horrekin ados.

Vicent Partalek uste du azkenean bai Otsailaren 18ko Plataformak eta bai ERCK boto baliogabearen aldeko hautua egingo dutela.

Horrek ez luke seguruenik erreferendumaren emaitza, baiezkoa, aldatuko, baina gakoa boto baliogabeen kopuruan edo abstentzioan egon daiteke Estatutu berria legitimatzeko

Salvador Cardus soziologoaren ustez, klase politiko katalana ikuskizun kaskarra eskaintzen ari da Estatutuaren prozesuan.

gure!
arteana
euskaraz

BFA
DFB
Bizkaiko Foru
Aldundia
Diputación
Foral de Bizkaia

Oro har, prentsa bakoitza bere aukera politikora lerratu da prozesuan, eta herritarrei Estatutuaren edukiaren berri eman baino gehiago, iskanbila politikoak aieratu ditu.

Estatutaren bide luzea

Kataluniako Parlamentuak botoen %89arekin onartu ondoren, Kataluniako Estatutuaren erreforma proposamena Madrilera eramateko ordua iritsi zen. Erregistroan testua aurkeztu, tramitera onartu eta Diputatuen Kongresura iritsi zen. Osoko bilkuran onartu eta zuzenketa epearen ondoren, aldaketak erantsi eta Batzorde Konstituzionalaren eta Asanbladaren Delegazioaren artean eztabaidatu zen. Akordioa lortuta, berriro ere Kongresuko osoko bilkurara eraman zen emaitza honek onar zezan. Prozesuak aurrera egiteko beharrezko gehiengo absolutua lortu zuen martxoaren 30ean testuak. Orain, hurrengo pausoa Senatutik pasatzea izango da. Hemen ere zuzenketa sartzeko aukera zabalduko da. Beraz, gaur Estatutuaren testuak jasotzen dituen edukiak alda daitezke oraindik. Senatutik berriro ere Kongresura itzuliko da. Gehiengo absolutuz onartuz gero Komisio Autonomoak, hots, Kataluniako Parlamentuak 10 egun izango lituzke proposamena atzera botatzeko. Aurrera eginenez gero Kongresuak hirugarrenez onetsi beharko luke. Onartutako testua Gorte Nagusietatik gobernu zentralera eta Generalitatera bidaliko dute, ondoren erreferendum deialdia egiteko. Ezustekorik ezean datozen ekainaren 18an Kataluniako herritarrek Estatutuaren alde edo kontra bozkatzeko aukera izango dute.

orduan —eta agian eragina izan dezake askok gero eta garbiago ikusten duten hauteskunde autonomikoen aurrerapenean—.

Erreferendumen egunean zer egingo duten galdetuta Salvador Cardusek zera dio: “Batzutan ez dugu egiten sentitzen duguna, baina orain sentitzen dudana egingo banu, paso egingo nuke, ez nintzateke botoa ematera joango”. Manuel gure taxistak aldiz: “Seguruenik ez dut jakingo zein eduki bozkatuko duan ere, baina baiezkoa bozkatuko dut ea horrela gaia amaitzen den eta bake pixka bat ematen diguten”. ■

Estatutuaren negoziazioan Zapateroren gobernuak muga garbiak jarri dizkie katalanen subiranotasun nahiei.

Xipri Arbelbide
• PERTSONAIA •

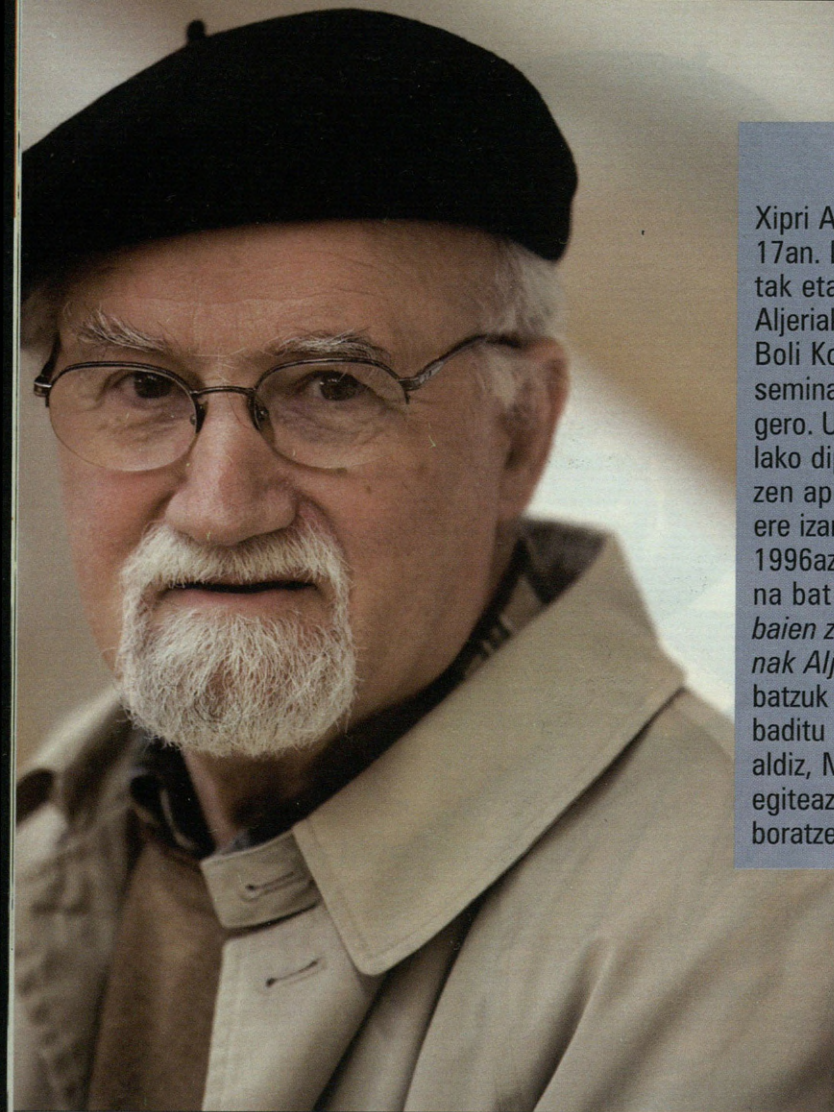
«Munduak leher eginen du laster»

Apezak denbora izaten du, astia. Jaungoikoarekikoak eta lur gainekoekikoak egin eta, promenatuko da, eginen du lo kuluxka, garbituko ditu eskuak, haina orduan ere denbora, astia, hari so, galdeginez bezala "eta zer eginen duk orai?". Irakurri, pentsatu, eta idatzi.

Horra Xiprik bere aurrean plantatu zen denborari erantzun ziona.

AMETS ARZALLUS

Argazkiak: Dani Blanco

Nortasun agiria

Xipri Arbelbide Heletan sortu zen 1934ko abenduaren 17an. Lyongo misionisten etxeetan egin zituen ikasketak eta teologian lizentziatu zen. 1960an zen apeztu. Aljeriako gerlan ibili behar izan zuen, eta horren ondotik Boli Kostan hamabi urte iragan zituen, Bingervilleko seminarioan irakasle lehenik, eta Tiassaleko parrokian gero. Urte batez Parisen ikasketak luzatu, —EHSS eskolako diploma ukan zuen—, eta Uharte Garazin plantatu zen apez (1977-1983). Gure Irratiaren sortzaileetarik ere izan zen, eta 1983tik 1997ra han izan zen kazetari. 1996az gero Aiherrako jaun erretorea da. Liburu andana bat badu idatzia (*Irri solas* 1980an, *Afrikako salbaien zuhurtzia* 1986an, *Enbata* urte berean, *Euskaldunak Aljerian* 2004an, *Zoriona*, 31 eta esku 2005ean, batzuk baizik ez aipatzeko), eta liburu horiekin sari anitz baditu irabaziak (Xalbador saria hiru aldiz, Irun Hiria bi aldiz, Mikel Zarate saria 2003an...). Orain, apez lanak egiteaz gain komunikabide bat baino gehiagotan kolaboratzen du.

Aita bedeinka nazazu, zeren egin baitut bekatu.
—Gurutzearen seinalea egin du— Has zintezke zure bekatuen aitortzen.

Elizako ate zilotik egon naiz beha, eta apez bat ikusi dut eliza kritikatzeko, haserre: “Vatikanoko harresien gibelean, ikusmolde bakarreko munduan dago oraino eliza bat... bulegokrazia hor dago sekulan baino indartsuago, egiaren jabe dela sekulan baino segurrago.” Bizar zuri gisako bat bazuen.

Eta bai, nik hala ikusten dut. Apez horiek bizi dira beren bulegoetan, mundua ez dute ezagutzen, eta ari dira zernahitaz legeak ateratzen. Adibide bat emateko, erabaki dute monagilo izateko behar zela mutikoa izan, neskek ez dute eskubiderik monagilo izateko, eta hain zuzen zenbait hilabete lehenago aita saindua Parisen zen gazteekin, milioi bat edo baitziren han. Han aita sainduaren inguruko monagiloetan erdiak baino gehiago neskak ziren, orduan bada hor zerbait joan ez dena. Ez diot nik eliza ez denik aldatu, hartzen baduzu eliza orain eta Jondoni Petriren denboran ez da gauza bera, duela berrogeita hamar urte izan zen gaitzeko aldaketa, baina gero arrastak tin-

katu dira, mundua joan da gu baino fiteago, eta orain atzeratuak gara. Mundua aldatzen da eta elizak behar du munduari jarraiki. Beste adibide bat apez eskasiarena da, apezik ez da. Iparraldean egonen gara gutenez hamar urte apez berri bihirik gabe, eta duela berrogeita hamar urte hamar urtez ehun eta piko apez berri baziren hemen. Ikusten duzu zer beherakada den? Elizak iraun nahi badu, ez da apezekin aski, baina apezak ere behar dira. Eta ene ikusmoldea da, eta beste askorena ere, beharko direla aita familiakoak apeztu.

Alta nik amets egin dut ama familiakoa nintzela, eta han nengoela Vatikanon, konklabean, kardinalen artean. Ama, emazte, eta kardinal hala ere.

Ene ustez behar litezke emazteak erel Gaurko elizan ez du lege bihi batek ere debekatzen emazte bat kardinal izatea, ez baita apez izan behar kardinal izateko. Frantziako historian baduzu Mazarin: Mazarin kardinala izan zen, ez zen apez. Beraz ez da apez izan beharrik, eta zergatik ez emazte bat kardinal. Eta beste gauza bat erranen dizut, Vatikanon behar litzukete gutenez hamar urtetarik aldatu han diren guziak. Itzuli mundura, apez lanak egin, eta ikusi mundua nola bizi den, beren bulegoetarik atera. Jende berriak sartuz gauzak alda litezke.

Eta lehengo apez hura ikusi dut gero, galdetuz bere buruari ea sinesten zuen, ea bere sinestena ez ote zuen zalantzarik.

Nik ez dut sinesten Vatikanoko apez horien-gatik. Nik sinesten dut Ebanjelioagatik, Jesu-

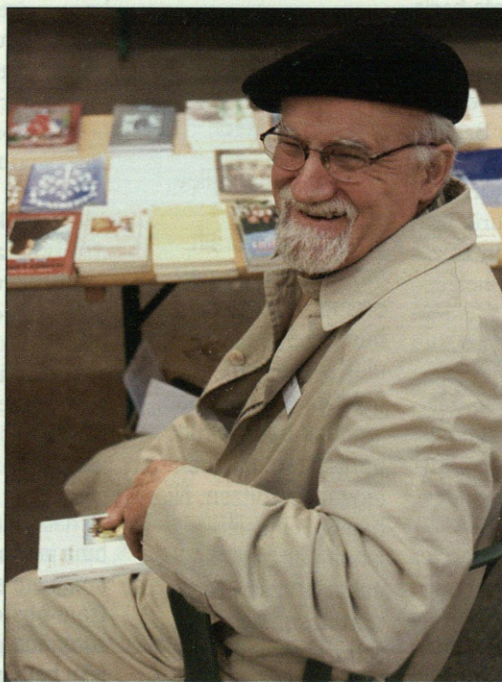
sek erraten duenaren balioagatik, eta niri iruditzen baitzait hori beharrezkoa duela gizonak mundu hau ongi ibil dadin. Eta gaizki badoa hori baztertuta delako da. Horretan dut nik sinestea, ez Erromako apezetan. Nik fedea ez dut galduko, baina dudak? Izaten ditut bai dudak. Dudarik ez duena enetzat fundamentalista da.

Badut manamendu bat ongi betea, ez dut ene lagunaren emazterik desio, ez baitut emazterik desio ere. Gizonezkoa naiz, eta gizonezkoak desio ditut.

Vatikanoko horiek erranen dizute bekatuan zarela. Baina nik pentsatzen dut hori errateko horiek ez dutela behin ere guk txikitzen ikasi dugun dotrina edo katixima hura ikasi. Han ikasiko baitzuten bekatu egiteko behar zela zerbait gaizki egin eta nahitara. Norbait homosexuala baldin bada nik ez dut ikusten zer egin duen gaizki, eta gainera bigarrenetik ez da bere nahietara, horrela da eta kito, batzuk homosexualak dira eta besteak ez. Beraz, horretan ez da bekatu izaten ahal eta ez dut ulertzen zenbaitek nola erran dezakeen bekatu dela hori. Hori urte laburrik barne desagertuko da. Nik ez dut uste hemen urte gutiren buruan norbait izanen den erranen duenik homosexual izatea bekatu dela, horrek ez du ez bururik eta ez buztanik.

Azken afariko pasadizoa aldatu dut mundua hobeki ulertzeko. 4.000 arrainekin eta 2.000 ogi-ekin Jesusek bost laguni eman die jaten, eta beste milaka ari dira gosez hiltzen, bost horiek okituak direlarik.

Sistema da aldatu behar dena, baina gure zuzendariek ez dute aldatu nahi. Badira sobe- ra interes jokoan. Eta nik ez dut konpreni- tzen ahal zer egiten ahal duten hainbeste

Infernuaren beldurra

"Gure haur denboran infernua zen martxan, apezek beldurrarekin martxarazi gaituzte. Baina hori ez da batere ebanjelioko bidea, ebanjelioko legea da amodioa. Amodioa, ene haur denboran biziki guti aipatzen ziguten apezek. Beldurra bai, Jainkoaren gaztigua eta holako zorakeriak. Eta ez ziren xuxen ari ebanjeliorekin".

dirurekin. Izan dezazun soldata eder bat, eta doblea ere nahi badu- zu, baina gero hein batetarik goiti zer deabru! Ez dute xahutzen ahal ere diru hori! Denak bizitzekotan banatu behar da lurrak ematen duena. Baina gaur egun bagara miliar bat bizi garenak gure ahalak baino gehiago xahutuz. Miliar bat jende baliatzen da beste lau milia- rrez edo bostez. Ehuneko hogeik baliatzen dugu lur honetako abe- rastasunaren %90, goxoan, eta beti gehiago nahi. Gure ekonomia martxatzeko beti goiti egin behar du. Nora arte joaten ahal gara goiti? Jadanik sobera kontsumi- tzen dugu. Eta ikusten duzularik Txina zer abiaduretan ari den goiti, eta India, ikusten nora ari garen? Ez da posible. Baina ez dut ikusten nork eta nola alda deza- keen hori. Eta ondorioz ene

gogoeta da lur honek leher egingen duela den- bora laburrik barne. Nik ez dut ikusten beste- rik. Eta oraino hori gauza bat da. Baina ez dakit gizonak ez duenez leher egingen lehen- ago. Gizonetan ere gauza bat jadanik ikusten da. Kirolean, nor dira hoberenak? Beltzak. Gure gorputza ari da ahalak galtzen eta eri- tzen. Dena kimikaz beteak gara. Hirurogeita hamar urtez gizonaren hazian diren sperma- tozoideak erdiratuak dira. Ikusten duzu zer- taraino hunkituak garen?! Gure etxean, pen- tze zola batean, bada erreka bat, eta ene haur denboran beti bazen ura han, txipak eta horrelako arrain txiki batzuk. Eta ene anaiak erraten dit: "Orain udan agortzen da, arrainik ez da gehiago". Eta mundua ere horrela bila- katuko da. Nik diot oraingo haurrek ez dute- la erretiro arazorik izanen, hilen baitira lehe- nago.

Jesus uraren gainean ibili zenekoa irakurri dut. Eta ni ere uraren gainean etorri naiz Afrikatik,

BARAKALDO

Apirilaren 28tik Maiatzaren 5 arte, herriko plazan

- Euskal eta erdal nobedadeak
- Euskal musika
- %10eko beherapena

EUSKADIKO LIBURU GANBARA

Bizi irakurriz!

Gibraltarren ibili naiz oinez ur gainean, eta hesia saltatu dut eta sartu naiz Europan. Eta paperik gabe bizi naiz.

Hor bada bekatua! Jende askori kalte egiten baitiogu guk, Mendebaldeko jendeek. Badakigu horrela dela, eta ez dugu ezer aldatzen. Ez da normal Afrikan bizi daitezen egunean euro bat baino gutxiagorekin, ez dezaten urik izan edateko eta duten hura hain txarra non Europako araudiak debeka baitezake gure nekazari-ri ur hori behie edo zerriei ematea, eta gu hemen garen bezala bizi. Ikaragarriko diferentzia hori ezin onartua da. Hemen balitz horrelako esplotazio bat gerla piztuko litzateke. Baina urrun baitira, eta ez baitute ahalik, horrela segitzen du. Ni beldur naiz egun batez gertatuko dela Pariseko auzo horietan gertatu dena duela zenbait hilabete, oldartuko dira. Eta zer inporta zaie haiei jitea, eta bonba bat ezartzea metroan, Madrilan edo Parisen. Horretaratuko gara. Aljerian nintzelarik norbaitek erran balu arabiar batek bere burua hilen zuela nahitara bonba batekin, hain zen ezin asmatua, non ez baitzizuten kasu ere eginen. Orain horretaratua dira, horretara ekarriak beren egoerak. Eta haiek ere aski sufritzearen bortxaz horretaratuko dira egun batez. Pagatuko dugu egun batez, guk ez bada gure haurrek.

Amesgaizto bat ere egin dut, eta mundu osoa Abel eta Kainez betea ikusi, eta jendea elkar hiltzen, baina ez inbidiaz, ez harrokeriaz, ez beste deusengatik. Jendea erlijioagatik ikusi dut elkar hiltzen.

Ez da erlijio bihirik galdetzen duenik norbait hiltzea. Aldiz, denek debekatzen dute. Baina gizonak baliatzen dira erlijioaz jendeen hilarazteko. Bi gauza nahasten dira hor. Har ezazu Irlandako afera: erraten dute protestanteen eta katolikoen arteko gerla dela. Ez da behin ere hala izan. Horrekin gorde nahi dute beste arazo bat, gustatzen ez zaie-na oraingo politika jende batzuei. Gertatzen da irlandarrak katolikokak direla eta ingelesak protestanteak, baina arrazoia ez da horretan. Da, ingelesek hartu dutela boterea eta ez dutela utzi nahi irlandarrei beren lurren jabe izatera. Hori da egiazkoa. Har ezazu Palestina. Erraten dute mahomatar eta juduen arteko arazo bat dela. Ez, Palestina juduek hartu dute, edo ukan dute beren zokoa duela berrogeita hamar urte, eta hori doblatu dute, eta doblaturik ere nahi dute gehiago hartu oraino gelditzen den poxi hartarik. Jendeak oldartzen dira juduen

Apezaren alfer fama

"Pentsa zer langilea den apeza, nik erretiroa dut orain, eta hala ere ari naiz oraino. Alfer fama hori, lehenago, ulertzekoa zen, nekazarien munduan, jendeak bere burua bortxatzen baitzuen lanean izerditzen. Ni haurra nintzelarik lanean aritzea zen eskuz aritzea eta izerditzea. Apeza ez zen izerditzen. Kamioi baten gidaria ere beti promenatzen zen, 'ba, hi beti promenatzen haiz!', alta hura ere lana zen, eta akigarria. Apezak ere eskuak zuriak bai, baina orain jende gehienek eskuak zuriak dituzte".

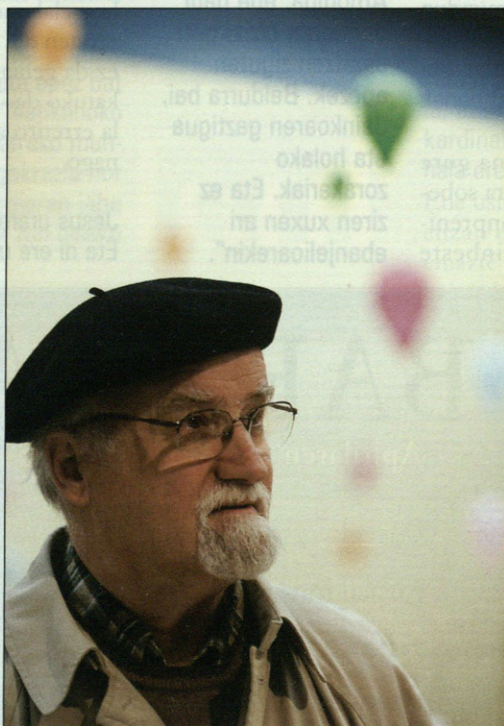
kontra ez erlijioagatik baina beren lurraren jabe nahi baitute izan. Gertatzen da gehienak musulmanak direla. Egia da, ikusiz eta palestinarrek zer egoeratan diren, eta haien gehien-goia mahometarrek izanez, badela elkartasun bat mahometarren artean. Baina ez da erlijioaren afera, uzten balituzte bakean palestinarrek... Nik uste orain ditugun arazo guziak mahometarrekin horretarik heldu direla. Eta fundamentalismoa eta joanen dira goiti Palestinako arazoarengatik. Hori ez balitz hor izan nik ez dut uste arazorik izaneren zenez. Zeren eta Frantzia badira mahometarrek, eta ni haurra nintzelarik baziren jadanik. Eta ez zen orduan arazorik mahometarrekin, gero dira gertatu horiek denak.

Ni naiz hain justu kamikaze horietarik bat, diote bizia jainkoak eman eta kentzen duela, baina niri eman ere ez baitit egin, banoa nire biziaren kentzera beste batzuei ere kenduz. Eta heldu naiz zuregana jakin nahian gero izan den zeruan leku bat niretzat.

Ez da etorriko hori niregana konfesatzera. Eta gainera etortzen balitz ere, gizona horretaratua delarik zer erranen diozu? Horretaratua delarik desesperatua da, ez du beste aterabiderik ikusten. Ez diozu hari morala egiten ahal, ez da posible. Hark sobera min du bere tripan zer-bait arrazonomendu entzuteko.

Palestinatik Euskal Herrira etorri, mandamenduen artean irakurri dut: "Ez duzu hilen". Baina nitasian ibili naiz, kaputxa jantzita, eta hil dut. Orain armak pausatuak ditut eta zuregana heldu naiz bekatuen balantza nola dudana jakitera.

Palestinarrek hiltzen dute, bon, ez naiz akort haiekin, baina arras ontsa konprenitzen dut zertaratua diren. Hemen ere badira hautu hori egin dutenak. Ez dut konparatzen ahal hori sos irabazteko hiltzen ari den batekin, oso gauza diferentea da. Eta behar du diferentzia hori egin hala ere. Gero zerbaitek ekartzen duen hiltzeak? Aitortu behar da ez dela aise gauza horien arrapostua ematea. Hamalauko gerlan, hil zuten, erranen diezu hamalauko gerla egin dutenei ez zutela hil behar? Berrogeiko gerlan, alemanen kontra joan baitira, haiek ere hil dute, eta nork erranen die ez zutela hil behar? Eta Aljeriako gerlan, aljeriarrek ere hil dute, ez zuten egin behar? Frantsek ere hil zuten. Norbaitek erran du moralaren kontra ari izan direla? Nehork ere ez! Hor ere bada hipokrisia bat, gauza batzuk ikusten dira eta beste batzuk ez.

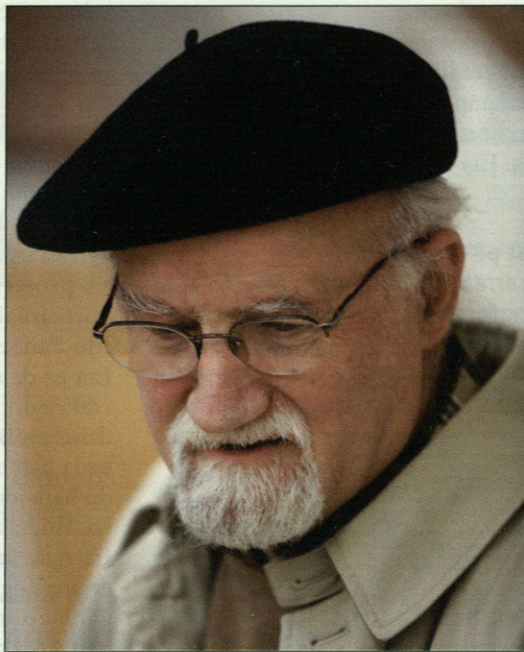

Hain justu, ikusi zintudan nik Aljerian duela urte anitz, gerlan. Ez duzu zuhaurrek bekaturik egina?

Nik ez dut egin. Bistan dena bekatuan zirenak laguntzen nituen, hori hala da, ontsa so egin eta. Baina nik banuen formakuntza bat, apezgai nintzen. Bestalde ez nuen armarekin ari beharrik izan, ari nintzen irratiarekin eta horrela. Ez da gauza bera ere eh! Bertze anitz ez zen formatua, behin ere ez ziren beren herritik ateraiak. Eta han pausatu ditu munduak. Ene liburu batean aipatzen dut, Hoztako (Nafarroa Beherea) mutiko baten istorioa. Pentsa, Hozta han da, zoko batean. Lehen aldia zen herritik ateratzen zela soldadu joan zelarik. Hozta, mendiz inguratua, eta delako mutikoa ateratzen da Larzabaleko "ordoki"ra. Harritua, so eskuin, so ezker, zer munduaren zabala! Ikusten duzu hura Hoztatik ateratzen eta gero Aljeriako gerlako giro hartan? Ez zuen ihardokitzen ahal, ez zen posible. Eta horrelakoekin, Aljerian ikusi nuen nik nor nahik zernahi egiten ahal duela gisa hartako egoeran baldin bada. Den gizonik hoberenak ere gisa hartako egoeran sarturik zernahi egiten ahal du. Erahiltze, eta torturatze, eta zernahi. Giroak hartzen du. Ez da jakiten ahal nork zer egiten ahal duen eta nork zer ez.

Nik ikusi dudana da Kalbarioko mendian Jesus-ek izan zuen gurutze bidea, eta iruditu zait euskara ikusten nuela Iparralde honetan, sufritzen, hiltzera bidean, bere gurutzea berak bizkarrean zeramala.

Bai, bai, Iparraldean pesimista naiz euskararentzat. Egia da ez dela behin ere orain bezain bat kontzientzia izan. Duela hogeit urte ez zen sekula, orain Max Brisson mintzo den moldean mintzatuko RPRko norbait euskaraz eta Euskal Herriaz. Hor izan da aldaketa bat bai

Apezak zertarako?

"Gizonari erakusteko zoriona ez dela diruan eta kontsumismoan aurkituko baina Jesusek ebanjelioan erakusten digun bidean. Amodioan, elkartasunean. Autoen bidean bada kode bat errespetatu behar dena, ez jendarmeengatik, baina bestela istripuak gertatzen direlako. Eta bizitzako bidean ere behar da kode bat elkarrekin doi bat ontsa bizi gaitezen".

jendeen aldetik eta bai politikoen aldetik. Baina ezkorra naiz hala ere. Eta euskaldunak gu gara lehenik hobendunak. Izan naiz ostegun arratsean Izpurako antzerkian, euskaraz, eta gero entzuten nuen anitz jende frantsesez mintzo. Hor bada zerbait ongi ez doana. Abertzaleak ari dira frantsesez elkarren artean eta nola nahi duzu besteak ari daitezten euskaraz gu frantsesez ari baldin bagara? Erratan dute herriko aldizkarian eta behar litekeela euskara gehiago sartu, biziki ontsa, har ezazu *Enbata*. *Enbata* sortua da duela berrogei urte, eta duela berrogei urteko toki bertsua du orain euskarak *Enbatan*. Ez da aitzinatu, eta berdin abertzale aldizkari guziak, hemen hala han. Hegoaldean har

Gara ere, espainolez da, eta hemen frantsesez, orduan nola galda besteei euskaraz mintzatzea guk ez baldin badugu egiten? Ez da posible. Eta horregatik diot nik, fundamentalista hor izan behar dela, euskararendako fundamentalista naiz ni.

Ikusi zintudan bai kalizatik esperantza edan nahian, eta ezinean, xortarik ez ukaten. Biraoka bezala ari zinen Iparraldeko politikaz, etsia...

Ah, hori horrela da, nik esperantza guti dut Iparraldean aldatuko dela. Ez ditut ikusten gure politika gizonak departamendua onartzen. Alta ez da gauza handia. Baina Frantzia hain da ezin hunkia! Orain behar dira bildu 46.000 izenpetura. Heldu da laueterik batek behar duela izenpetu. Barnealdean eginen da, baina Baionan eta Miarritzen bilduko al dira? Alta jende gehiena han da eh! Han dugu geroa. Baina gero eta jende gehiago kanpotik heldu da. Urtean sartzen da hemen kanpotik lau milako bat jende. Hori da problema, hemen hiltzen da sortzen den baino 450 jende gehiago, herri bat

ERROTA - EL MOLINO kanpina

- 1.300 lagunentzako lekua • Partzela hesituak eta gunee zabala hesitugabea • Partzela bakoitzean ura, argindarra eta estolda • Bungalow telebistarekin alogerean hartzeko aukera • Ostatua • Logelak literekin, eta pentsio erdia edo osorako prezio bereziak • Ur beroa doan

Mendigorria, Nafarroa • Tel. 948 34 00 04 • fax 948 34 00 82
e-mail: info@campingelmolino.com • web: www.campingelmolino.com

desagertzen da urte oroz. Baina hori estaltzen dugu kanpotik jende etorraziz. Hegoaldean ere berdin da; behar litezkeen haurren erdirik ez da. Eta han ere estaltzen da jendea kanpotik etorraziz. Baina hori artifiziala da, hori arazoa ez ikusteko begiak gordetzea da. Eta arazoa da gure herria ari dela hiltzen.

Gero, Jondoni Petriri irakurri diot pasarte batean: "Zuek esklaboak, zaudete errespetu osoz zuen nagusien menpeko, ez bakarrik on eta bihozbera direnen menpeko, gogorrek direnen menpeko ere bai". Eta ni kalera atera naiz manifestatzera, pankarta batekin, eta pankarta horretan Jondoni Petriren hitzak De Villepinen aurpegiaren ondoan emanak nituen.

Jadanik Jondoni Petrik Biblia ez zuen ontsa ezagutzen. Biblian manatzen die juduei esklaboak behar dituztela sei urtetarik libratu, norbait esklabo egin sei urte eta gero libre. Petrik aiantzia zuen jadanik hori, eta ez da xuxen, ez bere judu erlijio ikuspegitik, eta are gutiago Jesukristoren ondotik. Ikusten duzu gauza bat erratetik eta gauzatzeri behar dela denbora. Baina hori emeki-emeki aldatu da, bigarren mende hastapenean, esklabo baten semea izan zen aita saindu, elizako buru, eta giristino batzuk ez zuten onartu. Orain hori desagertua da. Nahiz zein heinetaraino erratan ahal den ez dela esklaborik? Ikusten duzu nola tratatuak diren etorkin batzuk, edo putetxeetan diren emazteak? Saltzen eta erosten dira, esklaboak dira bai horiek oraino. Esklaboak izatea debekatua da azken ehun eta berrogeita hamar urte honetan. Legea bada, baina praktika ez. Eta lege horri doakionez, De Villepin ere ez da xuxen ari izan. Hauteskondeei begira egon da, eta egin du kurutx ala pil. Zerbait egin nahi zuen bere denbora markatzeko eta huts egin du. Ez dut erranen ez zuela bestetaz axolarik, baina gutxienez behar zuen lege bat ateratzeko mintzatu, bereziki sindikatuekin. Berehala ikusiko zuen ez zela pasatuko afera hori. Baina hura ere bere egiaz segur joan da aitzina eta buruz murrua jo du.

Ni naiz gazte esklabo horien buruetarik bat, badiutuhunka ene zerbitzuko ari lanean, baina orain ez baita CPE pasarazi, entpresaren martxatzeko, behar dut Europa Ekialde-ra joan.

Arazoa da hemen lana badela baina haurrik ez. Eta lanaren egiteko behar da jendea, eta langileak behar dira zaharren erretiroa pagatzeko. Guk ez badugu haurrik egiten nork pagatuko ditu

Aita saindua Loiolan

"Jin zen aita saindua Loiolara duela zenbait urte, eta gauza batzuk baziren han normal ez zirenak. Baionako apezpikua ez zen joan. Jin zelarik Parisera, sekulako kanpaina egin zen euskaldunak Parisera joateko. Eta jin zelarik Loiolara, hemen berean, Euskal Herrira, gordezka bezala muntatu genituen guk autobus batzuk, baina zer da hori? Mugak elizaren gainetik ala? Hori elizaren kontrako zerbait da".

zaharren erretiro errentak? Norbaitek egin beharko du. Larunbatean Iruñean nintzen, erosi dut *Diario de Navarra* ikusteko, eta erraten zuten egun oroz autobus bat beterik heldu dela Hungariatik Iruñeara. Zazpi mila hungariar badira gaur egun Nafarroan, eta lana badute. Ene buruan erraten dut, zergatik ez da lantegi bat eginen Hungarian han berean izan dezaten lana? Ni gazte nintzelarik protestatzen genuen hemengo gazteak bortxatuak zirelako joatera edo Amerikara edo Parisera. Ez genuen normal atzematzen. Eta ez da normal ere beltzak, edo hungariarrak, edo errumaniarrek, bortxatuak izan daitezen bizitzeko hona etortzera. Lanik ez bada han eta hemen langileak falta, lantegiak du hara joan behar, eta ez gizonek hona etorri. Enetako deslokalizazioa beharrezkoa da. Ez naiz jartzen kapitalisten ikusmoldeetik, erranez deslokalizazioa behar dela haiek diru gehiago irabazteko, baina deslokalizazioa beharrezkoa da gizonek lana ukateko bizi diren herrian. Michelin, Volkswagen, Dae-woo... deslokalizazioak egin du Hegoaldearen aberastasuna. Zergatik eskubide badugu guk beste nonbaitetik etorri lantegien izateko eta besteek ez? Gizon guziek eskubide berak dituzte.

Azken amesgaizto itsusi bat egin dut, lehen aldiz, mezara jiten nintzela, eta mezara sartu eta, nehor ez. Bakarrik ginen buruz buru, apeza eta ni. Eta ezin jasanez hango bakardade hura atera naiz kanpora, eta apeza bakarrik gelditu da.

Eta Jesukristo ere bakarrik zen hastean. Eta gero, izan ditu hamabi. Eta hamabi horietarik batek saldu du, beraz pentsa bere hamabiak nolakoak ziren. Eta beste batek ukatu, Jondoni Petrik. Eta emeki-emeki zabalduz joan da, eta orain bagara mota guzietarik,

miliar batez goiti, eta horietan badira De Villepin bezalakoak, eta beste batzuk hobeak. Baina horrek erakusten du munduan bakarrik dena ere beti ez dela bera oker ari.

Bekatu andana bat badut errana, baina ez zen hala, denak asma-tuak nituen, denak ameskeriak, ez naiz bekatoros. Edo agian bai, baina bekatua hori dut izateko, gezurra erran dizut.

Gezurra errateko behar duzu, astian erran dudana, gaizki egiteko nahikeria. Ez duzu gaizki egiteko nahikeriarik ukan, beraz bekaturik ez duzu egin. Erranen dizut konfesatzera heldu direnek bezala, zoazi Kristoren bakean. ■

Bertsoa

DOINUA:
MUTIL KOXKOR BAT

Garai batean guztiak omen zeuden infernutik hurbil, eta beldurrak bihurtzen zuen harroena ere umil.
Orain eliza aldatu dela, eta egoteko trankil, egia da bai, beti entzun dut "moldatu zaitez ala hil", baina oraindik gauza askotan lehen bezala ez al dabil?

Aitor Mendiluze

Sentimenduek puntuatzen dute

“Norberaren bizitza hobetzeko barneko emozioak ezagutzea eta erabiltzen jakitea”. Horra Ibon De la Cruz psikologoak adimen emozionalari buruz eman digun definizioa. Gizarteak adimen intelektualari izugarrizko garrantzia ematen badio ere, adimen emozionalak gure bizitzako arlo guztietan duen eragina funtsezkoa dela ondorioztatu dute adituek.

Horregatik, Gipuzkoako Foru Aldundiak irakasleei zuzendutako ikastaroak antolatu ditu, ikastetxeetan gai hori irakasteko. Gero eta zientifikoagoa den egungo hezkuntza sistema honetan, posible izango al da emozioei leku egitea?

MIKEL GARCIA

Argazkiak: Dani Blanco

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIAK iaztik antolatu zituen dituen ikastaroei esker, adimen emozionala gero eta kontzeptu ezagunagoa da ikastetxeetako pasilloetan. Gaiak bizitzaren arlo guztietan duen garrantziaz oharturik, Aldundiak haur hezkuntzatik Lanbide Heziketara arteko irakasleei zuzenduriko 86 ikastaro eskaini zituen 2005ean. Ikastaroen helburua jorratutakoa ondoren ikasleekin lantzea da eta horretarako beharrezkoa da lehenago irakasleak trebatzea. Iaz ikastaroek lortu zuten arrakasta ikusita –77 ikastetxetako 850 irakaslek hartu zuten parte–, aurten Gipuzkoako irakasleen %10ek eta ikastetxeen %30ek baino gehiagok parte hartzea izango da xedea. José Ramón Guridi Aldundiko Berrikuntzarako eta Jakintzaren Gizarterako Departamentuko zuzendariak balorazio guztiz baikorra egin

Ariketa eta jokoen bidez, ikasleek beraien emozioak ulertu, kanporatu eta bideratu ditzakete.

digu, bai parte hartu duten irakasle kopurua eta bai horien iritzia kontuan hartuta.

Ikastaroen harrera ona ez da harritzekoa. Izan ere, adimen emozionalak gure bizitza zeharo baldintzatzen duela konturatzen dira partaideak. Azken urteetako hainbat ikerketa zientifikoren arabera, arrakasta pertsonalaren eta profesionalaren %80 trebetasun emozionaleri zor zaie. Profesional bikainen ez da nota onenak dituen, bere trebeziei ahalik eta probetxu gehien ateratzen asmatu duena baizik. "Pertsonok indar handia dugu barnean eta indar hori guztia ondo erabiltzen baldin bada-kigu, nahi duguna lor dezakegu", ziurtatu du Ibon De la Cruz psikologoak. Irakasleei adimen emozionalari buruzko ikastaroak eman dizkie De la Cruzek eta emozioek duten garrantziaz hitz egin die. Psikologoaren esanetan, gaur egungo gizartearen emozioak aparte utzi ditugu eta "sentimendu bigunak emozioak direla uste dugu". Baina sentimenduak emozioen ondorioa dira eta bigarren mailan daude. Esaterako, zerbait lortu nahia emozioa da, eta lortzen ez badugu sortzen den etsipena, sentimendua. Oinarrian dauden emozio horiek, "gure animalia zatia", lantzea ezinbestekoa da bizitza behar bezala gidatzeko. Hain zuzen ere, adimen emozionala garatzeari esker, gure buruarekin eta ingurukoekin oreka eta harmonia lor dezakegu eta gure bizitza hobetzeko eta gusturago bizitzeko zer behar dugun ezagutu dezakegu. Gakoa zein den? Moraletik (gizartearena) etikara (pertsonala) igarotzea.

Kontzeptu horiek, ordea, ez dira batere berriak. Duela 4.000 urte aztertzen hasi ziren, mitologiaren eta irudien bidez, antzina psikolo-

gia lantzen zen moduan. Hala ere, adimen emozionala adierazpena Peter Salovey eta John Mayer psikologoek asmatu zuten, 1990ean, "norberaren eta gainontzekoen sentimenduak eta emozioak zuzentzeko, desberdintzeko eta horiek erabiliz pentsamendua eta ekintzak gidatzeko gaitasuna" adierazteko. Daniel Golemanek kontzeptua famatu egin zuen, 1995ean gaiari buruz kaleratu zuen liburuarekin. Ordutik, adimen emozionalean arreta handiagoa jarri da, batez ere enpresa munduan. Hain zuzen ere, Golemanen ikuspegia zientifikoezia dela uste du De la Cruzek, enpresariei zuzendua dagoela eta ikuspegi humanista galtzen duela. Psikologoaren hitzetan, aditu estatubatuarrek jendearekiko harremanek nolakoak izan behar duten azaltzen du, besteekin hobe nola egon, baina barruko prozesu basatiak ez ditu lantzen. Golemanen erudia jarraituz, "Amerikako Estatu Batuetako ikastetxe askotan, esaterako, gauzak ozenkiago eta seguruago esaten irakasten diete haurrei, baina itxurakeria da, ez dituzte benetako sentimenduak aztertzen".

Azken finean, aditu bakoitzak bere metodoak eta teknikak ditu gaia jorrazteko orduan eta De la Cruzek adimen emozionala garatzeko senak landuz abiatu behar dela uste du, funtsean daudena direlako. Zehazki, oldarra, elkartzeko sena eta eragite sena kontzeptuetan oinarritzen ditu bere ikastaroak. Azaldu digunez, oldarra gauzak egiteko dugun kemenen da; barruan, animalia garen aldetik dugun energia, libidoa. Elkartzeko senak, berriz, besteekin egoteko dugun beharra adierazten du eta baita larru-gosea ere, "larrua ukitzeko beharra, sexu praktikarekin lotuta nahiz sexutik at". Azkenik, eragite sena edo boterea

Trebeziak

Asko dira ikastaroan lantzen diren trebeziak: hala nola, emozioak -gureak eta besteena- hobeto ezagutzea eta identifikatzea; emozio negatiboen eragin kaltegarriari aurre hartzea eta positiboak sortzen jakitea; automatibazioa garatzea; harremanak izaten ikastea eta bizitzaren aurrean jarrera baikorra agertzea.

lantzeari garrantzia handia ematen dio psikologoak, berau aztertu gabe giza harremanak ulertzea ezinezkoa dela baitio. “Gure gizartean bote-re kontzeptua lantzea debekatua dago, tabua da eta ez da horretaz hitz egiten, mundu guztiak dioelako ez duela boteririk izan nahi, baina gezurra da, sen hori denen baitan dago eta gizartea hobetzeko erabili dezakegu”. Azken finean, senak ez dira onak edo txarrak, bizitzan mugiarazten gaituzten “gasolina” dira. Barruan dugun indar horri ematen diogun erabilera da gakoa. “Adibidez, norbaitek eragite sen handia baldin badu, gizartean gauza garrantzitsuak egitera bidera dezake, modu egokian, edo jauntxo izateko erabil dezake”.

Senetatik abiatuta, asko dira ikastaroan lantzen diren trebeziak: hala nola, emozioak –gureak eta besteak– hobeto ezagutzea eta identifikatzea; emozio negatiboen eragin kaltegarriari aurre hartzea eta positiboak sortzen jakitea; automotibazioa garatzea; harremanak izaten ikastea eta bizitzaren aurrean jarrera baikorra agertzea. De la Cruzek aitortu digu ez dela erraza barruko emozio eta sentimenduak lantzea eta horretarako bere eskoletan umorea asko erabiltzen duela. Jokoen, galderen eta eztabaiden bidez, “jendea konturatzen da nolakoa den, zein emozio dituen eta horiek kanporatzen eta bere bizitzan erabiltzen ikasten du”. Prozesuaren lehenengo urratsa gure barnean dauden emozioez jabetzea da eta azkena, horiek egoki erabiltzen jakitea. De la Cruzen hitzetan, inork ez digu esango nolakoak garen, nork bere burua ezagutu behar du.

Hori guztia lortzeko, taldeka lan egitea atsegin du psikologoak. Irakasleei zuzendutako ikastaroek, zehazki, 20 bat partaidetako taldeak bildu dituzte. Joxe Martin Aizpuru Tolosako Laskorain ikastolako zuzendari eta batxilergoko irakasleak, esaterako, duela urte batzuetatik gaian interesa duelako eman zuen izena eta oso esperientzia baikorra izan dela dio. “Hasieran

Senak ez dira onak edo txarrak,
bizitzan mugiarazten gaituzten
“gasolina” dira. Barruan dugun
indar horri ematen diogun
erabilera da gakoa

lotsa nabari zen, baina pixkanaka gustura sentitzen joan ginen eta bakoitza nahi zuen heinean inplikatu zen. Gehiago nahi ez zuenari, ez zitzaion eskatu”, kontatu du. Izan ere, pertsona bakoitzaren prozesua eta erritmoa errespetatu behar dela argitu du De la Cruzek: berak informazioa ematen du, bakoitzak prest dagoenean aurrera egiteko. Ikastaroa pertsonalki eta profesionalki baliagarria izan zaiola azaldu digu Aizpuru. “Adibidez, egoera batek gainditzen gaituenean normalean ez gara konturatzen, eta zertan gainditzen gaituen jabetzerakotan, frenoak jartzeko gai garela jakiteko balio izan dit ikastaroak”. Are gehiago, ikastaroak bizitzan aldaketa handiak eragiten dituela ziurtatu du psikologoak. “Prozesuaren hasiera baino ez da eta bakoitzak bere bizitza zuzentzeko behar duena hartzen du ikastarotik. Jende askori energia eta indarra falta zaizkio hona etorri aurretik eta sentimendu horiek landu ostean behar

duten guztia eskuratzeko adina indarrarekin ateratzen dira edo komunikatzeko gabeziak dituztenek adierazteko erraztasuna lortzen dute”. Pena bakarra du De la Cruzek: irakasleak adimen emozionala ikastetxeetan garatzeko gogoz joaten direla eta ahaztu egiten zaiela beraientzat ere balio duela; irakasle gisa joaten direla, alegia, ez pertsona bezala. Baina azken finean, ikastaroa eskoletan gaia lantzeko tresnak eta materiala eskaintzera bideratua dago. Nola landu daiteke hori guztia ikastetxeetan?

Matematika, Historia eta Adimen Emozionala

Hasteko, Gipuzkoako Aldundiak aurreko ikastetxeetan adimen emozionalari lotutako banakako planak egin nahi ditu eta ikastetxe bakoitzean aditu bat prestatzeko, laguntza pertsonalizatua eskaintzeko, truke sareak eratze eta ikasgeletarako materialak sortzeko asmoa du. Dena den, ikastarotik bi ondorio garbi ateratu dituzte Laskorain ikastolako zuzendariak: “Ikasleekin gaia garatu behar dugu, bai, baina aldi berean gure jokaera-

Joko bereziak barrua azaleratzeko

IKASTAROETAN praktika ahalik eta gehien erabiltzen du Ibon De la Cruzek. Hala, partaideek joko pila egiten dituzte, taldeka nahiz banaka. Pertsonak eta gauzak ezagutzeko bidea ukimena dela ikasteko, adibidez, *Itsua eta laguntzaile* izeneko jokoak erabili ohi du psikologoak. Laguntzaileak zapiak begiak estaltzen dizkio “itsuari” eta ikasgelan zehar gidatzen du. *Besarkada lasterketa* ere jolas arrakastatsua da. Oldarra edo

kemena lantzeko berriz, taldeko norbaitek iritzia eman eta gainontzekoek iseka egiten diote, baina berak bere jarrera mantendu beharko du. Amerikako Estatu Batuetan, ikasleen komunikazio gaitasuna sustatzeko, taldeetan banatzen dituzte eta talde bakoitzeko pertsona bati gai desberdin bat ematen diote besteei azaltzeko. Nota gehiago lortzeko, gaia ahalik eta hoberen komunikatzen saiatuko dira ikasleak.

Jokoez gain, horiei buruzko eta gai askoren inguruko eztabaidak antolatuta ohi ditu De la Cruzek ikastaroetan. Gainera, nork bere burua ezagutzera bideraturiko galderak eta ariketak ere egiten ditu. Hala nola, gure izaerarekin identifikatzen ditugun adjektiboen aukeraketa, gure buruaren ebaluazioa hainbat galderari erantzunez edo irudi jakin batek iradokitzen digunaren azterketa –Venus jainkosarenak, esaterako–.

Adimen emozionala eskolan

rekin aldi oro lantzen ari gara, gazteentzako adibidea garelako". De la Cruzek ere nerabeak beti erreferente bila daudela dio, nahiz eta beraiek ez onartu. Beraz, adimen emozionalak ez du soilik ikasgaia izan behar, gainontzeko ikasgaietan eta irakasleen portaeran ere islatu behar den ezaugarri multzoa baizik. Laskorain ikastolan hori aztertzen ari dira orain, ikastaroan ikasitakoa tutoretza orduetan jorratzen eta datorren ikasturterako plangintza zehazten. Tolosako ikastolako ia klaustro osoak hartu du parte ikastaroetan eta gai garrantzitsua iruditu zaie. "Otsailetik hona egin ditugun esperientziak baikorrak izan dira -ziurtatu du zuzendariak-. Gurasoak ere inplikatu nahi ditugu eta hoberena txikitatik hastea dela uste dugu. Gainera, txikiekin dena errazagoa da".

Hain zuzen ere, adin bakoitzaren neurritik egindako ikastaroak prestatzea garrantzitsua dela azpimarratu du psikologoak. Haurrekin, adibidez, mugak jartzea ondo dago eta beharrezkoa bada, baita serio jartzea ere, baina erruduntasun sentimendua erabili gabe. "Askotan, zerbait txarra egin badu, 'ergela zara' esaten diogu haurrari, baina hobe da 'ergelkeria egin duzu' esatea. Errieta berdin egingo diogu, baina ez da gauza bera". Nerabeekin egin beharreko lana desberdina da, lotsatiagoak dira, segurtasuna falta zaie eta irakasleei arreta jartzea ez da beraien lehentasuna. Unibertsitatean ere landu beharko litzatekeela dio De la Cruzek, eta karrera askotan derrigorrezko irakasgaia izan beharko lukeela, "batik bat jendea pozik eta gusturago bizitzeko. Horretarako bizitzen garela uste dut". Adinaz gain, eskolak neurritik prestatzeko faktore guztiak kontuan hartu behar direla dio psikologoak. Etorkinak badira egokitutako programa prestatuko zaie eta gelako arazoa borroka, drogak, komunikazioa edo bestelakoa bada, horren arabera antolatuko da ikasgaia, praktika izan dadin.

Sexuak ere zerikusia du. Kulturak eraginda, normalean beste sexuaren aurrean antzerkia egiten dugula dio psikologoak, ez ditugula gure ahultasunak erakutsi nahi eta emakumezkoak eta gizonezkoak nahastuz gero, harremanei buruz galdetuta, adibidez, ez dugula dena kontatzen. Horregatik, sexu berekoen arteko konfiantza lortzearen, neskak eta mutilak bananduta lantzea atsegin duela aitortu du De la Cruzek. Bestalde, 2005eko ikastaroetan parte hartu zuten irakasleen %70 emakumezkoak izatea datu adierazgarria da. Emozioak kanporatzea emakumezkoekin lotzen duen topiko matxista egon daiteke horren atzean. Edo, De la Cruzek dioenez, inkontzienteki askotan onartzen dugula gizonak badakiela, ez duela ikasi beharrik. Emakumeak, aldiz, ez du inongo arazorik ez dakiela onartzeko eta ikasteko.

ALBERTO ELOSEGI

Beste sexuaren aurrean antzerkia egin ohi dugu.

Gasolina eta bolantea

Hezkuntzan, eta bizitzan oro har, adimen intelektualari ematen zaio garrantzia gehien. Baina emozioak dira zerbait egitera bultzatzen gaituztenak, De la Cruzen esanetan. Lana dirua lortzeko egin dezake kazetariak, eta beharbada lanbide hori aukeratu du idaztea gustuko duelako. Emozioek eragindako erabakiak dira: "Animalia arrazionalak garestuak pentsatzen dugu, baina oinarri-oinarrian emozioak daude eta buruak baino pisu handiagoa dute". Emozioek logikarik ez dutela ere uste dugu askotan. Badute ordea, baina beraien logika berezia, ez da buruko logikaren berdina. Hala ere, adimen intelektuala funtsezkoa dela aitortu du psikologoak:

"Emozioak gasolina eta motorra badira, adimen intelektuala bolantea da, emozioak ezagutzen eta erregulatzen lagunduko diguna, norabidea erakutsiko diguna". Gainera, beti errealtatearekin negoziatu beharrean gaudela gogoratu du De la Cruzek, ezin baitugu nahi dugun guztietan emozioen agindua jarraitu. Hor-

taz, bi adimenen arteko oreka bilatu behar da bizitzan uneoro erabaki egokienak hartu ahal izateko.

Hori dena jendeari txikitatik helaraztea ezinbestekoa dela gero eta argiago dute adituek. Eta horretarako metodo egokiena gaia hezkuntzan integratzea dela dirudi. Hain zuzen ere, mundu guztian probatzen ari dira jada, baina oraindik hastapenetan daude eta adimen emozionala ikasleekin lantzeko sistema ondo garatzea falta da. Etorkizunean, ikastetxeetan beharbada fisika eta ingelesa bezain garrantzitsua izango da barruan nahasten zaizkigun emozio eta sentimendu konplexuak ulertzen ikastea. ■

Adimen emozionalak ez du soilik
ikasgaia izan behar, gainontzeko
ikasgaietan eta irakasleen portaeran
ere islatu behar den ezaugarri
multzoa baizik

Imanol Alvarez

IRAKASLEA

Askotariko normalizazioa

Aspaldi-aspalditik euskal hiritarrok anitzak garela esan dugu. Gero eta anitzagoak. Aspaldion, aldiz, gure artean dauden orojakile anitzek esan ohi digute anitz beste zerbait dela eta *askotarikoak* erabili beharko genukeela. Esan dezagun, bada, askotarikoak garela.

Zentzu anitzetan gara, gainera, anitzak -barka, askotarikoak. Ohituko ote naiz!-. Kultur adierazpide, erlijio sinesmen, jatorri etniko, pentsaera politiko eta abarren ikuspegitik gara askotarikoak.

Azken asteotan hitz eta pitz dabilen gaia ETaren su-etena da. Eta su-etena dela eta, eten gabe entzuten den hitza normalizazioa da. Baina, zeri esaten diote/diogu normalizazioa? Agidanez, nork bere ideia dauka. Normalizazioa ere bada, nonbait, askotarikoa.

Batzuen aburuz, antza, normalizazioa indarkeriarik eza baino ez da. Edo, zehatzago esanda, indarkeria mota bat desagertzea baino ez, hots, ETak egin edo eragindakoa: atentatuak, estortsioak...; gure artean hain agerikoak diren beste bortxakeriak kontuan hartu gabe, hau da, gobernu-estamentuek egin edo eragindakoak: heriotza susmagarriak, torturak, oinarri juridikorik bako atxilotze edota auziperatzeak, etengabeko eskubide urratzeak...

Ez dut uste beharrezkoa denik pentsatzen hastea ea zein sortu zen lehenago, oiloa ala arrautza. Oso jakintsua ez da izan behar, Euskal Herrian mendeetan herri izateari eusteko nahia izan dugula eta, hain zuzen ere, nahi hau aitortzen eta errespetatzen ez den bitartean, gatazkak iraungo duela.

Sasi-normalizazio honek ezin du, beraz, gure herrira bakea ekarri, ez baita errealtatek abiatzen, ez baita gatazkaren jatorriaz kezkatzen. Gatazkaren biktimak guztiak aitortu beharrean, gainera, irizpide honetakoei alde bateko biktimak soilik aitortzen dituzte -normalean politikoki erabiliz gainera- eta beste aldekoak borrarotzat hartu. Hauen iritziz, negoziatzekotan, ez mahai bat ez bi; ETaren errendizioa non eta nola baino ez litzateke negoziatu behar.

INIGO AZKONA

Garai batean, Francoren bakeari hilerri-bakea esaten zioten bezalaxe, nik normalizazio honi ere "hilerri-normalizazioa" deituko nioke. Badirudi, gure zoritxarrerako, Espainia aldean gehienak jarrera honekin lerrokatzen direla.

Beste batzuen ustez, oster, normalizazioa herritarron iritzia errespetatzea izango litzateke. Hau da, euskal herritarron erabaki politiko demokratikoa, edozein izanda ere, onartu eta bideratzeko aukera bermatzea. Honek ekarriko omen liguke, besterik gabe, indarkeria-adierazpen gehienak desagertzea. Hauek bi mahaian aldekoak lirateke: ETA eta Madrilgo Gobernuaren artekoa alde batetik, eta alderdi politikoena bestetik.

Agerrikoa da desadostasuna itzela dela eta lan mardula dutela aurretik, bakea helburu, negoziazio prozesuan parte hartu behar duten politikari eta eragileek.

Honetaz guztiaz berba asko egingen ari da egunotan, gorago esan bezala. Nik, jakina, ez diot interesik ezta garrantzirik kenduko. Hala eta guztiz ere, guztiz ahazturik geratu ohi den bestelako normalizazio batez ere mintzatu nahi dut, edo, hobe esanda, "normalizazioak" ekarri beharko lukeen normalizazioaz. Herri mugimenduetan lan egiten dugunok ezin hobeto dakigu hamarkadatan boterearentzat deseroso izan diren mugimendu eta taldeoi, beste barik, arrazoiz edo arrazoirik gabe, ezker abertzaleko etiketa jarri zaigula eta nolabaiteko estigma hori aitzakia izan

dela gutaz paso egiteko edo gure kontra aritzeko. Adibide zerrenda luzeegia izango litzateke hemen denak aipatzeko, baina euskalgintzatik feminismora, ekologiatik gay mugimendura... denok jaso dugu agintarien mespretxua, eraso zuzena izan ez denean. Errudunen artean, inor gutxi salba daiteke, zeren berdin samar jokatu baitute Madril zein Iruñea edo Gasteizko gobernuek; berdin samar PP/UPN, PS(O)E, PNV-EAJk edo baita IUk berak ere.

Itxaropena galtzen den azkena ei denez, espero dezagun normalizazio politikoarekin batera, giza mugimenduoire normalizazioa etortzea. Agian normalizazio eratorria esan geniezaioke. ■

Herri mugimenduetan lan egiten dugunok
ezin hobeto dakigu hamarkadatan
boterearentzat deseroso izan diren
mugimendu eta taldeoi, beste barik,
arrazoiz edo arrazoirik gabe, ezker
abertzaleko etiketa jarri zaigula eta
nolabaiteko estigma hori aitzakia
izan dela gutaz paso egiteko
edo gure kontra aritzeko

Joseba Barriola

ADMINISTRARI LAGUNTZAILEA OSAKIDETZAN

Miren Azkarateren Hitzaurrea edo...

Nondik begira dagoen, zer ikusten duen—. *Hizkuntza politika aurrera begira* liburuaren lehen hitzaurrea sinatu du Miren Azkaretek.

Miren Azkarate Jaurilaritzaren Kultur sailburua da, eta hortik begira idazten du hitzaurrea. Hiru probintzia biltzen dituen botere politiko autonomikoaren ikuspuntutik baina ez euskararen hizkuntza komunitatearen ikuspuntutik; botere nagusiak baimendu duen kontsentsu politiko mugatutik eta ez euskararen orekatik. Horregatik, euskarari buruz duen diskurtsoa –sailburu ofizioa betetzean agertzen duen motibazioa+ezagutza+erabilera– diglosikoa da: euskaldunen nazioari arrotz edo periferiko zaio, eta euskararen lurraldearen zatiketa gordetzeko enkargua duen botere politikoaren esanetara egokitua. Konstituzioa eta Espainiako Parlamentua arrotza dira euskararekiko. Eta Jaurilaritza bera? Nola deitu gobernu bati baldin eta lehendakari/sailburu izateko euskalduna izatea preszindiblea bada eta bilera guztiak erdaraz egiten baditu? Euskararen aldekoa agian, baina periferikoa.

Eta zer ikusten du? Bere hitzaurrean euskal ahaleginaren giltzarria euskararentzat arrotz den boterearen esanetara dagoen eta euskararentzat periferikoa den botere autonomikoa da; eta euskararen berreskurapenaren gune sortzailea eta bihotz eragilea (milaka pertsona –Miren tar-tean delarik– eta berrogeita hamar urtez osatua), diru-lege-nagiaren konplemento. Baina ez diruak, ez legeak, ez urruntasunak ezin dute motibazio gramo bat ere sortu ahal.

Euskarak legea lagun izan duela dio Azkaretek, eta Jaurilaritzaren politika egokia izan dela. Baina Konstituzioa bada ere hemen lege! Estatu-tua eta Euskararen Legea, aldiz, ez dira *Euskaldun*

DANI BLANCO

non Egunkariaren itxiera galerazteko haina lege! Irakaskuntzako Legeak izan al du Ikastolen zatiketarekin zer ikustekorik? HABEren legea euskaltegi-tako irakasleen gustukoa izan al zen? Eskoletako ereduak "egokitzapen pedagogikoa" izan dira ala haurren kalterako kontsentsu politikoaren aldarean jarritako "oparia"? *Egunkariaren* sortze prozesuari nork jarri zizkion trabak?... Ez dut ikusten legeria zuritzeko ezta Jaurilaritzaren politikaren apologia egiteko arrazoirik.

Hizkuntza politikaren gaur egungo dema nagusia ezagutza eta erabileraren arteko jauzia gainditzea omen da. Baina Jaurilaritza eta hainbat sailburu, Gasteizko Parlamentua... gai al dira dema nagusi horri aurre egiteko? Ezinezkoa...

euskara ez dakitelako; eta ikasteko motibazio nahikoa erakutsi ez dutelako. Ez al da, motibazioarena Jaurilaritzaren beraren lehen erronka? Eta herritarren %65 gazteleradun elebakarra bada, ez al da guzti horien kasuan motibazioarena erronka nagusia? Estimaten ez duenak nola predikatu du euskara guztiona dela? Ez dakienak nola esango du erronka nagusia erabilerarena dela? Inkoherentzia? Hipokresia? Hipokresiaren zurikeria?

"Egoera diglosikoa" dela, eta penatzen da: baina Konstituzioak eta Autonomiak onartzen duten egoerarik hoberena ez al da diglosikoa?; euskara guztiona eta kontsentsu politikoa lehen premia dela dio: baina kontsentsu politiko linguistikoa hori ez al da konstitu-

zioaren muga linguistikoa injustuen barruan egiten?; duela 30 urteko egoera baino askoz hobea dela dio: baina administrazioa euskalduntzeko planak ez al dira porrota izan eta eskoletako azken neurketak ez al ditu emaitza penagarriak eman eta Autonomiaren adar administratibo gehienek ez al dute 30 urtez praktikan euskara zokoratu? ■

Hizkuntza politikaren gaur egungo dema nagusia ezagutza eta erabileraren arteko jauzia gainditzea omen da. Baina Jaurilaritza eta hainbat sailburu, Gasteizko Parlamentua... gai al dira dema nagusi horri aurre egiteko? Ezinezkoa... euskara ez dakitelako; eta ikasteko motibazio nahikoa erakutsi ez dutelako

Zuzenketa

2.035. zenbakian (2006-04-09) Txillardegi idatzitako *Indioen arimak salbatzera* artikuluan bi zuzenketa egin beharra dago. Artikuluan "kontuan" agertu zen eta egileak "kontutan" idatzi zuen. Halaber, Bartolomé de las Casas dominikarra 1492 urtean hil zela agertu zen, 92 urteetan hil zela agertu beharrean.

Juan Mari Arregi

ANALISTA SOZIO-EKONOMIKOA

Maiatzak 1: 1886tik 2006ra

Hurrengo astelehenean maiatzaren bata ospatuko da mundu osoan. Ospakizunaren sorburua 1886ko maiatzaren bata da, egun hartan greba orokorra izan baitzen Amerikako Estatu Batuetan 18 ordu eta gehiagoko lanaldia gaitzesteko eta zortzi orduko lanaldia aldarrikatzeko. Iraultzaren epizentroa Chicago izan zen, inmigrazio-tasa altuko hiria —errusiarrak, poloniarak, irlandarrak, alemaniarak eta frantsesak—. Proposatutako lanaldia, aldiz, begi txarrez ikusi zen eta poliziaren errepre-sio oldarkorraren balek grebalari ugari hil zituen. Kaosaren erdian, ustez poliziaren aurkako bonba batek leher egin zuen. Polizia bat hil zuen. Gertakari hark "Haymarket-eko atentatua" izena hartu zuen eta sei langileen atxiloteta eta auzipetzea ekarri zuen, langileen erruduntasuna sekula frogatu ez zen arren. "Chicagoko martiriak" izena eman zitzaion. Seiei urkamendirako heriotza-zigorra ezarri zitzaion, nahiz eta biri bizitza osorako bortxazko lanen ordezkari konmutatu zieten. Bigarren Internazionalen Biltzar Konstituzionalaren itxiera-ekitaldian, 1889ko uztailaren 20an, Parisen, 1890. urtetik maiatzaren bata ospatzea erabaki zen eta egunari Lanaren Eguna deitu zitzaion. Horrela, hiru urte lehenago gertatutakoa gogorarazi nahi zuten herrialde guztietan, aldi berean zortzi orduko lanaldiaren aldarrikapenari segida emanez.

EGOERA EZBERDINAK, KAPITALISMO

IRAUNKORRA. Argi dago gaur egungoa ez dela 1886ko maiatzaren bateko egoera berdina, hura izanagatik 1890etik urtero ospatzen den egunaren abiapuntua. Langilearen aldarrikapenak ere ez dira garai harta-

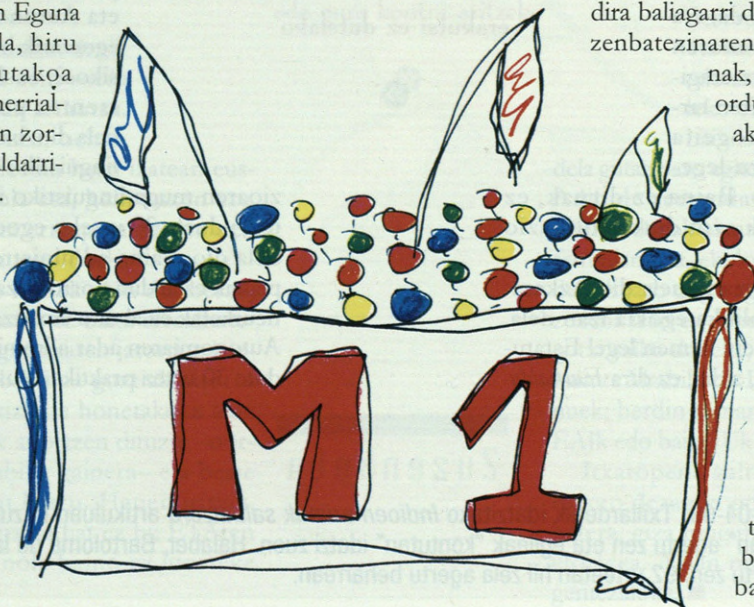

DANI BLANCO

Langileria kontzientzia eta nortasuna
galtzen ari da, eta gero eta elkartasun
gutxiago erakusten du eta zenbait
sindikatu erantzukizun handia dute
horretan guztian, ezkutuan egindako
hitzarmen lotsagarrien erruz

koak. Garai hartan kapitalismoak bere aurpegiak basatiena erakusten zuen, amaigabeko ordutegi eta soldata miserableekin. Orain, ordea, kapitalismoak bizirik iraun behar du eta horretarako "neoliberalismoa" moztaratu da, aurpegi gizatiarragoa erakutsi eta ekintza handiagoak "baimentzeko". Orduko lanaldia 18 ordukoa zen eta oraingoaren batz bestekoa 8 ordukoa da. 2006an, aldiz, langileen gaitza prekaritatea da, bai bertako langileen kasuan, bai hirugarren mundutik gure herrialdera eta oro har Europara datozen inmigranteen kasuan. Horren seinale, Hego Euskal Herrian 2005ean sinatutako lan-kontratuen %92,6 aldi baterako kontratuak izan ziren. Antzeko zerbaitek gertatzen da Espainiako eta Frantziako estatuen gainerako lurraldeetan. Frantziako Estatuan hain zuzen, azken aste eta hiletan ikasleek eta langileek mobilizazio handiak egin dituzte.

Garai hartako langileen erantzuna bateratuagoa zen, kapitalismoaren mailuak langileria osoaren aurka jotzen zuelako. Gaur egungo langileen erantzuna, ordea, nagusi den banaketa sindikala kontuan hartuta, kapitalismoak lan-harremanetan sorrarazi duen zatiketaren esklabu da. Orain lehen, bigarren eta hirugarren mailako langileak sortzen dira baliagarri den kontratu mota kopuru zenbatezinen erruz —finkoak, etendunak, etengabeak, aldiakakoak, ordu batekoak, bost ordukoak, hile batekoak eta abar—. Era berean, lehen, bigarren eta hirugarren mailako langabetuak daude, batzuek sorsopenak kobratzen baitituzte eta beste batzuek ez. Gauzak horrela, kapitalismoak kontrolpean dauzka langileak, ezarritako baldintzek ez baitute erantzun bakar eta bateraturik ahalbidetzen. Eta sindikatuak, salbuespenak salbuespen, erabat burokratizatu dira eta

Lan prekaritatea baldin bada egungo
lan-egoeraren ezaugarriak larrienetakoa,
hegoaldeak iparraldera datorren
inmigratioak are arazo latzoak
erasten dizkio gure biziraupenari eta
horrek bolborategi bihurtu lezake egoera
hainbeste liskar sutsuren artean

kapitalismoaren koltxo bihurtu. Eta egoeraren kudeatzaileak, kasu kasuko patronalak dira.

Langileria zatituta eta sindikatuak burokratizaturik, kapitalismoak baldintzatutako kontsumismoak eta ongizateak aurrera egiten duen heinean, normala da maiatzaren bata gero eta kafeina gabeagoak izatea... Egoerak langileak eta hiritarrak banatzen ditu eta pixkanaka-pixkanaka, eguna jaiegun bihurtzen da, aldarri-eguna izaten segi beharrean. Langileriaren zati handi batek aisiari eta atsedeneri eskaintzen die egun seinalatua... Kapitalismoak ez du kontzientziarik ez nortasunik galtzen eta bizirik irauteko beharrezkoak zaizkion baldintza berrietara moldatzen da, esplotatzen jarraitzeko, eta milioiak eta milioiak poltsikoratzeko etekinetan. Langileria, ordea, kontzientzia eta nortasuna galtzen ari da, eta gero eta elkertasun gutxiago erakusten du. Hortaz, kapitalismoa garaile da oraindik, zoritxarrez. Ezkutuan egindako hitzarmen latsagarrien erruz, zenbait sindikatuk erantzukizun handia dute horretan guztian.

INMIGRAZIOA. Lan-prekaritatea baldin bada egungo lan-egoeraren ezaugarriak larrienetakoa, Hegoaldeak Iparraldera datorren inmigratioak are arazo latzoak erasten dizkio gure biziraupenari. Eta langileriak eta sindikatuak arazo hori konpontzea lehenetsi beharko lukete. Afrikatik milaka pertsona etortzen dira ezer gabe Europara, etorkinen paradisu partikularra. Eta ehunka afrikarrek bizitza galtzen dute etortzeko saiakera frustratuetan. Ekialdeko Europatik eta Hego Amerikatik datozenak ez dituzte hain baldintza txarrak jasaten. Chicagon 1886an eta AEBetako beste hainbat hiritan bezala, egoera hori bolborategi handi bihurtu daiteke hainbeste liskar sutsuren artean. Maiatzaren bata eta urteak oro har egoeraren larritasunaz jabetzeko balio beharko lukete, Hegoak eta Iparrak elkarrekin lan egiten hasteko. ■

TXANDAN

Juan Ramon Makuso

Bestea

Gure munduan beldurraren eta intolerantziaren sinboloak nabarmentzen ari dira, hau guztia miseria sozialarekin nahastuta. Begitantzen ditut oraindik Ceuta eta Melillako etorkinen irudiak, alanbrada-hesiko arropak, zapatak, esekitoki bailiran. Eta hau guztia nire etxeko besaulkitik.

Ze urrun, baina ze gertu. Irudiaren bitartez nire baitan hori guztia barneratzen da. Baina ezin dut beraiekin hitz egin. Oso arrotzak dira niretzat gizaki horiek, baina era berean oso gertukoak. Eta ideia hau txertatzen ari zait: ezinbestekoa da, dugu, atzerritarrekin elkarriketa burutzea. Gure esperientziak trukatzeko —kulturrak eta gizakiak zapaltzen dituen sistemaren aurka joateko ere— gizatasun komuna aldarrikatzeko, hau ezinbestekoa baitugu. Ahaztu al dugu ba Bestea-rekin topo egitea izan dela gure espeziearen oinarritzeko esperientzia? Antzinako familia-tribuak beste familia-tribuak ezagutzerakoan oharatu ziren munduan bazeudela beste pertsona batzuk antzekoak zirenak. Zer egin orduan? Arrotzak erasotu? Ezaxolarena egin bere aldamenetik igarotzerakoan? Edo saiatu ezagutzen eta lortu elkar ulertzea? Gaur ere aldamenean dugu Bestea. Eta ezagutu nahi dut. Identitatean ezberdintasuna dago. ■

HIRUKO TXIKIAN

Joxemari Ostolaza

Silvio Berlusconi

Il Cavaliere. Romano Prodiaren aurkako surf politikoaren erakustaldi lehiatuan hondar aginte olatua galdu duena. Ez du onartu eta Italia itsasoa gobernatzeko ahaleginetan dabil gaitzardikako legea aplikatu nahiz, Milan futbol klub ibaia itsaso berberara daramala sinetsiz italiar telebista pri-

batu ororen jabeak, publikoetan ere badu bere agintea, erreka pozoi-tua itsaso gardentzat pasarazteko gailuak, surf taularik gabe ere, jendeak bera olatu erraldoiaren gainean ikus zezan aski bailiran. Eta ez zebilen erabat erratuta, hautesle erdiek olatu alimalien gainean surfatzen ikusi baitute bere Suitzako etxean zegoen bitartean gure Silvio. Izan ere, Gobernu burua hedabideen %85aren jabe bakarra den Estatuaren demokraziak edo dena delakoak, oso kalitate urrikoa behar du, deusezkoa ez esate arren. Ez dauka batere erraza Prodi irakasleak, *Il Cavaliere*ren itsaso mediatikoak olatuka itotzen saiatuko baita demokraziaren ekologia ikur. Eta inguruak ez du lagunduko, Europa zahar honek erakutsia baitu Alemanian, Frantzian, Espainian erreforma eskasena ere beldurtzen duela. Zelai erdiaren okupazioan dabilta borrokan ezker eta eskuin, gola hartzeko beldurrez aurrea egin gabe jada ezkerrean eskumatiak soilik dabilta horietan. Psikomotrizistak, biomekanikoak, fisiologoak agintera! ■

Ander Lipus

ANTZERKIGILEA

Aktore europar baten eskizofreniak

Inoiz gertatu zait, lan-bidean galdu eta nire benetako ofizioa zein den ahaztea. Egia esan, antzerkiarekin daukadan erlazioa eskizofrenikoa da. Eskizofrenia hitza, grekozko *skizein*: zatitu, arraildu, eta *fren*: adimen, espiritu hitzekin osatua dago. Patologia kroniko batera iritsi baino lehen, gaur egungo aktorearen ofizioa zertan bilakatu den azaltzeko diagnosia aurkezten dizut. Bost talde nagusitan bereizi daiteke gure ofizioa.

Lehenbizikoa eta gaur egungo aktore eredu "Aktore moderno" da.

Aktore modernoak zinean, telebistan eta publizitatean egiten du lan. Lanbidearen gailurrean eta posturik pribilegiatuena *Aktore heroikoak* betetzen du. Zeru eta izarretatik oso hurbil dagoen aktore modeloa da. Publizitatean eta teleserietan lan egiten duten aktore ospetsuak ere asko dira.

Aktore birtualak oster, telebistako lanagatik dira eza-gun. Hauetako asko ez dira aktore ofizioa ikasitakoak, eta kazetari, "xouman", entxufatuek... osatzen dute aktore talde mota hau.

Bigarren taldea "Aktore protagonista" k osatzen du. Dramaren funtsezko artista, bera da.

Aktore organikoa, telebistan, komunikabideen aurrean, jaialdi jendetsuetan, sari banaketetan... agertzea oso gus-tuko duten politikari, kultur teknikari, programatzaile, legegizon zein kirolariek osatzen dute tandem hau.

Itzaleko aktorea dago bestalde. Hauek dira benetako hariak mugitzen dituztenak. Ikusezinak. Bizitzaren merkatua kontrolatu eta kultura debalutzea da beraien eginkizuna.

Hirugarren aktore mota, "Aktore post-moderno" da, asko hedatu da Europa osoan.

Aktore pintxoazalea, kasting batetik bestera ibiltzen da. Publizitatea da bere diru iturri nagusia. Jan orduetan, menu osoa eskatu baino, nahiago du pintxo gozo batzuk dastatu eta hilabeteko soldata egun bateko lanarekin ase-bete. Horrelakorik ez denean, zarzuela, opera eta ikuski-zun komertzialetan figurante lanak hartzen ditu.

Bestalde, *Aktore anorexikoa* dago. Ofizio honetan, fisikoak berebiziko garrantzia du. Normalean modatik datorren jendea izaten da. Zinean, telebistan zein antzerkian, bere ospe eta edertasuna medio, lan egiteko aukera izaten du.

Txakur-ametsen aktorea ordea, fantasia hutsean murgiltzen den pertsona izango litzateke. Artista kimerikoa. Txikitatik aktore izateko ilusioa izan duena, baina amets hori lortzeko pauso bat ere eman ez duena. Kolpeko indar magiko batek, bat-batean munduko aktorerik tre-beena eta ezagunena bihurtuko duena.

Mugarik gabeko aktorea edo *Aktore mundia*: aktore mota hau sentimendu pseudo-hippie batek mugiarazten

INGO AZKONA

du. Gobernuz Kanpoko Erakundeetan aktiboki parte hartzen du. Badu baita puntu teologiko bat, batzuetan hirugarren munduko herrietara joaten da bere bizi-poza azaltzera. Norbere herrian aurkitzea zailagoa baita.

Aktore terapeutikoa. Berdin zaio Heiner Müller-en edota Carlos Arniches-en obra bat egitea. Lagun berriak aurkitu eta ondo pasatzea da kontua. Ikastaroz ikastaro abiatzen da bere txandal berde pistatxoarekin.

Aktore engainatua. Post-modernitatearen ondorioz latzenak pairatzen ditu aktore mota honek. Animatzaile sinpatikoa da. Urtean zehar lan bitxiak egiten ditu: neguan errege, udaberrian Jesukristo eta udan monitore. Lan dinamikoa da erabat. Bere burua engainatuz, aktore onena dela errepikatzen dio etengabe bere kontzientziari.

Beste talde bat "Aktoreen aktoreek" osatzen dute. Aktore izandakoak dira, ofizioa utzi eta antzerkigintza-ren beste esparru batean aurkitzen dute lekua.

Adibidez, patuak betirako antzerkiarekin lotu duen *Gorbatadun aktorea* daukagu. Oholtza gainean lan egindakoa izan arren, kamerino, jantoki eta bulegoak bihurtzen dira bere lantoki. Programatzaileekin eta erakundeekin hitz egin eta konbentzitzea da bere eguneroko antzerkia.

Antzerki aktorearen diru iturria eskasa izanik, ikastaroak edota eskolatan klaseak ematen bilatzen du *Aktore pedagogoa* alternatiba.

Azkenik, Antonin Artaud-en *Krudeltasunaren antzerkia* paradigma bezala hartuz, "Aktore krudela" daukagu. Antzezpenaren artea da aktore honen ezaugarri nagusia. Zerutik baino, infernutik hurbilago daude.

Aktore amateurrak, militantzia medio, antzerkiaren etorkizuna positiboki sentitzen duen aktore mota bakarra da.

IMI aktoreak aldiz, J. Grotowskik modelatutako *Aktore pobrea* du bere oinarria. Baina bere eguneroko entrenamendu eta diziplina bortitzak, IMIa edo Oinarrizko Errenta kobratzera behartzen du.

4x4 aktorea edo *Aktore todoterrenoa*, urte berean sei zazpi obrekin ibiltzen dena da.

Guztietatik krudelena, *Aktore hutsa* da. Aktore honek antzerkian egiten du lan. Bere arima eta gorputza inoiz ez ditu saltzen, oparitu baizik. Krudeltasun eta edertasunaren artean bizi den benetako antzerki aktore bakarra hau da.

Ai ene! Espiritua arraildu zait. Antzerkiaren merkatuan aktorearen egoera itogarria da. Europar merkatuan, burtsak, interesen arabera jokatzeko du aktorearekin. Eta merkatuak interesatzen zaionean inbertitzen du soilik. Panorama honen aurrean, ez zait interesatzen aktore izatea. Aktore izatea ez baita interes kontu bat, behar bat baizik. Erotua ote nago? ■

Musika
12 Triburen azken
diskoa

▣ Ezpalak
▣ Argitalpenak

▣ Denbora-pasak
▣ Ihesi
▣ Makina bat kontu

Landareak
Elorriak loretan

ARGIA

erdiko kaiera

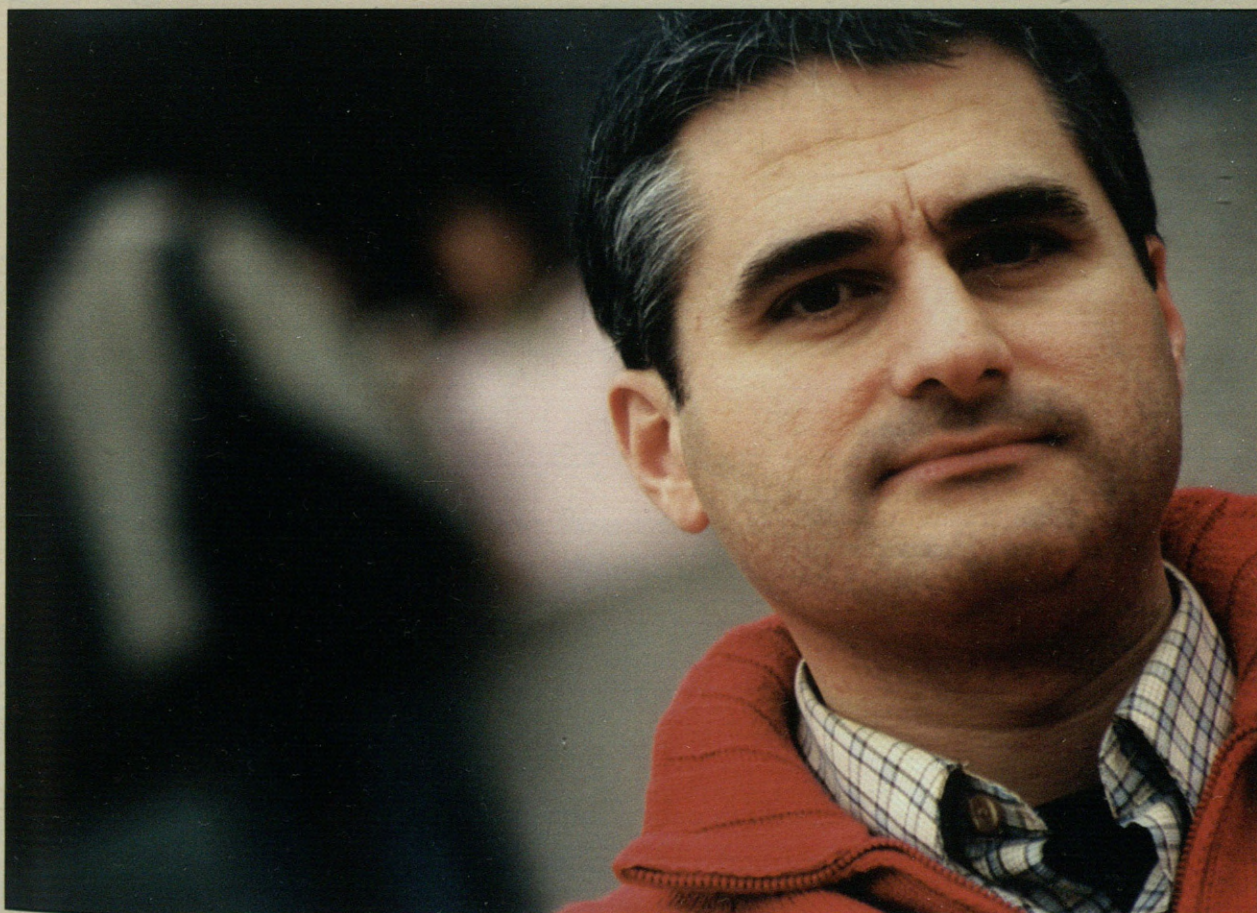
kultura eta aisia

Pedro J. Oiarzabal de Cuadra

Nor da euskaldun? Zer da euskaldun izatea? Pedro eta Agustin Oiarzabal de Cuadra anaien galdera zaharrari erantzun berriak emanez dator munduko lau kornnerretan bizi den euskalduna *La identidad vasca en el mundo* liburuan.

MIEL A. ELUSTONDO

Argazkiak: Zaldi Ero

«Nor bere modura da euskaldun»

IDENTITATEA. NOR GARA GU, zer gara gu. Agustin eta Pedro Oiarzabal de Cuadra iker-tzaileak eskizatu hasi ziren 2002an, bata Bilbotik, bestea Nevadako Renotik (AEB). Galdera bat egin zuten, bakarra, eta sarean jarri edo euskaldunak ziren bazterretara helarazi. “Zer da euskaldun izatea zure ustez?”. Nork bere neurriko erantzuna ondu zuen, nahi izan zuen moduan, batere mugarik gabe. Oiarzabaldarrek erantzunak aztertu eta azala eta mamia bereizi zituzten, lastoa eta bihia. *La identidad vasca en el mundo* liburua dugu emaitza.

Euskal identitateari buruzko ikerketa egiten hasi zirenetan 2002an. Galdera bat formulatzetik abiatu zirenetan.

Kanpo-lana egin genuen 2002an. Inkesta bat egin genuen, galdera bakarrek: “Zer da euskaldun izatea zure ustez?”. Internet bidez, faxez, telefonoz... egin genuen galdera, munduan sakabanaturik dauden euskaldunengana iritsi nahirik.

Euskal Herrikoak barne.

Bai. Euskal Herrikoak barne. 60ren bat erantzun jaso genituen. Era honetako ikerketa kualitatiboa egiteko nahikoak ez ezik, gehiegi ere bai. Ikerketa kualitatiboa egin nahi genuenez, galdera egin eta nahi zuen moduan erantzuteko eskatu genion inkestatuari. Guk ez genuen aurrez definituriko gidoirik. Zera besterik ez genuen

“Ez dugu ezberdintasunik egin diasporako eta Euskal Herriko euskaldunaren artean”

nahi, alegia, bere burua euskalduntzat jotzen zuten haiek euskaldun izateak beraien ustez gaur egun zer esan nahi duen adieraztea. Besterik ez.

Zehatza ematen du galderak. Erantzunak, asko ez ezik, askotarikoak izan dituzue...

Batzuek eskuz idatzi ziguten, beste batzuek idazmakinez; batzuek faxez, askok internetez... 15 urtetik hasi eta 80 urte bitartekoek erantzun digute. Lehen belaunaldiko eta bosgarren belaunaldiko euskaldunak. Batzuen gurasoak Euskal Herrian jaioak ziren; beste batzuenak, kanpoan; beste batzuenak, aita edo ama, bietarik bat baino ez zen euskalduna... Gizonak eta emakumeak, erdibana jaso ditugu haien erantzunak, guk nahi gabe ere. Horrelaxe fortunatu zen. Horixe da liburuaren abentura.

"Zer da euskaldun izatea zure ustez?", abenturaren hasierako galdera.

Ez al da interesgarria? Are gehiago, euskal identitatea boladan dagoen garaian. Hedabideetan ez da besterik hitz egiten: euskal identitatea bai ala ez; euskal identitatea, batzuetan santutu, bestee-tan deabrutu. Politika mailan ere, zer da euskal identitatea? Ibarretxe planean ere horixe irakurri dugu, alegia, Euskal Herriak berezko identitatea daukala. Hortik abiatu ginen galderari erantzun bila.

Zu zeu Renon bizitzeak eraginik izan al du galdera horretan?

Bai, jakina. Norberaren bizipenen ondorio ere bada galdera. Hamabi urte daramatzat Euskal Herri-kanpora. Zortzi egin nituen Irlandan, horietarik bost, Belfasten. Eta, han nengoela,

bake-prozesua bizi nuen. Harrezkero, lau urte daramatzat Renon. Eta, etxetik kanpora zaren orduko, beti da baten bat, galdera egingo dizuna: "Eta zu, nongoa zara?". Eta "Euskal Herri-kanpora" esan orduko, beraien galdera: "Zer da Euskal Herria? Zer da euskalduna?". Eta hizkuntzari buruzko galdera, erakundeei buruzkoa, ekonomia... Galdera zaparrada hori erantzun baino, euskaldun askok nahiago du esan espainolak direla, edo frantziarrak.

Entziklopediak dakarren azalpenik eman beharrik ez.

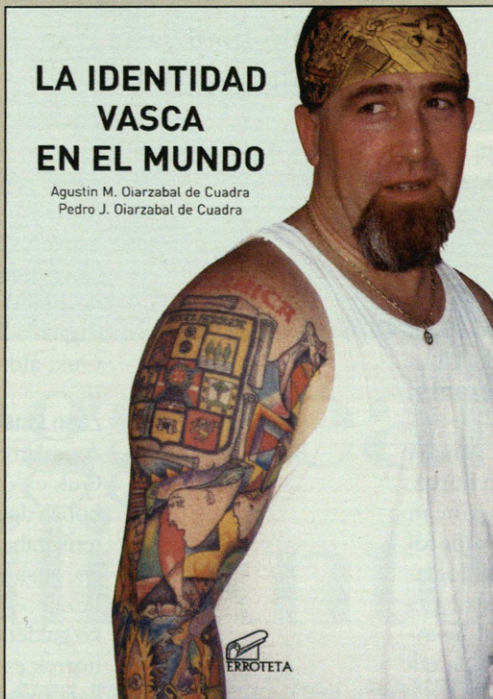
Bai, baina orduan zeure buruaren kontra ari zara, jendeak ez du behin ere jakingo zer den euskalduna. Batzuek irri gaizto ere egiten dute, esanez bezala: "Euskaldun gizajoa! Espainola edo frantziarra izan besterik ez eta!". Erbestean, zeure famili, lagunarte, auzo eta ingurutik lekora bizi zara, eta euskaldun izatea berrinterpretatu beste erremediorik ez duzu. Birdefinitu egi-ten duzu euskaltasuna.

Hirurogei erantzun bildu eta aztertu dituzue, batetik eta bestetik jasotakoak. Euskal Herri-kanpora eta euskal etxeetatik bidali dizkizuetenak...

Euskal etxe guztiekin jarri ginen harremanetan eta, haien bidez, gaia interesatzen zitzaion jendea-gana heldu ginen. Baina haien erantzunak ez ezik, eta Euskal Herrian bertan bildutakoez gainera, beste zenbait lekutatik bidalitakoak ere jaso ditugu. Berez zaila da euskal etxerik ez dagoen lekuetan euskaldun-identifikatzea. Guri, adibidez, harrigarria gertatu zitzaigun, Filipinak eta Nikaraguetatik erantzunak jasotzea, han ez dago eta euskal erakunderik. Kasu horretan nik uste senide eta lagunek jakinaraziko zietela gure asmoa.

LA IDENTIDAD VASCA EN EL MUNDO

Agustín M. Oiarzabal de Cuadra
Pedro J. Oiarzabal de Cuadra

nolako ikasketak, halako etorkizuna

Udane Agirre,
Industri Diseinuaren Ingeniaritza Teknikoko
ikaslea, Simulazio Birtualak 3D sistematan,
Fagor Arrasate enpresan.

"Enpresen gaur egungo
errealitateari oso lotuta
dauden ikasketetan dihardut"

MONDRAGON
UNIBERTSITATEA

www.mondragon.edu

Atzerrian zein Euskal Herrian bizi direnen erantzunak jaso dituzue. Interesgarria.

Beharbada, horixe da lan honen alderdirik interesgarriena: lehenengo aldia da identitatea globaltasunetik aztertzen dena. Ez dugu ezberdintasunik egin diasporako eta Euskal Herriko euskaldunaren artean. Gure iritziz, euskalduna euskaldun da, testuinguru sozio-politiko, historiko, bizipen, biografia eta gainerakoak gorabehera. Badakigu, era batera, gauza bera ez dena euskaldun izatea Iruñean, Buenos Airesen edo Caracasen. Baina kondizionamendu horiek aparte utzita, lanak ez du bereizketarik egin kanpoko eta barruko euskaldunen artean.

Galdera sotila egin zenuten, munduan lau kornetretako erantzunak jaso, eta ondorioak atera. Horiexek zuen lanaren atalak. Liburuan, gainera, sarrera teorikoa erantsi duzue.

Bai. Eskola teorikoen azterketa egin genuen lehenengo. Zer idatzi den identitateari buruz, oro har, eta euskal identitatearen gainean bereziki, aztertu genuen. Izan ere, alderdi askotatik landu da identitatea: antropologiaren ikuspegitik, soziologiarenetik, psikologia sozialarenetik... Badugu geure euskal historiografia ere, hainbat literatura idatzi da eta euskaldunen gainean.

Berniz teoriko-akademikoa eman lehenbizi eta zuen galderari emandako erantzunak aztertu dituzue liburuaren bigarren partean.

Bai, inkestatuen testuak. Eskutitz erakoak dira gehienak: batzuek, poemak bidali zizkiguten. Beste batzuek, hirugarren pertsonan idatzitako narrazioak, beraien bizipenak kontatzen dituztenak.

Liburuan ageri dira erantzun horietako batzuk.

Bai. Hamarren bat. Irakurlea erantzunen aberastasunaz jabe dadin: adierazteko era ezberdinak eta hizkuntza eta hizkeren aniztasuna. Euskalki ezberdinetan idatzitakoak ez ezik, hizkuntza ezberdinetakoak daude: ingelesez, frantsesez, gaztelaniaz... eta denek, gai beraren inguruan gogoeta eginez: zer da euskaldun izatea? Horixe gai bakarra. Ez dute beste

“Batzuek irri gaizto egiten dute, esanez bezala: ‘Euskaldun gizajoa! Espainola edo frantziarra izan besterik ez eta!’”.

mugarik izan. Ezta muga politikoak ere. Gainera, muga horiek ez dira harresi, migrazio-lekualdatzeak baizik. Identitatea batetik bestera dabil, herrien arteko mugen gainetik.

Euskaldun horien narrazioaren azpian dagoena aztertu duzue zuek.

Soziologia tradizionalak askotan baliatu du molde hori baina lehenengo aldia da euskaldunen gaineko ikerketan erabili dena. Alegia, ikerketa askotan galdera egiten dizute: “Euskalduna

zara?” eta, “Bai”. Eta elkarrizketa egin eta horixe gordetzen dute. Guk, elkarrizketa horren azpian dagoena aztertzeraz jo dugu. “Zer esan nahi digu boisetar honek?”. “Mar de Platako hau, ari da baina, zer esan nahi digu?”. Horrelakorik ez da egin gurean. Guk, aldiz, egin dugu.

Zuen lanaren meritua, esan nahi duzu.

Azterlan asko egin dira euskaldunen gainean. Guk ez dugu esan nahi gurea besteak baino hobea denik, gu geure ikuspegitik ari gara, besterik gabe. Ez dugu galdetzen “zer zara gehiago, euskalduna ala espainola, ala euskalduna bezain espainola?”. Azterlan askotan horrelako galderak egiten dira. Eta aurrera! Baina guri horrek ez digu ezer esaten. Bata euskal amerikarra izatea ala amerikar euskalduna... Zer esan nahi du horrek? Zer dago identitate horren atzean? Horixe jakin nahi genuen guk.

Ondorioak ere atera dituzue.

Jabetu gara ezaugarri batzuk komunak direla narrazio guztietan. Guk zazpi multzo ezarri ditugu liburuan. Beharbada, gutxiago ere izan zitezkeen beste era bateko sailkapena egin izan bagenu, baina balio du. Multzo horietan dira familia, bidaia, konpromisoa...

Eta, ondorioetan, beharbada, Gloria Toticaguenak liburuaren atarikoan aipatzen digun bat, dibertsitatea...

Bai, horixe, dibertsitatea: alegia, nork bere euskaltasuna duela, nor bere modura dela euskaldun, bere egoeraren arabera, bere inguruaren arabera. Euskaldun izateko modu denak dira zilegi, interesgarri, aberasgarri... ■

Ama lurra

Diasporako euskaldunak jasotako zigorra da: gernikarra liteke Boisen eta, aldiz, amerikarra Gernikan. Agustín eta Pedro Oiarzabal de Cuadraren lana itsasargia dugu denboralean: “Lan honetatik atera genuen ondorioetako bat da ez dagoela identitate hierarkiarik. Euskal Herrian bertan jaiotakoa ez da kanpoan jaiotakoa baino euskaldunago. Ez dago mailakatzerik. Batzuek ez dute ideia horrekin bat egingo. Guk, esan besterik ez dugu egiten: ikerketa hau egin dugu eta horiexek dira ondorio. Beste batzuek beste lan bat egin eta beste ondorio batzuk ateratzen dituztela? Ongi etorri! Eztabaidatuko dugu!”.

Reggaearen militanteak

12 Tribu talde azpeitiarrak *Rebel inna Nazarin Street* izeneko lana argitaratu du orain gutxi. Aurreko lanetan bezala reggae estiloan zentratzen da azpeitiarren musika. Hirugarren disko honetan, ordea, are zuzenago jo dute Jamaikako estilo berezi honen sustraletara. Autoekoitzitako lan berrian hamabi kanta berri eta bost dub bertzio entzun ditzakegu.

BURNING SPEAR, Culture, Jahman, Bob Marley & The Wailers, Skatalities, Abyssinia eta Michael Rose bezalako musikari eta taldeen eraginpean hazitako musikariek osatzen dute 12 Tribu. Duela zazpi urte *Who's your leader?* eta 2002an *In it together* kaleratu ostean, lan berriarekin dator azpeitiarrak: *Rebel inna Nazarin Street*.

Reggae estiloaren sustraletara are gehiago gerturatu dira lan berri honetan Urola bailara-koak eta zeregin horretan Roberto Sánchez Lone musikari eta ekoizle kantabriarrak eragin handia izan du. *In it together* bigarren lanean egin zuten topo azpeitiarrek estrainekoz Loud&Lone taldeko partaidearekin. Izan ere, diskoa Urrestillako Tiobibo Produzioak estudioan Atxuiyarekin grabatu ostean, Santanderrera jo zuten diskoa Loneekin nahastera. "Gaur egun Europan zeresan handia duen musikaria da Roberto, eta Espainian ere reggae autore garrantzitsuenetako bat da, garrantzitsuena ez bada", diosku Borja Eizagirre saxofonistak. Espainiako eta nazioarteko hainbat talde

JON GURRUTXAGA
Argazkiak: 12 Tribu

garrantzitsuk grabatu izan du Santanderreko A-Lone Productionesen eskutik. Izan ere, Roberto Sánchez reggae disko bati behar duen soinua ematen dakien ekoizlea da. "Hor lortzen da soinu berezi hori", azpimarratu du Eizagirrek. Musikari gisa ere eskarmentu handikoa da Roberto Sánchez, musika estilo honen zaleek aski ongi ezagutzen dituzte Loud&Lone edota Iñaki Yarritik gidatutako Basque Dub Foundation proiektuak, adibidez. "Estudioa Nazarin kalean kokatua du Robertok, baina tokiz aldatuko du berehala, beraz, gurea bertan grabatu den azken diskoetako bat izanik, estudioari omenaldi txiki bat egin nahi izan diogu diskoaren tituluarekin", dio saxofoi joleak.

Ekainean hasi zen banda azpeitiarra diskoa grabatzen eta iraila hasiera inguruan amaitu zuten. Tarteetan makina bat bidaia egin zituzten Santanderrera. Masterizazioa, berriz, Italian burutu da, "*In it together*" aurreko lana masterizatu zuen Ibon Larruzearen esku utzi dute berriro lan hori.

Aldaketa dezente taldean

Sortu zenez geroztik aldaketa ugari izan baditu ere, banda gipuzkoarrak azken diskoarekin izan ditu aldaketa nabarmenak. Orain arte taldeko abeslari eta gitarra jole izan denak bere jaioterria, Australiara, itzultzea erabaki du orain gutxi. "Aspalditik zuen Australiara itzultzeko asmoa Markek eta duela gutxi eman du pausoa. Diskoan berak grabatu du gitarra, baina ahotsaz Feran *Konsul* arduratu da. Era bitxian jarri zen *Konsul* gurekin harremanetan. Gure aurreko diskoa izugarri gustatu zitzaiolarik, niri deitu eta ea entseguren batera etorri zitekeen galdetu zigun. Hainbat taldetan abeslari lanetan ibilitakoa zela komentatu zigun", azaldu digu Eizagirrek. Mark gitarran ordezkatzeko, berriz, gaur egun Beizaman bizi den Yorch madrildarra sartu da taldean.

Hasieratik 12 Triburen reggae-aren ezaugarrietako bat haizezko atalaren presentzia nabarmena izan da, tronboia, tronpeta, saxoa eta zeharkako flautaz osatua. Estudioan, ordea, hiru dira instrumentu hauetaz arduratzen direnak eta Borja Eizagirre da, zehazki, saxo altoa, saxo tenorra eta zeharkako flauta jotzen dituenak. "Zuzenean ere nik jotzen dut zeharkako flauta, baina momentu horietan saxorik gabe gelditzen gara, horregatik, eta taldeari haizezko atalak ematen dion indarraz oharturik, beste saxo bat sartzea otu zitzaigun. Horrela, diskoa grabatu eta gero Ekain Artola sartu da 12 Tribun", diosku azpeitiarrak. Teklatuan ere badute berrikuntzarik, orain teklista bakarra beharrean bi teklista izango baitira emanaldietan, garai batean taldeko partaide izan zen Edurne Azkune itzuli baita 12 Tribura: "Urte asko dira Edurnek taldea utzi eta Eskoziara joan zela bizitzera. Orain hemen bizi da berriro eta gurekin entseatzen hasteko animatu genuen. Beraz, bi teklista ditugu gaur egun, batek bable teknika jorratzen du eta besteak skunkin 'a'".

Elkarrizketan taldearen ordezkari dugun Borja Eizagirre Laurel Aitken eta Alton Ellis jamaikar musikari mitikoekin aritu izan da. Urteak dira jadanik Eizagirrek musikari frantses eta euskaldunekin Basque Ska All Stars taldea osatu eta Frantzia eta Espainiako biretan Laurel Aitken jamaikarraren musikari izateko aukera izan zuela. Duela gutxi, aldiz, Ingalaterran bizi den Alton Ellis musikari jamaikarraren alboan izan da Bilboko Aste Nagusian eskainitako kontzertuan. Ska munduan eta batez ere rocksteady estiloan zeresan handia izan duen abeslaria da Alton Ellis. Jamaikarrak kontzertu horretarako Ingalaterrako, Euskal Herriko, Santanderreko eta Jamaikako musikariekin osatu zuen taldea, tartean Eizagirre saxoan eta zeharkako flautan.

Rebel

Tradizioz aldarrikatzailea izan da reggae musika eta halaxe dugu 12 Triburen *Rebel inna Nazarin Street*. Jamaikarren ahotan askotan entzun ahal izan ditugun *rebel* (matxinada), *Revolution* (iraultza) eta Babilonia bezalako hitzak entzun ditzakegu azpeitiarren kanteetan: "Babiloniak orokorrean gaitza irudikatzen du jamaikarrentzat. Erresuma Batuaren menpe izan zen Jamaika, horregatik Babilonia deitzen zioten Erresuma Batuari. Guretzat reggae estiloan batera doaz musika eta abes-

aldizkariak euskaraz
guztion neurria

tien gaiak; gauzak defendatu eta aldarrikatzeko musika da. Horregatik, reggae-arekin militanteak izan behar garela uste dugu”, azaldu du Eizagirrek.

Rebel inna Nazarin Street disko berri honetan azpeitiarrek hamabi kanta berri eta hauetako bost kantaren dub bertzioak bildu dituzte. Jadanik grabatutako kanta batetik beste bat ateratzean datza dub bertzioa. Azken batean, kanta orijinalaren moldaketa bat da. Horretarako efektuak asko erabiltzen dira eta grabatutako pista kendu edo sartuz reggae munduan dub kontzeptuaz ezagutzen den giro berezi bat sortzen saiatzen da ekoizlea.

Nazioartean oihartzuna duen autoekoitzitako lana

Taldearen hiru diskoak autoekoitzitakoak izan dira, lehen lanean bakarrik jaso zuten diskoetxe baten laguntza. *Who's your leader?* izeneko disko haren banaketan Gaztelupeko Hotsaken Hotsak azpiziguluaren laguntza izan zuten. Bestalde, ondorengo bietan guttiar beraiek arduratzeko hautua egin dute. “Ez dugu inolako babesik jaso disketxeen aldetik. Talde bat ateratzeko busti egin beharra dago eta bukatutako produktu batekin diskoetxe batengana joan eta oraindik trabak jartzen dizkizutenean oso zaila da

horrelako musika herri honetan bultzatzea. Arau batzuen barruan jokatzeko eskatzen zaizu eta horretarako zure musika eta zure ideiak aldatu behar dituzu. Eta azkenean ez zaude horretarako prest. Bizitzan egin duzun produkturik onenarekin diskoetxe batera joan eta salgarria ez dela esaten dizute. Hori dirua jarri behar duen diskoetxe batek esatea ulergarria da, baina nola uler daiteke zentimo bat gastatu behar ez duten diskoetxeek horrelako lan bat ez argitaratzea?”, dio Eizagirrek.

Trabak traba, disko berriarekin urrats bat gehiago eman dute nazioartean ezagutarazteko. *Who's your leader?* lehenengo diskoarekin, adibidez, taldea Kanariar Uharteetan oso eza-gun egin zen. Bertako irratietan beraien lana behin eta berriz entzuteko aukera izan zuten eta hainbat elkarrizketa egin zizkieten. Beraz, disko berri bat argitaratzen duten bakoitzean ale asko Kanariar Uharteetara bidaltzen dituzte, bertan dezente saltzen baitute. “Disko bakoitzeko bertan jotzeko gonbita jasotzen dugu, baina taldean hamaika pertsona izanik ezinezkoa izan zaigu hara joateko tarte bat topatzea”. Disko berria Mexiko eta Txilera helduko da, besteak beste, eta bertako hainbat hedabidetarako elkarrizketak egin dituzte dagoeneko. ■

ander eta gaur

KOMIKLIPA

APRILAREN 28 an ostirala 19.30ean

MARRAZKIAK ETA JATORRIZKO IDEIAK:
Iñaki Martiarena "mattin"

AKTOREAK:
Ixabel Agirresarobe
Egoitz Lasa

MUSIKA:
Joxe Mikel Gorostidi

HARRAPA ZANK

BILBO ROCK ARETOAN

SARRERA SALMENTA
Zabalguneako Gazte Informazio Bulegoan
Bilborocken emanaldi egunetan
BBKren oratariko kuzazainetan

Ezpalak

KATIXA GARATE

Periferiak egitasmoa laugarrenez

SORTZEA, PARTEKATZEA, hausnartzea, komunikatzea dute helburu *Periferiak* jardunaldiek. Apirilaren 27an hasi ziren Bilbon eta maiatzaren 7an amaituko dira Periferike elkarteak antolatutako jardunaldiak. Mintegiak, hitzaldiak, akzioak, dantza, erakusketak, film proiektzioak... izango dira. Besteak, beste, honako kultur gileek hartuko dute parte: John Holloway, Ken Bugul, Swoon, Raúl Zibechi, Dionisio Cañas, Emine Sevgi Özdamar, Ramón Vera, Idoia Zabaleta, Filipa Francisco, Iñaki Uriarte, Oier Etxeberria eta LaRessistens. Urriari Donostiak hartuko du txanda eta urriaren 3tik 7ra izango dute segida ekitaldiok.

Kantautoreen jaialdia Gasteizen

NAFARROA, ARABA, GIPUZKOA ETA BIZKAIAKO kantautore eta musikariak batzen dituen Ojalá elkarteak Kantautoreen II. Jaialdia antolatu du, iaz izandako arrakastak bultzatuta. Maiatzaren 2tik 13ra, bertako nahiz Espainiako hainbat talde eta bakarlari izango da zuzenean Gasteizko tabernatan eta Aldabe gizarte zentroan. Adriana Olmedo, Cris Etxepare, Conchita, Alfonso Mora, Txente Balader eta Alvie Smooth dira kontzertuak eskainiko dituzten musikarietako batzuk.

Koldo Ameztoik honakoak esan zizkion Berriari: «Frantzian hemengo kulturaz duten ikuspegi biziki atzeratua da. Eta hori gure hutsa da. Ez dugu sarerik osatu hemengo sorkuntzak ateratzeko. Parisen, adibidez, ez da deus! Kortsikarrak eta bretoiak presente dira, baina euskaldunak ez. Arazoa da Iparraldean amateur izateko ohitura dagoela. Eta hori gure kalterako dela iruditzen zait. Euskal kultura berria hedatzen lagunduko luke profesional gehiago izateak».

Xabier Mendigurenek Paperjalearen dieta blogean izkirituak: «Liburuak gero eta denbora gutxiago egingo du dendako apaletan (zer esanik ez erakusleihoan), uneoro erreferentzia berriak datozenek haiei tokia egin behar baitzaie. Aurrekoari lotuta, libu-

rua ez da dagoeneko "betirako" gauza, produktu galkor eta iragankorra baino (...) Salmentak gutxiengo kritiko batetik behera eginez gero, irabaziak ez baizik galerak izango ditu editoreak (...) baina batek bere produkzioa jaiten badu, merkatu-kuota galduko du bere lehiakideen aurrean, salmahaiaren zati txikiagoa tokatuko zaio dendan».

Aitor Gorosabel Su Ta Garreko abeslaria 7Kn: «Musika taldea izateaz gainera beste zerbait ere bihurtu garena sentitzen dugu eta, jakina, horrek erantzukizun bat sortzen digu. Idazten dudana neurtu egiten dut, badakit ezin dudala edozer gauza idatzi jende gazteak nire hitzak irakurri egingo dituelako. Agian bai, musika taldea izateaz gainera, fenomeno sozial bilakatu gara».

Marikita Tambourinek bigarren eleberria plazaratu du Maiatz elkartearen eskutik. *Abu Ala Ali* nobela Egipton girotu du Tambourinek, esfingeen garaietan.

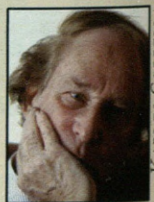
Fermin Muguruzak maiatzaren 4an kaleratuko du azken diskoa: *Euskal Herria Jamaika Clash*. Jamaikan grabatutako diskoa, horretarako propio sortu duen Ralka Records zigilupean argitaratu du. Jamaikako esperientziaren gainean dokumentala grabatu dute eta aurki emango dute Euskal Telebistan.

Agosti Xahok bizi artean argitaratu ahal izan ez zuen kantutegia eta Xahok *Ariel* aldizkarian eta bere liburuetan aipatu eta jasotakoak bildu ditu Patri Urkizuk. *Agosti Chahoren kantutegia* Susak kaleratu du.

Hiru Puntu *Escualdunak* antzezlanaren estreinatu berri du. Herri antzerkiari eta toberari buruzko hausnarketaren bidean egindako hirugarren antzezlan. Antton Lukuk idatzitako lanak euskal etniaz eta etxebizitzaz dihardu. Aktoreak eta bertsolariak izango dira taula gainean.

Alberto Schommer

argazkilaria *Metropoliak* izeneko erakusketa paratu du Donostiako Koldo Mitxelena kulturunean. Hiri handietan ateratako erretratuak ekainaren 10a arte ikusi ahal izango dira.

KARLOS CORBELLA

Datuak dantzan

Dantzak badu egunik, nazioartekoa gainera, egutegian behintzat: apirilaren 29a. Horixe ospatuko dute hainbat herritan. Azken urteetan antzoki eta aretoetan ugaritzen ari dira dantza ikusteko aukerak, baina urriegiak dira oraindik. Horren adibide izan daiteke Espainiako Aisge fundazioak eginiko azterketa. Haren arabera, dantzarien erdiak ez du lanbide arteko gutxieneko soldatarik eta %27 bizi da bakarrik dantza-tik. Bestelako datu batzuk aztertu dituzte Getxoko Antzerki Eskolan, generoari dagozkionak hain zuzen. EAEen diren 18 dantza konpainietatik hamahiruk emakume bat dute zuzendari eta koreografia egileen %80 emakumeak dira.

Antzerki jaialdi berria Iruñean

BESTE BEGIRADA BATZUK, BESTE ESZENA BATZUK jaialdi berria antolako du Iruñeko Gaiarre antzokiak. Antzerki eta dantza eskaintza zabaltzea eta Iruñeak beste hiri batzuen pareko eskaintza izatea ditu helburu. Ekainaren 2a arte emanaldi ugari izango da: Galiziako Matarile taldearen *Historia natural (Elogio del entusiasmo)*, Madrileko Animalarioren *Hamelin*, Bilboko Arriaga antzokiak ekoiztitako William Shakespeareren *La tempestad* eta *Hamlet*, Pippo Delbono Italiako konpainiaren *Urlo...* Emanaldien ostean lanetako aktore, zuzendari eta dantzariekin tertulia publikoak izango dira Iruñeko Principal kasinoan.

Guernica Bilbora ekartzeko eskaera

EUSKO JAURLARITZAK Pablo Picassoren *Guernica* margolana denboraldi batez Bilboko Guggenheim museora ekartzeko eskari formala egin dio Espainiako Kultura Ministerioari. 2007ko apirilaren 26an Gernikako bonbardatu zutela 70 urte beteko dira eta egun horietan margolana Guggenheim museoan egotea nahi du Jaurlaritzak. Jaurlaritzak dioenez, egungo teknologi eta bitartekoein koadroa berme guztiakin ekar daiteke Madriletik Bilbora. Koadroa ez da inoiz Euskal Herrian izan.

EH! Literaldia Bartzelonan

Euskal literatura Katalunian eza-gutarazteko asmoz jaio zen iaz **EH! Literaldia** jaialdia. Aurtengoan ere helburu berari eutsi diote baina literaturaz harago joateko saioa egin dute, eta hainbat idazle-gez gain bakarrikzketak, ipuin kon-taketak eta ikuskizun eksperimen-talagoak izango dira. Maiatzaren 19a arte ekitaldi andana izango da. Apirilaren 28an Mikelazulo kultur elkarteko kideek musika, margoa eta olerkia batzen dituen *Kontrola* lana eskainiko dute, maiatzaren 4an Castillo Suarezek Bala hutsak poema liburua aur-keztuko du, maiatzaren 5ean Egoitz Lasak ipuinak kontatuko ditu, 12an *Mugaldekoak* poesia eta musika emankizuna izango da Edu Zelaletaren eskutik. Eta gehiago.

Bertsolaritzaren gaineko

inkesta. Eusko Jaurlaritzak ber-tsozaletasuna aztertu du otsaileko soziometroan. Otsailaren 2tik 20ra 2.872 lagun elkarrizketatu zituzten. Hona ondorio batzuk. EAEko herritarren %58k izan zuten BECeko finalaren berri. Biz-tanleen %27k txapelduna nor den daki. Euskaldunen artean %93k du finalaren berri eta %74k daki Egañak irabazi zuela. Herritarren %17k dio bertsozalea dela eta %47k batere ez dela.

www.elkar.com

Nahi duzunaz solastuko gara.

Gura duzunaz egingo dogu berba.

Nahi dezunaz hitz egingo degu.

Nahi duzunaz mintzatuko gira.

Euskal Herriko txoko guztietara iristen da **elkar megadenda**. 14 denda eta 150.000 erreferentzia baino gehiagorekin, eskaintza zabalena aurkituko duzu liburu, musika, edo jolasetan. **Kultura** guzti-guztia zure esku.

elkar m
elkar erreferentzia guztia

BAIONA • BERGARA • BILBO • DONOSTIA • GASTEIZ • IRUN • IRUÑEA • TOLOSA

Argitalpenak

PILAR IPARRAGIRRE

La luz que llevas dentro

Patxi Rozas del Cura

TTARTALO

364 orrialde
20,80 euro

Etorkizunari eginko so mesfidatia

Munduak daraman bilakaerari eginko begirada mesfidatia islatzen da Patxi Rocha del Cura gasteiztarren *La luz que llevas dentro* eleberrian. Hirugarren milurtekoan hiri baten parte zaharrean kokatzen du kontakizuna. Oraindik jarraitzen du han artisau-lanean diharduenik, gazte jendea biltzen duten tabernaz inguratutik. Udalak Parte Zahar hori birmoldatzea erabaki du, ordea, eta horretarako soberako zaizkio aurrerapenari bizkar emanaz bizi direla iruditzen zaizkion biztanle horiek. Beraz, Etxe Merkeak izeneko leku batera bidali ditu eta han elkartuko dira babes bila bertara iritsitakoekin, auskalo

nondik, baina beti ere gisa guztietako premia gorrietatik ihesi. Harik eta hiriaren aurrerapenak Etxe Merkeetan dauden bizierarekin talka egiten duen arte. ■

Marramiau katua eta sagutxo izutuak

Sagutxoak dira sei-zazpi urteko haurrei begira Enkarni Genuak sortu eta Jesús Lucasek marraztutako antzerki lan honen protagonista gehienak. Sagu oso jostariak, kantu asko dakizkitenak. Egia esan, pozpozik biziko lirateke orain dauden etxean, Marramiau katuarekin belurtuta ez baleude. Bazter batean, sutondoan, gehientsuenetan lo egoten da Marramiau, baina sagutxoak ez dira batere fio, amak behin eta berriz esan dielako ez inguratzeko harengana. Katu guztiak beltzak dira, dio sagu amak, katu guztiak gaiztoak direla, alegia. Eta jakina, sagutxoak ikaraz dabilta. Baina behin Ipurtargia azaltzen zaie beraiek dauden lekura, esanaz katu guztiak ez direla gaiztoak. Are gehiago, Marramiauren ondotik pasatzen da, eta honek ez dio kasu zipitzik egiten. Geroztik dena aldatuko da sagutxoentzat. ■

Katu guztiak ez dira gaiztoak

Enkarni Genua, Jesús Lucas

EREIN

36 orrialde

Jardunaldiak. 23 urtez Amejoramendua. Azterketa ezkerretik

Batzuen artean

IPAR-HEGOA
216 orrialde

Amejoramenduaren jarduerari eginiko azterketa kritikoa

Hezkuntza eta ikasketa sindikalez arduratzen den Ipar Hegoa Fundazioak iazko irailean Iruñeko Baluarte Kongresu-Jauregian antolatu zituen jardunaldien emaitza biltzen da argitalpen honetan. Jardunaldi haien helburua 23 urtez Amejoramendua izan ondoren ezkerrean ikuspegitik egiten zitzaion azterketa kritikoa biltzea zen. Sentsibiltate ezberdineko nafarrek hartu zuten parte horretarako ospatu ziren lau mahai-ingurutan, besteak beste, garapen politiko eta instituzionala; hizkuntza eta kultura politikak Amejoramenduaren testuinguruan; garapen eredu eta politika publikoak gehi Nafarroako lurralde estrategia; eta lan harremana eta gizarte babesaren ereduak gaiak jorratu eta haien inguruan eginak zituzten gogoetak azaltzeko. ■

Doako ikasliburuak auzitan

Testuliburuak maileguan? Horixe da *Jakin* aldizkarikoek 153. zenbakian jorratu duten gaia. Galderari erantzuna aurkitu nahian, hainbat lan azaldu dituzte. Olatz Osak Hezkuntza Sailak egindako proposamena aztertu du, testuliburuaren mailegu bidezko doakotasunak euskal kulturaren hainbat esparrutan izango lukeen eragin kaltegarria agerian jarritz. Xabier Garagorri euskal curriculumaren egitasmoaren ikuspegitik testuliburu eta ikasmaterialen ekoizpenak bete behar dituen baldintza orokorrekin egin du gogoeta. Eta horien jarraian, doakotasuna eta mailegutza gaiaren inguruan egindako iritzi bilketa bat dator, zazpi direlarik erantzuten dutenak: Juan Jose Agirrezabala, Juan Carlos Alonso, Juankar Aretxabaleta, Jorge Giménez, Iñaki Lekuona, Jesus Mari Olaizola *Txiliku* eta Kepa Torrealde. ■

Jakin

Batzuen artean

JAKIN

122 orrialde
9,50 euro

Xabier Mendigurenenak, egunez egun

2004ko uztailaren 16an ireki zuen Xabier Mendiguren Elizegi editore eta idazleak Interneten blog bat. Urtebetez, egunez egun, hor zer edo zer mamitsu idazteko erabaki sendoa zeukan. Lan nekaezin horren emaitza da, hain zuzen ere, Elea argitaletxeak kaleratutako *Egunen harian* liburuan jasoa dagoena. Gaiak? Oso anitzak: bertako eta kanpoko idazleen lan literarioak, zinema, telebista, antzerkia, bertsolaritza, musika, honi edo hari buruz Mendiguren Elizegik duen ikuspegia, berari gertatutako hainbat pasadizo esanguratsu, nazionalismo deportiboa dela-eta egiten dituen gogoetak, kinto bazkaria, bikote-harremanak, ea zein izan daitekeen adinik onena, alkate panparroi baten beharra... eta abar. **I**

Egunen harian
Xabier Mendiguren
Elizegi
ELEA
296 orrialde
16 euro

Inazio Mujika Iraolaren Gerezien denbora gaztelaniaz

1999an plazaratu zuen Inazio Mujika Iraolak bere azken eleberria, *Gerezien denbora* izenburuean, 1936ko gerra indarrean zela, txikitatik elkar ezagutzen duten apaiz batek eta CNTko militante batek erakunde anarkosindikalistako kideek bahitutako artzapezpiku bat askatzeko bizi behar izaten dituzten gorabeherak ardatz dituen narrazioa. Lan horrek gaztelaniazko bertsioa ezagutu du orain, Jorge Giménez Bechek egindako itzulpenari esker. Alberdania argitaletxeak plazaratu du, Alga saillean. **I**

Tiempo de cerezas
Inazio Mujika Iraola

ALBERDANIA
112 orrialde

LANDER GARRO

«Modernitatea erdaraz zetorrenez, euskara urbanizatu behar zen»

Liburu hau osatzeko zein izan da zure lana?

Liburutegietara jotzea eta haietan aurkitutako gerraurreko *Argia* astekarietan miatzea, iragarkien bila. Ez da lan erraza izan, egia esan behar badut, agertzen ziren iragarkiak astero-astero beti berdinak izaten zirelako, salbuespenak salbuespen. Azkenean, liburua, osatzekotan, salbuespen horiekin osatu behar izan dugu, ez baldin bagenuen iragarki berberetz osatu nahi. Horiek izan al dira arazo latzenak?

Beno, ez da erraza izan ere, iragarki gehiegi ez zelako jartzen, beharbada garai horretan publizitatea ez zelako joera naturala gure merkatalguneen jabeentzako eta gure enpresa-buru txikientzako.

Zerk bultzatu ote zituen iragarkiak jartzera *Argian* azaltzen ziren horiek?

Koldo Izagirrek *Euskararen historia tipi bat Donostian* liburuan esaten duenez, *Argia* beraren sorrerak zerikusi zuzena zeukan Tolosan urte batzuk lehenago sortutako Euskal Esnaleak elkartearekin. Horren arrimura sortutakoa dugu *Argia*, beraz, abertzaletasunetik oso gertu zegoen astekaria. Garai hartan -1921. urtean- sortzen ari zen euskal abertzaletasun horrek ulertu zuen euskara indartzeko, tresna egokia izan zitekeela geure hizkuntza berez erdalduna zen esparrura ekartzea; hain zuzen, hirira, Boulevard ingurura eta Donostiaren zentrora. Modernitatea erdaraz zetorren gurera, eta orduko abertzaileen zeregina, nolabait, euskara urbanizatzea izan zen.

MANOL OTEGI / A.P.

Argia: euskal publizitatea abian jarri zenekoa

Donostiako Euskararen Patronatua eta Alberdania argitaletxearen eskutik Lander

Garrok plazaratutako liburu honen izenburu zehatza *Ez merkeenak! Bai onenak! ARGLA. euskal publizitatea abian* da. Eta horixe eskaintzen digu. Alegia, Bittor Garitaonandia eta Gregorio Mujikaren bultzadaz XX. mende hasieran Donostian martxan jarri zen euskal aldizkarian garai hartantxe azaltzen zen publizitatearen bil-duma bat, eta *Argian* agertutako zenbait testu aukeratu. Euskarazko publizitatearen hastape-nak ezagutzeko era bikai-na. 1921ean Gipuzkoako Foru Aldundiko lehen-dakari zen Julian Elorzak aldizkariari eginiko ongi-etorrian zioen: "Su onen inguruan, euskaldun guztiok berotu bear degu. (...). Gure etxietako atea zabal-zabal eginda, maitasunez beterik artu zagun ARGLA au". Eta horixe egin zuten

Ez merkeenak!
Bai onenak!

Lander Garro

ALBERDANIA
120 orrialde
10 euro

egileari galdezka

hainbat euskaldunek. Baserritarrak ziren haie-tarik asko, eta baserrita-rrei begira eginak daude iragarki gehienak. Baina badira *Euzkadi izena dun jaboya jonena da!* diotenak, ahoko mina kentzeko iaioak diren dentistak, janari gozoa eskaintzen duten jatetxeak, kafe ezin hobeia dutela ziurtatzen dutenak, oinetako den-dak, eta *Erabilitako jan-z-kirik ez bota! Berritu ohar-tarazten duenik ere.* ■

Denbora-pasak

LUMA

Hitz gezidunak

	* IZENA	▼	Bizkaiko herria	▼	Oso-oso garbia	▼	Arrantza tresna	▼	Bizkarre-zurreko hezur bakoitza
	Pisu unitate		Labekada		Jateko gogo		Bokala		
	►		▼		▼		▼		▼
	Giltza	►					H2O	►	
	Putre						Kasik		
Gogoeta	▼	Gizon izena	► ▼				▼		
Lapurdiko herria		Borroka kirola							
►		▼			Gabezia	►		Oxigenoa	►
					3			Fruitu mota	
Gauza	►			Otx!	►		Bokala	►	A birritan
Presio unitate				Jakingarri			Beldur handi		Haran estu
►			552	► ▼			Iridioa	► ▼	
			Umorezko kolpe				Una, neka		Behar, egiteko
* DEITURA	►		▼				▼		▼
Temati									
►					Izana	►			
					Potasioa				
Pl., urtaro hotza	►					Asiako estatua	►		

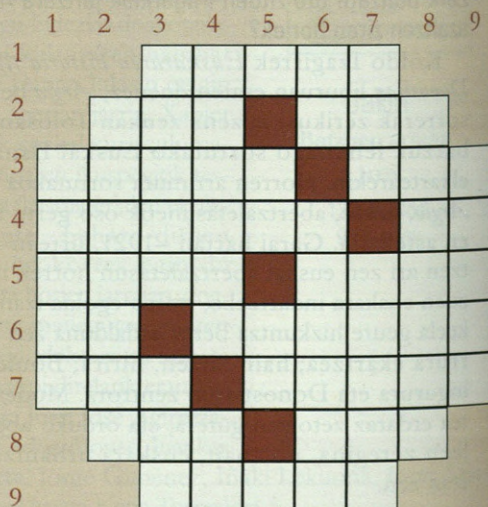
Hitz gurutzatuak

EZKER ESKUIN

1.- Puska. 2.- Yankien osaba hura. Bizkaieraz iratzea, garoa. 3.- Zakar. Bilo. 4.- Uso arra. Errepikatuz, txori mota. 5.- Zubereraz zorne. Larruz edo antzeko gai batez eginiko zerrenda edo xingola mehe. 6.- Uribe Kosta. Temati. 7.- Edari alkoholodun. Lilia. 8.- Gipuzkoako udalerria, kostaldetik hurbil. Saturnoren ilargia. 9.- Karrika.

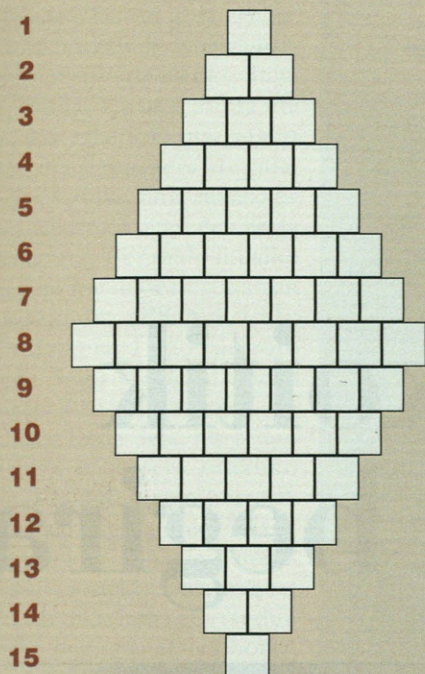
GOITIK BEHERA

1.- Gauzak zentzuz eta neurritz pentsatu edo neurtu artean aritzen ez dena. 2.- Bastarta. 3.- Latz. Naizen honek. 4.- Maitale. Bokal errepikatua. 5.- Kontsonantea. Kontsonante bikoitza. Gelaren erdian. Kontsonantea. 6.- Bi, zenbaki erromatarren arabera. Egile. 7.- Jardun. Hondarra. 8.- Auzapeza, herriko agintari gorena. 9.- Intsektu mota.

Piramide bikoitza

Goiti eta beheiti letra bat gutxiago edo gehiago du asmatu beharreko hitzak

1. Lehenengo bokala.
2. Sodioaren ikurra.
3. Emakume izena.
4. Arraza.
5. Gizon izena.
6. Guztira.
7. Andrea, emakumea.
8. Zati luze eta meharra.
9. Ipar Euskal Herrian, sitsa.
10. Gipuzkoan, erraza.
11. Arotzaren lanabesa.
12. Kolore ilun.
13. Modua, tankera.
14. Antzinako Egiptoko jainkoa.
15. Kontsonantea.

Kike Amonarriren umorea

Hurrengoa

Bikoterik ez duen gure lagun bat zeharo nazkatuta zegoen bere izebek ematen zioten matrakaz. Ezkontzetan topo egiten zuten guztietan esamesaka zituen, irribarre ironikoz:

- Hurrengoa zu izango zara, ezta?

Azken bolada honetan aldiz, ez omen diote gehiago esaten horrelakorik. Hiletetan gauza bera esaten hasi zitzaizenean isildu omen ziren.

Bush zokormazoa

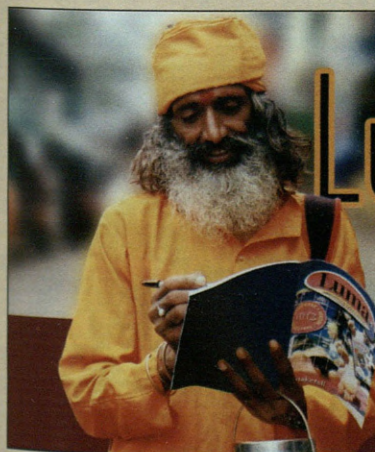
Amerikako Estatu Batuetan G.W. Bush zokormazoa eta kartolo hutsa dela esanez gero, arrisku latza hartzen duzu...

Bost urteko espetxe zigorra... estatu sekretuak zabaltzeagatik.

Soluzioak

Piramide Bikoitza
1. A. 2. Na. 3. Anc.
4. Enda. 5. Ander.
6. Denara. 7. Andera.
8. Zerronda. 9. Zerrona. 10.
Ereza. 11. Zerra. 12. Arre.
13. Era. 14. Ra. 15. R.
Hitza gurutzatuak
Ezker eskutik: 1. Zaita. 2.
Sam. Ira. 3. Zabon. Ilc. 4.
Uarra. Ku. 5. Hira. Uhal. 6.
UK. Serrai. 7. Ron. Lorea. 8.
Aia. Rca. 9. Kalea.
Gollik beheara: 1. Zabur. 2.
Saskoa. 3. Zabur. Nik. 4.
Amoros. Aa. 5. T. Rt. El. L.
6. Il. Aurore. 7. Art. Harea.
8. Alkaca. 9. Eulha.

N	A	R	I	K	U	G	E	N	*
A	N	A	U	I	T	A	E	S	*
A	L	B	A	D	I	Z	A	P	*
R	I	I	I	D	L	I	A	R	*
A	A	A	A	I	A	I	A	G	*
O	A	Z	E	E	A	L	A	O	*
N	A	I	S	B	A	E	S	G	*
R	U	A	K	A	O	A	*		
O	M	I	L	I	G	R	A	M	O
A	A	F	M	*					

Lumanonahi

HARPIDETZAK
© 943 37 15 45 - www.argia.com/luma - luma@argia.com

+ *lumatxo*
haurrentzako gehigarria

Ihesi

Euskal Herria ezagutuz

ARGAZKIAK ETA TESTUA:
ESTITXU EIZAGIRRE

Irurtzun (Nafarroa)

Saien balkoitik Bi Haizpera begira

Zentzumenentzat
estimulagarria da gaur egingo
dugun ibilbidea: saien
begirada eskuratuko dugu Bi
Haizpeen pasabidea ikusteko,
hariztiaren itzala eta
goroldioaren freskura
sentituko dugu azalean,
tuneletan oihartzunak
sortzera jolastuko gara...

Zaldiak izango ditugu
bidelagun. Bigarren tunela
erorita egotea izango dugu
traba bakarra.

2.000 biztanle dituen
Irurtzun herritik abiatuko
gara eta bi orduko ibilbidean
elkarri begira dauden bi
haitzen aurpegi denak ikusiko
ditugu, bietan garaienera
igoko baikara, beste aldetik
jaitsi eta errespetuz bien
artetik pasatzeko.

Iruña Donostiarekin (a-15) eta Gasteizekin (N-240) lotzen duen bidegurutzean dago Irurtzun. Kotxea herrian bertan utzi, eta Trinitate kalean gora eginez, Plazaolako trenbide zaharra hartzen zuen lautada izango dugu abiapuntua. Iturria, zubia eta beilatokia ezkerrera utzi, eta ur depositoa eskuinera dugula; mendian sartuko gara, zuhaixken artean nabarmen ageri den langa zeharkatuta. Berehala ikusiko dugu gure norabidea markatzen duen seinalea (PR NA 132): Saien Balkoia, 1.025 metrora duguna. Seinaleari kasu eginaz eskuinera joko dugu, beraz.

Aldapa hasia dela, hurrengo seinaleak ezkerrera bidaliko gaitu, jada 640 metro besterik falta ez zaizkigula ohartaraziz. Eskuinera jota Trinitate Ermitara iritsiko ginateke. Aldapan gora goaz, tarteka hankei atsedeen emateko begirada atzera botaz, Irurtzun han behean uzten dugula ziurtatzeko.

Zaldiak ditugu bidelagun eta zortea ere bai, aurtan lehenengo aldiz ku-ku, ku-ku... entzutea egokitu baitzaigu -beharbada sol-fa, beharbada sol-mi-. Eskuak poltsikora eraman ditugu, bakeroek pistolara bezain azkar, aurtan diruz armaturik egongo garen ikusteko.

Egurrezko langa pasa eta berehala izango gara Saien Balkoian.

Saien Balkoia

Irurtzundik begiratuta eskuineko haitzaren gailurrera iristean, bidetik apur bat aterako gara ezkerrera, balkoitik saien begirada eskuratzeko. Maparen

arabera bi haitzetan altuena omen (779 metro), baina beti parekoari izaten zaion inbidiaz-edo, aurrean dugun ezkerreko haitzak altuagoa dirudi. Bertatik Aralar eta Urbasa mendikateen ikuspegi paregabea dugu.

Harizti laiotzean behera

Bidera itzuli eta goroldioz jantzitako hariztian behera joango zaizkigu hankak, orbel artean geratu ezin ditugula. Kurbak jarraiki Plazaolako

trenbide zaharrera irtengo gara, A-15 errepidea Bi Haizpe artera sartzen den puntura. Langa urdina zeharkatu eta ezkerrera egingo dugu, tunelaren ahora.

Bi tunel Irurtzunerako

Tunelera sartu aurretik begiratu diogu eskuinera dugun Haizpeari, eta burua saiez josita ikusi diogu. Kortejurako garaia omen, elkarren inguruan jiraka dabilta.

BUNGALOW ETA AKANPATZEKO EREMU BERRIA

**Aritzaleku
kanpina**

San Pedro z/g. LERATE (Nafarroa)

Tfnoa. 948 395 064/686 699 133

Faxa. 948 395 067

e-posta: aritzaleku@net-way.net

www.aritzaleku.com

Allozko urtegiaren hainbat jarduerak egin ahal izanen dituzu, esaterako, bela. Horretan ikasi edo aritu nahi baduzu, Nafarroako Bela Eskolaren zerbitzuak izanen dituzu.

Ezkerrean lehen bi irudietan, zaldiak Saien Balkoiko loreak jaten. Behean, Saien Balkoitik Plazaolako trenbide zaharrera eramango gaituen hariztia. Ondoko orrian, Bi Haizpeak eskuinekoaren gailurretik, eta magaletik. Plazaolako tunela da behekoa, igaroko duguna.

Fresko dago tunelaren barruan eta oihartzunak kantu eta ahozko jolasei eman die bide. Aurrera jo dugu, eta ezin izan dugu bigarren tunela zeharkatu, eroria dago-eta. Beraz, eskuineko aldetik igoko dugu tunelak zulatutako muinoa. Dena lokaztuta dago, eta gaurko lantegirik zailenak honek jarri dizkigu: makila, zuhaiska, eta ia osinei ere heldu behar izan diegu.

Goian argindar zutabe batekin egin dugu topo, eta ezkerrean jo dugu. Aurreraxeago lau bide batzen dituen gurutzean, aurrera doan eskuinekoa hartu dugu eta marka berdetxuriei jarraiki, langa zeharkatu dugu.

Maldan behera jaitsiko gara, eroritako tunelaren beste aldera iritsi arte. Zelai eta etxe artean, berriro trenbide zaharrera iritsiko gara, ibilbidea hasterakoan ezkerrean utzi dugun zubipetik pasatuko garelarik. ■

Sai arreak, familia berdinzalea

Gyps fulvus-ak hegotik hegora 2,6 metro neurtu ditza-ke. Egun osoa pasatzen du airean zintzilik planeatzen: apenas mugitzen dituen hegoak, eta altura irabazteko isatsa mugitzea aski du. Zeru gainetan egoten da, inork ikusten ez duela, eta bat-batean behera jotzen du, hegoak erdi bilduta. Atzetik jarraituko diete taldeki-deek. Begiz joa zeukan haratustelera iristean lotsati portatuko da, baina behin puskari heltzean, mokoz eta hatzaparrez defendatuko du ahalik zatirik handiena.

Abendutik apirilera ernaltzen dira sai arreak. Harrak kortejatu eta emearekin batera hegan egin ondoren, elkarrekin eraikitzen dute habia, makila, lasto eta ilez. Urtarrila bukaeran jarri eta arrautza bakarra inkubatzen dute 52 egunez. Zaintza partekatzen dute nola harrek hala emeek, 24 edo 48 orduko txandak eginaz. Kumea uztail edo abuztuan joango da etxetik, behar bada gura-soengandik urrun bere bizitzari ekiteko.

Bi Haizpe, pasabide eta defentsa

Kareharrizko bi haitzak defentsarako horma sendoak ditu Irurtzunek. Harritzar hauek 1429-1430ean Gaztelaren kontrako gerra bizi izan zuten, eta euren tartetik beste hainbeste pertsonaia pasatzen ikusi zituzten, hala nola Albako Dukea 1512an, Gaztelako tropekin Iruñea hartzera zihoazela; edo 1521ean Loiolako Inazio Donea, hanka arrastaka Azpeitira bidean.

Plazaolako trenbidea

Plazaolako (Nafarroa) meategietako burdina Andoainera (Gipuzkoa) eramateko sortu zen trenbide hau, XX. mende hasieran. 1914an bidaiariak eramaten hasi zen, Iruñetik Donostiaraino, eta horrek sekulako truke komertzial eta kulturala ekarri zuen. Irurtzunen ere geltokia izaki, oso azoka garrantzitsua izan zuen. 1953ko uholdeek geldiarazi zuten tren baina 1994. urtean Plazaola Partzuergoa sortu zen, trenbide zaharra Natur Bidea bihurtzeko. Egun Gipuzkoako mugatik Mugirora arteko bidea berreskuratuta dago (19 kilometro) eta Mugiro-Irurtzun artekoa txukuntzea da hurrengo proiektua.

INGURU ABENTURA

- Abentura kirolak
- Eskola kanpainak
- Kanpamentuak
- Ospakizunak
- Multiabentura
- Prestakuntza ikastaroak
- Bidaia antolatutak
- Bizikleta edo/eta mendi materialaren alokairua
- Aurrekontuak (Neurrira egindako)

Harremanetarako telefono zenbakiak: 635 748 947 / 635 748 948 - Tel. eta Faxe: 945 288114
Martin Olabe, 6 - Behea - GASTEIZ • www.inguruabentura.com • info@inguruabentura.com

Makina bat kontu

JOXERRA AIZPURUA

ZIENTZIA

Bizileku beroak baino, kiskalgarriak

PARALVINELLA SULFINCOLA deituriko harra lekuri arrotzenetakoan bizi da, itsas hondoan dauden iturri hidrotermalen ondoan hain zuzen ere. Har hauen portaera eta fisiologia aztertzeko Harvard eta Washingtoneko Unibertsitateko ikerlari-talde batek aquarium batean kokatu ditu aipatu harrak naturalki jasaten duten temperatura eta presio altuak simulatuz.

Aquarium berezi horretako baldintza fisikoak aktibatu zirenean harrak 45 eta 50 gradu arteko lekuetan kokatu ziren eta hor iraun zuten zazpi ordu baino gehiago. Zientzialarien arabera harrek gorputza temperatura

Paralvinella sulfincola harra 45 eta 50 gradu arteko temperaturetan bizi da.

horiek jasateko prest baldin badute ere, beste arrazoi bat ere badela uste dute: elikadura. Baldintza gogor horietan bizi diren bakterioak jaki goxoa dira *Paralvinella sulfincola* harra-arentzat. Hala ere 60tik gorako temperaturetatik

ihes egiten dute harrek, nahiz eta hainbat bakterio 100 graduko temperaturetan bizi den.

Itsas azpiko bero hidrotermalen fisika orain 30 urte ezagutzen da eta bertako temperaturek milaka gradutakoak izaten dira. Materiala sedimentatzen joaten den neurrian tximinia sortzen dira eta tximinia horien ertzetan temperatura txikitzen joaten da tximinia handitu ahala. Hain zuzen ere temperatura 50 gradura hurbiltzen den lekuetan azaltzen dira aipatutako harrak. ■

Osasuna

JABIER AGIRRE

Osakidetzak desfibriladoreak jarri ditu leku publikoetan

EUSKO JAURLARITZAREN OSASUN SAILAK iaz amaitu zuen jende asko biltzen den lekuetan desfibriladoreak ezartzeko bere asmoa, eta egitasmo horren ondorioz, 2006. urtean arreta jarraituko gune guztietan, lehen mailako arretako zentroetan, eta anbulantzia guztietan –bai Osakidetza berarenak direnetan, eta baita beste erakundeekin hitzartutako bizi-euskarri aurreratuko anbulantzietan– desfibriladoreak eskura izango dituzte, bihotz-biriketako geldialdi bat jasaten duten pertsonak berpizteko.

Desfibrilazio bizkorra "bizi-iraupenaren katea" esaten zaionaren lau mailatatik bat da: teknika horren bidez bihotza eta birikak suspertzea lortzen da, heriotza-arriskuan gertatzen diren pertsona ugariaren bizitza salbatzeko aukera izanik. Baina aparatuak leku horietan guztietan ezarri ondoren, beste pauso bat eman beharra dago. Zeren eta, zertarako balio du horrelako tresna batek, premia dagoenean nork erabiliko duen ez badago inguru horretan?

EAEko hiru lurralde autonomikoetan egindako ikerke-

taren arabera, 100.000 biztanleko miokardioko infartu akutuko 100,6 hildako eragin zituen gizonezkoetan eta 36,7 emakumeetan, 24 urtetik gorakoen artean. Eta larrialdi horretan esku-hartze bizkorra ezinbestekoa da gaixoaren bizitza salbatzeko, edota bihotz-arnaseko geldialdiak ekar ditzakeen ondorio larriak gutxiagotzeko. "Fibrilazioan irauten duen minutu bakoitzeko, pertsona batek bizirik ateratzeko

dituen aukerak %10 gutxitzen dira. Eta aitzitik, bentrrikuluko fibrilazio baten ondotik, desfibriladore batek eragindako deskarga aurreneko minutuan egiten bada, pertsona horrek bizirik irauteko portzentajea %90era igotzen da", dioSKU Karlos Ibarguren doktoreak, Osakidetza-Emergentziak saileko prestakuntza arduradunak.

Horregatik, orain bigarren pausoa eman beharra dago: bihotzeko geldialdi baten aurrean modu egokian nola jokatu behar den jakitea ez baita batere gauza xamurra, ezta profesionalentzat ere. Eta hori jakinaren gainean diotsuet.

INGURUMENA

Txolarreen populazioa behera

PARISKO historia naturalaren museo nazionalak azaldu berri duenez, azken urteotan txolarreen populazioa behera etorri omen da Mendebaldeko Europa osoan. Ornitologoak oso kezkatu daude, txolarrea gizakiaren bizilekuekin oso loturik baitago.

Arazoa larriena Erresuma Batuan da, bertan txolarreen populazioa %90 inguru jaitsi baita azken hamabost urteetan eta ondorioz *Passer domesticus* txoria desagertzeko arriskua duten espezie-zerrendan kokatu da.

Hala ere, arestian esan bezala Mendebaldeko Europa osoko arazoa da txolarreen populazioaren txikitzea. Beste espezie batzuen konpetentzia gogorra? Poluzioak? Gaixotasunak? Uhin

Passer domesticus txoria %90 gutxitu da Erresuma Batuan azken 15 urteetan.

elektromagnetikoak (telefono higikorak)? Ideia hauek guztiak daude zientzialarien buruetan, baina orain arte ez da hipotesi zientifiko fidagarriak aurkeztu.

Hau dela eta, Frantziako zientzialariak mobilizatu egin dira eta Parisen bertan hamar behaketa-estazio prestatu dira txolarreen populazioaren eboluzioa neurtu ahal izateko.

Beraz, datozen hilabeteetan gai honek berri ugari emango dizkigu. I

landareak

JAKOBA ERREKONDO

mandio@zerain.com

Zuritik zurirako tartean

Prunus spinosa, elorri beltza.

ZURI ZURI badator beroa. Zuri zurian, estrenatu gabeko xurian ageri dira, elkari txanda eman ezinik arantzaren kofradiakoak. Kofradiako amandre eta gure lurretan enbaxadore nagusi dira Elorritarrak.

Elorri beltza (*Prunus spinosa*) udaberrian loratu da. Aurtengoan erruz. Mendian muga-sastrakak, txara bakanak eta bide bazterrak isipu mehe batek zuritu ditu. Beroaren itzain, lore zuri hauen odolak basaran urdinen azalpean bildu eta datorren negua arinduko digun patxarara gorrituko du, hotzaren akuilu.

Elorri zuria (*Crataegus laevigata*) zain dago. Inola ere ez du konpetentziarik nahi. Berak eskuratu zuen izenari eutsi nahi dio, setoso: zuria. Bakarrik loratuko da. Eguna hogeiren bat minutu luzeago denean: argia hona! Begiak eta begiak kenduko lizkiekeen inor ingurumarian izan gabe.

Elorritriska edo elorrikriska (*Genista scoparius*) eta elorrilarra (laharra, *Rubus fruticosus*) gero lilituko dira, hori eta urardo, xumexeago.

Bakoitzaren familia, generoa eta jendea ondo besteez ez bezalakoak dira, denak Elorritar ordeak! Denak arantzak. Belarjaleen muturrak urrutiratzeko eta aldameneratzen denari heltzeko. Elorrilarrari gainontzeko landareek ez omen zioten ezkontzen utzi, hark erretxinduta, aurreantzean ondolik igarotzen zen guztiari helduko ziola. Elorri beltzak geroxeago oratuko gaitu, bere haziak daraman fruitua heldu aurretik lapurtu nahi izango diogunean, zasta! eta gero anisaren lurrinetan hordi Tentelenea tabernan hordikada edango genukeenean... Ni orain harrapatzen nau, loretzan, gero patxaranak goragalea dakarkidalako edo?

Web, CD-ROM eta paper formatuetan soluzioak alor guztietan

Ikerketa

Erremintak

Soluzioak

Zerbitzuak

Adur SOFTWARE PRODUCTIONS

Adur Software Productions, S. Koop. (ASP)
Industrialdea 1, 20160 Lasarte-Oria
Tel: 943.37.18.49
e-mail: adur@adur.com

INFORMAZIOAREN UNIBERTSOA

Clara Rouget

Lille (Nord-Pas de Calais, Frantzia), 1983.

Zuzenbidea ikasten ari da Baionako Unibertsitatean.

14 urterekin heldu zen

Euskal Herrira,

gurasoekin. Euskara

AEKn ikasi du. Bere aitak

–Didier Rouget abokatuak–

Europako auzitegieta

dihardu. Clara Rouget

Uztaritzeko Gaztetxe

kidea eta Etxarri

Aranatzen burutu berri

den Gazte Topagune

eleduna da. Ahotsa

urratuta baina gogotsu

iritsi da elkarrizketara:

“Lau egunetan milaka

gazte bildu eta herri aske

batean bizi izan gara”

diosku pozarren.

MIKEL ASURMENDI

Argazkiak: Gaizka Iroz

«Gazteok tokia nahi dugu prozesuan, gu baikara biharko Euskal Herria»

Etxarri Aranatzen burutu zen lehen Gazte Topagunea, 1994an, baita azkenekoa ere. Clara Rouget, berriz, 1998an iritsi zen Euskal Herrira. Gazte mugimenduaren indarrak liluratu zuen nonbait. Mugimenduak bide egin du eta berak ere bai: “Topagunearen zazpigarren ekitaldiak gazteek antolatzen eta borrokatzen segitzen dutela erakutsi du, sistemak ezarritako oztupo guztien gainetik gazteok konpromisorako gogoia atxikitzen dugula. Etxarri Aranatzen ibilbide bat osatu dugu, baita Nafarroa Euskal Herria dela gogorazi ere”, adierazi digu 23 urteko solaskideak.

Bake eta normalizazio politiko garaian omen gaude, baina gazteek

errepresioa hurbiletik sentitzen dutela erran digu Clara Rougetek: “Topaketaren lehen egunean Guardia Zibilak hiru kontrol ezarri zituen herriaren sarreretan, autoak eta autobusak miatu zituzten, baita bukatu ondoren ere, eta bien bitartean zelatuak izan gara. Topagunea ondo baino hobeto burutu dugu hala ere”.

“Gazte Topagunean independentziaren

kontzeptua gazteen artean

gero eta errotuago dagoela

erakutsi dugu”

Gazte Topagunea hizpide abiatu dugu solasaldia, gazteriaren problematikaz amaitzeko. Lehenago baina, Uztaritzeko Gaztetxeo militanteari berezko galdera egin diogu.

Herri honen izaeraren kontzientzia hartu duzu urte gutxitan, baita euskalduna bihurtu ere. Nondik nora?

Euskal Herriko historia eta problematika gurasoen bitartez ezagutu ditut. Gurasoak ezkerreko militanteak dira, estatu gabeko herriekin harremanak dituzte eta horien berri izan dut tipititik. Euskal Herrira etorri eta lagunak fite egin nituen. Herrialde guztietan ibilia naiz, eskualdeak ezagutzeko parada ukan dut eta militante bilakatu naiz.

Independentziaren aldeko militantea gainera. Gazte Topagunearen lema "Tipi-Tapa, Independentzian topa" izaki.

Lema Euskal Herriak bizi duen normalizazio eta konponbide politikoa-ren zentzuan ulertu behar dugu. Gazteok independentzia beharrezkoa dugula aldarrikatu dugu berriz ere, egingarria dela uste dugu, pixkanaka independentziarantz goazela diogu. Urtean zehar hainbat arlotan landu ditugun lanak, hala nola independentziarako ideiak eta alternatibak trukatu ditugu Topagunearen kariatara. Festa giroan, hainbat errealitate ezagutzeko parada izan dugu eta independentziaren kontzeptua gazteen artean gero eta errotuago dagoela erakutsi ere bai.

Gazteak pasotak edo axolagabeak zaretela erran ohi da.

Eta drogazaleak... Baina hori ez da euskal gazteriaren errealitatea. Lau egunetan milaka gazte bildu eta ekitaldia -bere osotasunean- antolatzeko 4.000 aritu gara. Are gehiago, gazteok lan egin dugu eta laguntzeko bonoak ordaindu ditugu. Hitzaldiak, mahai-inguruak, jokoak edota kontzertuak izan dira. Egunero gazteen arteko informazioa landu eta zabaltzeko *Xirika* eta *Gaztesarearen* bidez. Konpromisoa erabatekoa da.

Olinpiadak edota presoaren aldeko ekimenak burutu dituzue, besteak beste.

Gazte Olinpiadak herrialde guztietan aurretik izandako kirol ekitaldien amaiera izan dira. Joko eta kultur ekimen ezberdinak landu dira, gazte izatea eta kirola elkarren ondoan direla erakutsi dugu. Halaber, Preso Politikoen Nazioarteko Eguna kari, Raymond McCartney irlandar preso politikoa ohi izan da Euskal Herrian, presoaren ardura zuzena duten taldeetako kideekin. Lau egunetan presoek leku berezia izan dute Topagunean, haiekiko atxikimendua berretsi dugu, baita haien eskubideak aldarrikatu ere. Presoen estatutu politikoaren ezagutza eta hurbilketa eskatu ditugu eta prozesu politikoan eragile izan daitezzen.

"ETAk su-etena eman du baina estatuek ez dute errepresioa gutxitu. Estatu bien errepresioa handia da"

Nola ikusten duzu puntu hori gatazkaren konponbidean?

Presoak oro har eta gazte presoak bereziki gatazka dela-eta espetxeratuak izan dira. Hainbat gazte oinarritzko eskubideen alde borrokatzeagatik daude presondegian, gazteak hain juxtu ere etorkizuna garelarik. Gazteok toki inportantea dugu prozesu politikoan, lekua eskatzen dugu, gu baikara biharko Euskal Herria.

Nolako gogoeta egiten duzu ETaren su-etena iraunkorraz?

ETaren su-etena aurrerapauso bat da. Urtetan zehar prozesu hau bururatu dadin ETAk erakutsi duen asmoa errealitatea bihurtu da. Orain prozesua bultzatu behar da Frantziako eta Espainiako estatuek euskal herritarren erabakia eta hitza errespetatu dezaten. Bi mahaien osaketa aipatzen da: ETA eta gobernuena eta alderdi politikoen artekoa, baina horiek ez dira nahikoa izango gure eskubideak lortzeko, antolaketa lanetan segitu behar dugu herrietan. Nazio eraikuntzaren bidean Gazte Kontseilua eratu zen iragan urteotan eta nazioa egunero lanetan eraikitzen dela erakutsi nahi dugu gazteok.

Nola ikusten duzu gazteen antolaketa politikoa?

Gazte mugimendua zabala da eta egituratua dago: Segi, Ikasle Abertzaleak, tokian tokiko Gaztetxeak edota Akiulua erakunde berria lanean ari dira. Arlo ezberdinetan aritzen gara eta horrek aukera ematen digu eremu eta lurralde guztietako gazteak biltzeko. Une latzak izan dira eta badira oraino. ETAk su-etena eman du baina estatuek ez dute errepresioa gutxitu. Estatu bien errepresioa handia da. Poliziak Hegoaldean nahiz Iparraldean, molde ezberdinez baina gazteen aurka ari dira gogor. Segi-ren kasua adibidea da. Hegoaldean legez

MATTEO JATETXEA

Ugaldetxo auzoa, 11
20180 Oiartzun

Tel. / Faxes: 943 49 11 94

e-posta: restaurantematteo@telefonica.net

web orria: www.restaurantematteo.com

"Laborantza Ganbara, Udalbiltza, Gazte Kontseilua indartu behar ditugu, hortik ikusten dugu geroa. Euskal herritarrei bidea hori dela erakutsi behar diegu".

dute. Hemen ez dugu, adibidez, Hegoaldean dagoen tortura, "tortura zuria" dago, ez da ageri baina azpitik izugarri kolpatuak gara.

Zein dira Iparraldeko gazteen kezka nagusiak?

Gazteok prekarietatea jasaten dugu eremu guztietan. Etxebizitzaren arloa adibide nabarmena da. Lapurdin turistifikazioa izugarria da. Iparraldean bigarren etxebizitzak ugaltzen dira. Lana ere gazteon kezka da, noski. Hiru eskualdeetako industria

gutxi eta txipia desantolatzen ari da, ez dira enplegu berriak sortzen. Ekonomiaren lehen sektorea ez da Estatuaren interesekoa. Gobernuak turismoa eta zerbitzuen sektorea indartzen ditu, beraz, gazteok kanpora joan behar dugu lan egitera. Ikasteko ere kanpora joan behar dugu -Bordelera edo Pauera- hemengo

kanpo ezarri zuten eta hemen Euroaginduaren bitartez jazarria segitzen du. Segi mugimendua bizirik dago hala ere.

Iparraldean nola bizi duzue egoera hori?

Iparraldean ez da Hegoaldean bezala, baina mehatxuek indarrean segitzen

eskaintza oso murrizta baita. Hegoaldera joateko selektibitatea gaintitu behar da. Euskararen egoera kezkarria da, gazteen %9ak baino ez du euskara mintzatzen. Erakunde bidez sortzen diren bitartekoak ez dira aski, gainera egiturak militante euskaltzaleek egindako eskakizun eta borrokei esker lortu dira.

Batera plataforma da Iparraldeko aldarrikapenen ardatz eta bitarteko nagusia. Zer iritzi duzu ekimenaz?

Batera mugimendu zabala eta anitza da. Gazteontzat inportantea da gure beharrak Bateraren eskakizunetan daudelako. Orain herri galdeketa eskatzen ari da Euskal Departamenduaren inguruan, baina guk ez dugu guztiz bat egiten eskaera horrekin, guk Erakunde Espezifiko bat eskatzen dugu. Euskal Herriak bizi duen prozesuaren bidean hori erdietsi behar dugu, Frantziako Estatuak Ipar Euskal Herriaren ezagutza eman behar du autodeterminazio eskubidearen bidez.

Kritikoak zarete beraz?

Gu Bateraren inguruan ari gara, baina ez ditugu gure indarrak ekimen horretan soilik erabili nahi. Herri galdeketa erreferendumaren kontzeptua dago, baina ez dugu 46.000 sinadura biltzea posible ikusten. Kopuru hori Pirinio Atlantikoak Departamenduaren %10a da. Ipar Euskal Herrian 240.000 inguru gara, ia ezinezkoa da hainbeste sinadura biltzea. Kontseilu Nagusiak 46.000 sinadura eskatzen du, baina prozesua oztapatzeko baino ez da. Gazteok ez dugu uste frantses legalitatean erreferenduma onartuko dutenik.

Zein da bidea orduan?

Bidea zaila da, baina gazteok ez dugu oraingo instituzioen bidea urratu nahi bakarrik, bestela borroka ahultzen da. Laborantza Ganbararen bidea ontzat ematen dugu, desobedientzia zibilaren bidea landu behar dugu eskakizunak erdiesteko. Nazio eraikuntzaren bidean Laborantza Ganbara, Udalbiltza, Gazte Kontseilua indartu behar ditugu, hortik ikusten dugu geroa. Euskal herritarrei bidea hori dela erakutsi behar diegu. ■

CPEREN AURKAKO MUGIMENDUA

«Gazteok ez gara ardiak, ezta alferrak ere»

Gobernuak prekarietatea muturretaraino eraman nahi izan du CPEren (Lanerako Lehen Kontratu) bidez. Funtsean, orain diren kontratu motak ez dira hobeak, kontratu zaborra dira. Nahikoa da sindikatu bateko kidea izatea edo greba planteatzea kanporatuak izateko. Gobernuak amore eman du gutxienez, eta batzuek diotenaren kontra, gazteok ez gara ardiak ezta alferrak ere. Izan ere, sindikatu nagusien inplikazioarengatik Gobernuak ez zuen gibelera egingo. Sindikatuak ohartu direnean gazteak mugitzen ginela, orduan engaiatu dira. Iparraldean 1.200 gazte mugitu gara Ikasle Abertzaleok, Segi, ACen (Langabeziaren Aurkako Ekimena) bitartez eta ondoren ikasleen Biltzar Nagusiek hartu dute ekimenaren segida. 10 ikastetxetan borroka handiak izan dira, inoiz ez da holakorik ikusi Iparraldean. Ororen buru, Estatuak ordezkari sasi-kontratu bat ezarri du: CDI (Muga Zehatz Gabeko Kontratu). CPEren artikulua bakar bat kendu du, baina funtsean kontratu bera da, CPEren ordezkari lehen zegoen CNERen (Lanerako Kontratu Berria) antzekoa da orain. Hedabideek eta sindikatu nagusiek CPEren aurka egin dute bereziki. Gazteok CPE atzera botatzea lortu dugu, baina CNE delakoak ezaugarri bertsuak ditu eta sindikatuek ez dute deus berririk proposatzen. Gazteok mobilizatzen segitu behar dugu.

Korridorean eta ikasgela euskara gutxi

Euskararen osasuna nolakoa den jakin nahian Deustuko Unibertsitateko atea jo dugu. Bi leihotatik erantzun digute. Batetik, Agoan euskara taldekoek erantzun digute eta *Euskara Ahoan* kanpaina aurkeztu. Beste leihotik, alderdi instituzionalak egin digu agur. Deustuko Unibertsitateak duela gutxi aurkeztutako Euskararen II. Planaren berri eman digu.

AINHOA LENDINEZ

IBAI ATUTXA, XABIER BILBAO eta Mikel Petuyak osatu dute Agoan euskara taldea. Deustuko Unibertsitatean Euskal Filologiako ikasketak egiten ari dira. Bilboko egoitzan euskara oso gutxi entzuten dela-eta kezka horrek bildu ditu, gure hizkuntzaren erabilera bultzatzeko. Deustuko Unibertsitatean ikasleen %60k daki euskaraz baina hitz egin oso gutxi egiten dute. Egoera irauli nahian, *Euskara ahoan* kanpaina jarri dute martxan.

Atutxaren esanetan, jende asko hurbildu zaie eta horrek ahalmena eman die hainbat ekintza martxan jartzeko. Gizartean beste hainbat erakunde aritzen dira euskararen erabilera eta ofizialtasuna lantzen baina Atutxak argi utzi nahi izan du zein den Agoan taldearen asmoa: "Euskal Herrian Euskaraz ofizialtasunaren alde dago, Kontseiluak ere euskararen inguruan beste egitasmo batzuk ditu. Gurea euskararen erabilera da. Ez dugu beste taldeek dituzten helburuak dituen talderik sortu nahi. Oraingoan, Deustuko Unibertsitatean jardun nahi dugu eta ondoren beste batzuetara zabaltu, baina betiere irakaskuntzari gagozkiola". Harremanetan daude hainbat unibertsitatekin eta ekimena Bizkaia, Gipuzkoa, Baiona, Gasteiz eta Iruñera zabaltu nahi dute, horietan ere Agoan izenarekin taldeak sortzeko. Baina geroago izango omen da hori.

Euskalduntze planak garatzen ari diren herri batzuetan euskararen erabilera bultzatzeko praktikan jarritako proiektu bat ekarri nahi dute Agoa-

Euskara Ahoan kanpaina aurkeztu zutenekoa. Argazkian daude ikasleak (kanpainaren bultzatzaileak), Pagola Hizkuntza Politikarako errektoreordea eta Gotzon Garate.

nekoek Deustuko Unibertsitatara. Horrekin batera, euskaraz dakitenak identifikatzeko produktu sorta bat prestatu eta banatu dute. Taldearen leloa daramaten elastikoak, eranskailuak, pinak eta bestelakoak dira. Kanpainaren euskarri guztiak biltzen dituen multzoa bost euroren truke lor daiteke eta Atutxak esan digunez, atera eta berehala amaitu zaizkie elastikoak: "Ez dugu nahi kamisetena egun bateko kontua izaterik, konpromisoa betetzea nahi dugu, unibertsitatean enkartelada egingo dugu konpromisoa hartu dutenei gogorazteko eguneroko lana dela euskara ahoan izatea". Izan ere, pinak eta bestelakoak soinean daramatzanak

euskaraz hitz egiteko konpromisoa hartuko du, eta hari ere euskaraz hitz egin beharko diote gainerakoek. Hor-taz, produktuak jasotzen dituenak taldeak prestatu duen komunikatuko ideiekiko atxikimendua eta konpromisoa hartuko du -ikus hurrengo orrialdeko koadroa-.

Horrezaz gain, Interneten, www.goiena.net atarian, web blog bat ere jarri berri dute. Taldearen gaineko informazioa banatzeko bidea izango da, posta-zerrenda batekin batera.

Euskal Filologia uharte bat da Deustuko Unibertsitatean -30 urte bete ditu aurtē-, eta uharte horretatik kanpo nekez entzuten da euskara. Proiektua sortu dela-eta jendea gogo-

LUIS JAUREGALTZA / ARGAZKI PRESS

2006ko apirilaren 30a

ARGIA

51

tsu eta oso esker onez bildu zaie Agoanekoei. "Jendeak ikusi du unibertsitatean hutsune bat zegoela, eta bete dugula. Mailarik apalenean euskaraz egitea bultzatu nahi dugu", esan digu Atutxak. "Rosa Miren Pagola unibertsitateko errektoreordeak lagundu digu asmoan, baina Gotzon Garate izan da hasieratik gidatu gaituena. Hasieratik harengana jo genuen eta asko zor diogu", gaineratu du.

Hastapenetan daude, zalantzak dituzte oraindik, baina indarra ere alde dute. Talde sendoa osatu nahi dute, ondoren gainerako euskal erakundeekin harremanetan jartzeko. Etorkizun hurbileko asmoez galdetuta, hitzordu garrantzitsurako deia egin dute Agoan taldekoek. Deustuko Unibertsitatean, apirilaren 27an,

Euskararen Eguna antolatuko dute, unibertsitatekoentzat eta kanpokoentzat. Askaria, jolasak, hitzaldiak eta bestelakoak izango dira. Andoni Egaña eta Jon Maia bertsolariak ere lagun izango dituzte festan.

Titulazio guztietan kredituen %30 euskaraz ematea helburu

Baina zer dio honetaz guztiaz alderdi instituzionalak? Hain zuzen ere, ekimen hau martxan jartzearekin batera kaleratu da Deustuko Euskararen II. Plana. Rosa Miren Pagola Deustuko Unibertsitateko Hizkuntza Politikarako errektoreorde eta Euskal Filologiako irakaslearen ustez bi ekimenak, ikasleena eta unibertsitatearena, bateragarriak dira, eskutik helduta bidera daitezkeenak. Planak gainera

Euskara Ahoan kanpainaren manifestuaren 9 puntuak

1. Euskara Euskal Herriko berezko hizkuntza da.
2. Deustuko Unibertsitatea Euskal Herriko unibertsitatea da.
3. Deustuko Unibertsitateko ikasleen % 60 inguruk daki euskaraz.
4. Hori horrela izanda ere, unibertsitatean euskaraz bizi direnen kopurua ez da aipatutako ehunekora hurbildu ere egiten.
5. Deustuko Unibertsitatean euskaraz bizi nahi duen orok horretarako aukera izan behar luke.
6. Konpromisoa euskara jakin eta euskaraz bizi nahi duen ikasle, irakasle eta langile ororentzat izango da.
7. Ekimenak ez du sinbolo huts izan behar, konpromisoa hartzea eskatzen da.
8. Konpromisoa hartzen duen oro euskalduna da eta euskaraz bizitzeko borondatea erakutsiko du.
9. Konpromisoa hartzea hautazkoa da erabat.

Ekimenean parte hartzen duenak, berriz, bi konpromiso nagusi hartuko ditu:

1. Ikurra daraman orori euskaraz egingo dio.
2. Ikurra daraman orori eskatuko dio, berari ere euskaraz egiteko.

Lizentziaturak euskaraz eta gaztelaniaz

Deustuko Unibertsitatean ikas daitezkeen lizentziatura batzuk dira honakoak. Lehenengo zenbakiak euskaraz zenbat ikasgai irakasten diren adierazten du eta bigarrenak gaztelaniazkoen kopurua.

Lizentziaturak

- ✓ Gizarte eta kultur antropologia 0-25
- ✓ Zuzenbidea 26-49
- ✓ Teologia 0-56
- ✓ Hispaniar filologia 1-19
- ✓ Ingeles filologia 6-44
- ✓ Euskal filologia 19-41
- ✓ Filosofia 0-45
- ✓ Historia 0-58
- ✓ Pedagogia 3-27
- ✓ Psikologia 8-80
- ✓ Psikopedagogia 4-29
- ✓ Soziologia 0-13

hizkuntza paisaia —bistan diren seinaleak, kartelak...— eta irakasleak ditu hartzaile nagusi. Agoan taldeak, berriz, ikasleak ditu ardatz.

Euskararen II. Normalizazio Planak bi arlori eragingo die nagusiki. Batetik, ikasleak prestatu eta trebatzeko prozesuetan gaitasun linguistikoa sustatuko du, etorkizunean lanean euskaraz egiteko gai diren ikasleak hezteko. Bestetik, unibertsitateko bizitzako esparru guztietan euskararen erabilera indartzea du helburu planak. Egun indarrean dagoen hezkuntza Plan Estrategikoan, hiru sail hartuko ditu horretarako: Zerbitzuak, ikaskuntza-irakaskuntza eta ikerketa. Zerbitzuen esparruan, Deustuko Unibertsitateak euskaraz eman nahi ditu informazioa zabaltzeko modu guztiak, idatzizkoak —gutunak, jakinarazpenak, eskabideak...—

"Kredituak euskaraz ematea baino

garrantzitsuagoa da ikasleei heziketa prozesua euskaraz egiteko aukera ematea"

ROSA MIREN PAGOLA

GOTZON GARATE, DEUSTUKO UNIBERTSITATEKO IRAKASLE OHIA

«Hemen ez dago euskararekiko maitasunik»

Deustuko Unibertsitateko euskararen zeresana duten alderdi batzuk bateratu nahi izan ditugu hemen. Ikasleen iritzia eta instituzioarena bildu dugu, baina erpinetako bat falta zaigu hirukia osatzeko. Gotzon Garate idazle eta irakaslea ere betidanik aritu da euskararen inguruan. Deustun bizi da Gotzon eta han izan da irakasle hainbat urtean. Berak sortu zuen Euskal Filologia Saila Deustun —omenaldia egingo diote maiatzaren bian— eta Agoan taldekoen ekimenak erabat babestu ditu. Euskal Herri osoa euskalduntzeko Bilbo euskalduntzea oso garrantzitsua da Gotzonen ustez, eta horretarako

ezinbestekoa da unibertsitatean lan egitea, gizarteko joeren hazitokia delako.

Gotzonek makina bat aldiz esan du Deustun euskararen egoera larria dela benetan. "Deustun oso gaizki gaude euskarazko ikasgaiei buruzkoetan. Zenbat guztira? Inork ez daki baina guztira %10era iristen garenik ez dugu uste". Gotzonen ustez, Euskararen II. Planak ere ez du bermatzen unibertsitatean euskara erabili eta indartuko denik. Deustun euskararen alde egin den guztia azpitik etorri dela dio, ikasleek bultzatuta. Baina Gotzonek berak lan handia egin du ikasleekin batera. Euskal Filologia sortu eta lau haizetara zabaldu du gure hizketa, han eta hemen agerraldiak eta hitzaldiak eginez, eta orobat, kazeta eta egunkarietan artikulua idatzita. "Gaur pankarta handi bat zegoen Unibertsitate barruan. Orain ere hantxe dago: Deustuko Unibertsitateko Euskal eskaintza lotsagarria!", esan digu. Ikasketa gehienak gaztelania hutsean egiten dira eta kezkatuta baina itxaropentsu hitz egin digu: "Problema goitik dator. Gure komunitateko jesuitok gara unibertsitatea zuzentzen dugunak eta hemen ez dago euskararentzako maitasunik".

nahiz ahozkoak —ekitaldiak, hitzaldiak, aurkezpenak...—. Ikaskuntza-irakaskuntza prozesuan, titulazio orotan kredituen %30 euskaraz ematea lortu nahi dute eta langile guztiek euskaraz egiteko gaitasuna edukitzea. Horrezaz gain, materialgintzan ere asko dago egiteko. Liburutegian eta bestelakoetan material oro euskaraz paratzea da asmoa, nahi duenak eskura izan dezan. Ikerketa arloa euskaraz normalizatzea ere erronkatzat hartu dute Deustun.

Beste ezer baino lehen, euskarak Deustun duen egoera aztertzeke, Pagolak ezinbesteko jo du bi eremu bereiztea. Deustuko Unibertsitateak bi campus ditu, Donostian bat eta Bilbon bestea. Bi horietan egoera ez

da berdina, areago, oso ezberdina dela esan digu: "Donostian askoz ere sendago dago euskara, osasuntsuago, erabileran eta irakaskuntzan. Giroak ere lagundu egiten du, eta titulazio guztietan ikasgaien %50 gutxienez euskaraz ematen dira. Bilbon askoz ere erdaldun gehiago dago oro har eta horrek eragin handia du erabileran. Horregatik zabaldu dute ikasleek euskara erabiltzeko kanpaina, Bilbon euskara urtuago dagoelako".

Euskararen egoeraz ari garela, Pagolak asmo handiko proiektu baten berri eman digu. Deustuko azken proiektuaren helburua ez da ikasketak %100ean euskaraz ematea, ikasleei nahi dutena euskaraz ikaste-

"Unibertsitatean enkartelada egingo dugu konpromisoa hartu dutenei gogorarazteko eguneroko lana dela euskara ahoan izatea"

IBAI ATUTXA

ko modua bermatzea baizik. Horretarako, ALUD plataforma digitala jarri dute martxan, kreditu bidezko ECTS sisteman.

"Deustun aldatu egin da irakaskuntzaren kontzeptua. Eskola guztiak ez dira presentzialak, ikasleak lan handiagoa egin behar du taldean eta bere kabuz. Horregatik, irakaslearen presentzia ez da horren handia, jarraipena egitea, bilerak gidatzea eta ikasleei laguntzea da bere zeregin nagusia. Kredituak euskaraz ematea baino garrantzitsuagoa da ikasleei heziketa prozesua euskaraz egiteko aukera ematea", azaldu digu Pagolak.

Baliabideak euskaraz eman nahi dituzte Deustun nahi duten guztiek euskaraz ikas dezaten. ALUD plataforma digitalaren bitartez, irakaslearen eta ikaslearen arteko harremana erraztu egin dute. Gai guztiak plataforma horren bitartez ematen dira eta oso erreminta indartsua da. "Urratzaileak izango gara bide berri bat zabaltzen dugulako, eta aukera ezin hobe delako ikasleek euskaraz ikasteko. Europako lehen unibertsitatea gara ECTS europarren sisteman sartzen", gaineratu du Pagolak.

Ikasketak euskaraz egitea aukeratzten dutenen kopurua ere ez omen da handia unibertsitatean eta hori oztopoa izan da askotan euskarari eusteko. Heziketa programa berri honetan, orde, euskarazko lerroak emateko aukera gehiago izan dituzte. ■

Babeslea: Hondarribiko Udala

Bero-beroan

Nafarroako eskuinaren kontraerasoa hasi da

Beldur dira UPN eta CDN eta beldurra Gobernuak galtzeko aukerarekin lotua dago. Pentsatzeak ere zirrara itzela eragiten die urdailan. Egia da egungo oposizio politiko osoak bat eginez gero, UPN Gobernutik kanpora deza-ketela; egia da hori lortzea ez dela erraza izango. UPN hasi da jadanik beldurraren estrategia astintzen, eta nagusiki sozialistak has daitezke prestatzen era guztietako aterkiak datozen hilabeteetan etorriko zaizkien zaparrai-dei aurre egiteko. *Diario de Navarra* eta enparauak arduratu-ko dira horrekin. Baina errealista izanda, egia da oso posible dela UPN Gobernutik kanporatzea. Horretarako abertzaleek, PSNk eta Ezker Batuak ahalik eta emaitza onenak lortu beharko dituzte, aurreikus daitekeen partehartze handiaren ondorioz, abstentzio zaleen botoa erakartzeko indar berezia eginez. Hor izango da klabea seguruenik. PSNk Zapateroren aldeko haize indartsua du, Batasunak edo berau ordezkadezakeenak ere alde du haizea. Nafarroa Baik ere emaitza onak izan ditzake, baina bere baitan azken hilabeteetan bizi dituen duda-mudak argitu beharko ditu horretarako. EAKo zuzendaritzak koalizioaren aldeko apustua baietsi zuen, baina koalizioaren barne prestatetetan jarrera zalantzarria agertzen ari da, Nafarroako EAKo militante ugari ere harrituta uzteraino. EAK badaki Nafarroako abertzale askok ondo ikusten duela Nafarroa Bai, baina zalantzak ditu koalizioen bidea ote den abertzaleon ahotsa biderkatzeko formularik egokiena.

Mahai politikoa, Nafarroa eta erasoak

ETak su-eten iraunkorra indarrean jarri eta hilabete pasatu denean, dena pentsatutako bideetik doala esan liteke, behintzat protagonista nagusiek egiten dituzten adierazpenak kontuan hartuta. Gai asko dira garrantzitsuak halako prozesu luze batean, baina etengabe presente izango diren hiru osagai nagusi bederen hortxe dira indar handiz: arazo politikoari heldu behar dion mahai politikoaren eraketa; Nafarroaren errealitatea; eta gatazka guztiz itxi gabe egoteak dakartzan eraso eta sufrimenduarenak. Azken eremu honetan koka daitezke, adibidez, presoan eremuan edota Ibon Meñikak salatu dituen torturak, edo Barañainen eta Getxon izandako kale erasoak. Barañangoak bereziki sortu du kezka eta Euskal Herriak bizi duen denboran guztiz jokoz kanpo badaude ere, egon hor daude, eta pentsatzekoa da hor izango direla gutxienez prozesua gehiago sendotu arte. Desiragarriak izan ez arren, halako prozesuetan gertagarrien eremuan sartzen dira erasoak. Beste kontua litzateke, kale borroak 1998ko su-eteneko intentsitate saboteatzailea hartuko balu.

Zer da...

TAZ

Teknologia Aeronautikoen Zentroa Euskal Teknologia Sarean dago eta osagai eta produktu aeronautikoen entsegu eta egiaztapenean espezializatuta dago. Irabazirik gabeko Fundazio bezala sortu zen 1997an, erakunde publiko zein pribatuk bultzatuta. TAZen helburua da ikerketa zientifiko guztiak sustatzea eta garatzea, eta teknologia aeronautikoentzako sektorean lan egiten duten industrietan interesgarria gerta daitezkeen jardura teknologikoak garatzea. Arabako eta Zamudioko Parke Teknologikoetan ditu egoitzak eta 2005-2008 aldiko plan estrategiko berriaren lehen

urtea hainbat hitzarmen, europar proiektu eta egoitza berriekin amaitu du. INTA eta Boeingekin hitzarmenak sinatu ditu eta A-380arentzako entsegu kanpaina bukatu du. 2006 urte honen amaierarako Miñanon Halt/hass entsegu-laborategi berria abian jarriko du eta ITP turbina berrien eredu esperimentalen entseguek Zamudion jarraituko dute. 2008 arte 6,2 milioi euro inbertituko dituela aurreikusten du. 32 langile eta 11 bekadun ditu eta 2004an 23 proiektu gauzatu eta 3,2 milioi euro fakturatu zituen.

Daniel Udalaiz

Fito Rodriguez aukeratu dute Euskal Idazleen Elkarteak lehendakari

EIEKO BATZAR OROKORREAN, joan den larunbatean, aukeratu zuten Fito Rodriguez, Euskal Herriko Unibertsitateko irakaslea, EIEko lehendakari. Orain arte ez bezala, batzar orokorrean aukeratu zituzten zuzendaritza eta lehendakaria. Zuzendaritzako kide berriak izango dira Joxe Miel Bidador, Juan Ramon Makuso eta Arantxa Urretabizkaia. Hauek Jon Urruxulegi, Eneko Bidegain eta Aritz Gorrotxategiren tokiak beteko dituzte. Fito Rodriguezek berriaz, Tere Irastortzaren tokia beteko du datozen lau urteotan.

Baleike aldizkari guztiak Interneten

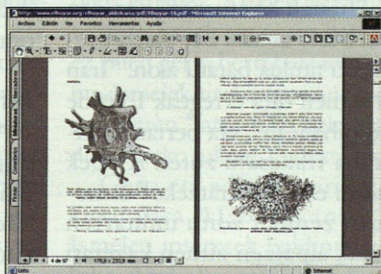
AZKENA ARGITARATU DUTEN ZENBAKTIK HASI eta 1994ko ekainean argitaratu zuten lehenengo zenbakira arte *Baleike* guztiak zintzilikatu ditu sarean Zumaiaiko Baleike Kultur Elkartek. PDF formatuan jaso dituzte eta bilaketak egin daitezke zenbakika, urteka, urte garaika eta hitz gakoen arabera. Aurten bi helburu gehiago ditu Baleike Kultur Elkartek: batetik, urte horietan guztietan argitaratutako gehigarri eta argitalpen bereziak sarean jartzea eta bestetik, bilatzaile aurreratuaz ezartzea.

Baleike.com web gunea

Elhuyar aldizkariaren zenbaki zaharrak sarean

1974AN SORTU ZUEN Elhuyar Elkartek zientzia eta teknologiari buruzko *Elhuyar* aldizkaria. Urte hartatik 1979ra arte liburuxka txiki formatua zuen aldizkaria argitaratu zuen. Aldizkari horiek guztiak jarri dituzte orain sarean. Hasierako zenbaki horiez gain, 2005eko apiriletik hona argitaratutako zenbaki guztiak ere sarean daude. Asmoa bi-hiru urtean zenbaki guztiak sarean zintzilikatzea da.

www.elhuyar.org eta www.zientzia.net web guneetan daude zenbaki zaharrak ikusteko moduan.

Familia bidezko transmisioa bultzatzeko programa Buruntzaldean

GURASOAK, batik bat euskaldunak, hurrei euskara transmititzearen garrantziak ohartarazteko programa pilotua jarri dute abian Gipuzkoako Buruntzaldean (Andoain, Astigarraga, Hernani, Lasarte-Oria, Urnieta eta Usurbil). Buruntzaldeko Euskara Zerbitzuek lehenagotik heldu zioten gai honi eta orain plana osatu dute Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzarekin eta HABErekin. 2 eta 3 urteko haurrak dituzten gurasoengana bideratu dute kanpaina *Etxean zer ikasi, hura ikasi, zenek duzu giltza* lelopean.

Kanpainako kartela.

SBAHEA

Joseba Egibarri bake prozesuaren gora-behera desberdinak jorratuz egin zion elkarriketa *Noticias de Gipuzkoa* egunkariak joan den igandean eta elkarriketatzaileak galdeztzen zion ea EAJn beldur diren PSEk eta Batasunak egin diezaioketen pintzaren aurrean. Ez dela horren beldur dio jeltzaleak, baina oharra luzatzen du segidan: "Eta EAJn baldin badira *pintza efektu* hori gerta daitekeela pentsatzen dutenak eta horregatik PSOErekin ahalik eta lasterren lotu behar dela aliantza estrategikoa, bada traizioan eroriko ginatke". Egunkari gipuzkoarrak, traizioaren eduki hau eraman zuen elkarriketaren titulura.

Meñikak Guardia Zibilaren torturak salatu ditu

Guardia Zibilak Ibon Meñika atxilotu zuenean, askok pentsatu zuen oraingoa zela aukera ona ikusteko Guardia Zibilak nola jokatu zuen garai berriaren aurrean, batez ere torturaren erabilera dela eta. Eta Meñikaren atxiloketak ez du kotoiaren froga pasatu, Guardia Zibilaren torturak salatu ditu: kolpeak barrabiletan eta buruan eta era guztietako mehatxuak. Ohikoa den bezala, Meñikaren tortura salaketak oihartzun txikia izan du hedabideetan, inondik inora konpara ezin daitekeena bere atxiloketak izan zuenarekin. Torturen eremuan, halaber, oso esanguratsua izan da Nekane Txapartegik 18/98 auzian deklaratzearan egindako tortura salaketa, ohiko mehatxu eta kolpeez gain, guardia zibilaren esku jasandako bortxaketa ere salatu zuelako. Bosniako emakume musulman bortxatuek gerra garaian jasandakoei buruz orrialde ugari idazten dituzten komunikabideak ez dira lerro bakarra ere idazteko gai Txapartegik egindako salaketaren gisa-koak ematen direnean.

Net Hurbil

PELLO ZUBIRIA

Iranek eta Israelek egingo dute bakea edo hurrengo gerra

Iranek energia atomikoa garatu eta bonba nuklearra eskuratuko duen beldurrez dirudi munduak. Teherango gobernuaren asmo horiek ezin dira ulertu, ordea, analisisan Israel eta bere bonba atomikoa sartu gabe. Bi estatuek orain erabaki behar dute: akordiora iritsi ala gerra berria piztu.

IRANEK BONBA ATOMIKOA eskuratzeko gauza larria litzateke mundu guztiaren iritzian. Baina askoz arreta gutxiago ipini zaio erabaki horren atzean dagoen arrazoiari; alegia, aurretik badagoe la Ekialde Hurbilean indar nuklear bat, Israel, bere monopolioari eutsi nahi diona. Krisia aurreikusi zitekeen orain dela urte asko: bigarren indar nuklear bat sortzeak –izan Mendebaldearen laguna ala etsaia– piztuko zuela krisia. Iran da izan daitekeenik etsaia, eta berak indartzen du krisiaren erantzule –eta konpontzaile– bakarra delako uste zabaldua. Baina hala al da?"

Esaldi horiekin hasi du bere "Original sin, nuclear style" (Jatorrizko bekaketa, nuklear eran) artikulua David Hirst kazetariak *The Guardian* egunkari ingelesean. Zertaz ari den ondo daki kazetari honek *The Guardian* entzako lanean 1963tik 2001era bitartean Ekialde Hurbilean ibili baita. Berrogei urteotan eskualde horretan gertatu den guztia hurbiletik ikusi eta kontatu du. Famatu da 1977an plazaratu eta geroztik berrargitaratzen segitu den bere *The Gun and the Olive Branch* (Fusila eta olibondo ardaxka) liburua.

Martxoan ez da gertatu ez Iranen kontrako erasoa eta ez munduaren krisi sistemikoa –zenbait analistak aurreikusi zituztenak, eta martxoko Net Hurbil batean aipatu genituenak– baina Aste Santuan hasitako beroaldiak argi nabarmendu du biak ere aur-

ten gertatzea ez dela hipotesi burugabea. Petrolioaren prezioak gora eta gora segitzeko aipatu diren arrazoieta hiruren erdian dago Iran: petrolio produzitzaileetan laugarren handiena da; gatazka geopolitikoaren ardatzean dago; eta dolarraren nagusitasuna auzitan jartzen dutenetakoa da.

David Hirstek kontuotaz joan den urtarilean beste analisi bat idatzi zuenean, honako titulua paratu zion: "Iran eta Israel izanzen dira erregeak Ekialde Hurbileko oihanean", eta bertan azertu zuen nola frakasatu zuten AEBek Irak inbaditu eta "bakeratzeko" asmoan. Orduan zenbait aditu militarren ikuspuntuak aipatzen zituen kazetari zaharrak bere iritzia oinarritzeko, eta geroztik AEBetako jeneral erretiratuek bata bestearen ondoren Bush lehendakariari eta Rumsfeld bere bigarrenari egindako kritikek erakutsi dute epelkeriatan ez zebiltzala.

Hirsten analisisetan ez du irakurleak aurkituko sistemaren kontrako gizon baten iritzirik. Bere ustez, esan daiteke Iran "estatu gaizto" bat dela ("rogue state", doilorra edo maltzurra, zehazkiago), ideologia higuin garri baten gainean eraikia, Amerikaren kontrako, agresiboa, eskualdeko oreka arriskuan jartzen duena... Bertako lehendakariak "Israel mapatik ezabatzea" aldarrikatu duenean, hori baieztatu baizik ez du egiten, kazetari horren esanetan.

Ezkerreko argazkia AEBetako judu talde batek egin da, Israelera egindako txango bateko dokumentuak biltzen dituen webgune batean ipinia. Bertan militar israelarrak eta bandera handiz hornitutako tankeak ageri dira. Eskuineko irudiak Irango lehendakari Ahmadinejad erakusten du: argazkia egin zeneko mitinean esan omen zuen "Israel mapatik ezabatu behar dugu" esaldi famatu hura, ondo edo oker itzuli zutela-eta, hainbeste eztabaidaren erdian egon dena. Mikroaren azpiko afixak "Sionismorik gabeko mundua" dio. Ahmadinejaden atzean, AEBetako ikurraren koloreak dituen bola, hautsita.

"Baina –dio Hirstek– nuklearrari buruz ari baldin bagara Ekialde Hurbilean, Israelek du jatorrizko bekaketa. Ez-proliferazioak erabatekoa izan behar du: gatazkatsu gerta daitekeen zonalde batean alde batek nuklearraren aldeko apustua egiten badu, espero izatekoa da bere etsaia gauza bera egitea". Hala egin zuen Israelek, eta berdin dio aspaldi egindako urratsa dela esateak; Iranen urratsa etorri da orain, norbaitek egin behar eta.

Zergatik ez bi errege oihanean?

Asko aipatu da Iranek gezurra esan duela bere asmo atomikoez, baina aurretik Israelek ere gezurra esan zuen, eta Estatu Batuak engainatu zituen. Israelek erabaki hark zer ekarriko zuen jakinda, CIAk abisatu omen zuen 1963an seguritate dotrina honi helduz gero, nuklearraren jabe izateak Israel ez zuela arabiarrekiko samurragoa bihurtuko, alderantziz baizik, eta 'abantaila psikologiko' berria erabiliko zuela haiek ikaratzeko.

Israelek bonba nuklearraren aldeko apustua (ofizialki onartu gabea daukana) justifikatu izan du bera suntsitu nahi duten inguruko arerioen kontrako azken argudioa delakoan. Horixe da "Sanson aukera" (Samson option) delakoaren funtsa. Baina gero –Hirsten analisisan– indar hori eskuetan duela, Israelek "estatu gaizto" moduan jokatu du. Ekialde Hurbileko ordena hankaz gora ipini du, bortizkeria eta garbiketa etnikoa erabiliz.

Kolono-estatu bat denez, bere legitimotasuna ez du berreskuratu Pales-
tinako herritarren eskubideak berriro
ezarrita baizik".

Baina konponbideak gatazka hone-
tan orain arte ez du esan nahi izan
Palestinako herritarren askatasuna,
baizik eta Israelen aldeko eta Palesti-
naren kontrakoa den ituna. Horrela,
konponbidea ez da sekula iristen,
Israeliek orain arteko ituna bera erres-
petatzen ez duelako, zergatik eta
bonba nuklearrak Israeli ematen dion
nagusitasunagatik. Shimon Peres-ek
honela definitu zuen honen garrantzia:
"Arma bortitzagoak edukitzeak esan
nahi du horiek erabiltzeko ahalmena
daukagula helburu erabakigarrietara-
ko, hau da, besteak behartzeko Israe-
len eskari politikoak onartzera".

Orain Iranek bonba atomikoa esku-
ratuko balu, Israeliek urte luzeotan

landu duen eskema jarriko litzateke
arriskuan. Eta horixe dago –Iranek
daukan petrolioa adina– hilabeteotan
AEBen eta Iranen artean goritu den
den krisiaren eta gerra-atariko giroa-
ren oinarrian. Eta zein dira irtenbi-
deak? David Hirstek hiru ikusten ditu.

Batetik, AEBek Iran erasotzea, edo
okerragoa dena, Israeliek atakatzea
Irani, bere "jatorrizko bekatuari" luza-
pena emanez. AEBek aspalditik babes-
tu dute Israel, eta orain batere komeni
ez zaien gerra berri batean sartuko bali-
ra –Israeliek tiraka eramanda– amerika-
rrek beren "jatorrizko bekatua" ordain-
du beharko lukete. Garesti, gainera.

Gero eta aditu amerikar gehiago
kexu dira AEBen kanpo politika
Israelen interesek baldintzatzen dute-
lako. Irakeko gerraren kasuan ere
aipatu zen. Iraken yankiek daukaten
saltsak aterabide zaila baldin badauka,

Iran erasoz gero porrot militarra ere
jasan lezake. Itsasontzi militarren
kontrako misil onak eskuratu dituzte
irandarrek –Errusiak lagunduta– eta
munduko petroliobide nagusia den
Golko Pertsiarra sutan jartzeaz gain ez
da ikusten nola bukatu ahal izango
litzatekeen gerra berri hori arma
nuklearrak erabiltzera iritsi gabe.

Bigarren aterabidea litzateke Israe-
lek onartzea bukatu dela –Ekialde
Hurbilean– bere monopolio nuklearra.
Hirstek honi abantaila bat ikusten dio:
"Garbi esateko, Israeliek bezala Irango
agintariek nuklearra erabili lezake
arduragabeki eta politikaren arabera.
Baina, Israelena bezala, Iranen nuklear
beharra ere funtsean defentsiboa da,
harenak duen zentzu 'hil-ala-bizikoa'
ez badu ere". Alegia, gerra hotzean
AEBak eta Sobiet Batasuna bezala,
konformatu beharko luketela hauek
biok ere elkar zorrotz zaintzearekin.

Hirugarren aukera: Iranek bonbari
uko egin... aldi berean Israeliek ere uko
eginda. Honetarako AEBek Ekialde
Hurbilarekiko ikuspegia aldatu behar-
ko lukete. Israeliek ere aldatu beharko
luke: segurtasun erabatekoa eskaintzen
duen gogortasuna baztertu eta segur-
tasun falta jasangarri batek ematen
duen konpromiso bidetik abiatzea.

Azken irtenbide hau utopikoa dela
aitortzen du Hirst kazetari beteranoak
berak. Bigarren irtenbidea ere ez diru-
di inork seriotan hartu duenik. Ondor-
ioz, lehenengoa baizik ez da geratzen:
gerra. Denentzako hondamendia eka-
rriko duela jakin arren. ■

<http://www.argia.com/nethurbil>
helbidean, gai honi buruzko informazio
gehiago eta Interneteko loturak.

Zure gorputzak 8 orduko atsedena behar du.
Zure begiek 24 orduko lasaitasuna.

Zure lasaitasuna da garrantzitsuena. Horregatik, **MultiOpticasen** gure produktu eta zerbitzu bakoitzean kalitate
eta garrantzi handiena emateko konpromisoa hartu dugu. Izan ere, nahiko genuke zu gustura egotea Espainiako
optika-sarek handieneko – **MultiOpticas** – profesionalengan konfiantza izan duzulako

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1^a
Hernani, 4 - DONOSTIA

Iñigo Aranbarri

Donaldson Guernica-n

G

oata artean gorde izan duen argazki horietako bat du oroimenak Bobby Sands-ena. Irribarretsu, txima luze, horra Irlandako gatiburik ezagunena zuri-beltzezko argazkian. Long Kesh-eko espetxean aterea da erretratua, 1981eko gose grebaren aurretik. Esaten da, protesta gau luzeetan, bere poemak irakurtzen zizkiela lagunei, eta hauen malkoak, aske zirela. Irlandako ez ezik mundu guztiko presoan duintasunaren aldeko greba hartan hil zen Sands, diputatu zela. Hori guztia batzen zuen argazkiak, eta oroimenak gordetzea erabaki zuen.

Apirilaren 4an, ordea, koadroa handitu du kameraren begiak. Argazki moztua zen ezagutzen genuena. Sands ez dago bakarrik. Lagun bat du alboan, preso hau ere, besoa gainetik duela, ile kizkurdun eta begi bixiko. Denis Donaldson da. Abenduan aitortu zuen britainiar zerbitzu sekretuen satorra zela irlandar errepublikarren baitan. Lau hilabetera, hilda agertu da, tiro bat paparrean.

Etsai etxekotuaren itzalak, alferrik ukatuko dut, beste neurri bat eman dio argazkiari. Badakit hemendik aurrera oroimenak beste nolabait gordeko duena, keizu handiago batez, seguruenik. Non dago hurrena, zenbat Donaldson daude gure argazki maiteenetan?

Araka aritu naiz oroimenaren albumean. Familiakoak, lagun artekoak, etxetik urrun ezagututako jendea... traidoririk? Ez, nik dakidala, baina ez da hori, hain justu ere, sator onaren eginbeharra? Halako batean, gelditu egin naiz. Bada balio sinboliko handidun argazki bat, paperean, egurrean, zeramikan, zilarrean erreproduzitu. Hamaika bider ikusi ostean ikusi nuen benetakoa. Hala esan du Javier Maqueda EAJko senadoreak ere: "Ez da etxerik Euskadin erreprodukzio bat ez duenik". Datorren urtean, Gernikaren bonbardaketaren 70. urteurrena betetzen dela eta, Picassoren *Guernica* Bilbora ekartzeko eskatu dute PSOEk ez beste talde guztiek Espainiako Senatuan.

DANI BLANCO

Oihartzun zaharrak dakartza berriro hasi den eztabaidak. Ea 7,80 bider 3,50eko sugar handi horrek non behar duen, ondo gordean dagoen museoa ala pinturaren sufrimendua jarri zuen herrian. Ez duela beste traslado bat jasango diote batzuek, balio sinboliko handia duela besteei. Sandsen argazkia bezala, enkuadrea handituz doa hemen ere, ordea. *Guernica*-n, ume hilari bularra ematen ari zaion emakumearen ondoan, besoa sorbalda gainean duela, gizon bat dago, ile kizkurdun, begi bixiko.

Bere garaian, Picassok izan zuen aukerarik sufrimendua jarri zuen herri hartako agintariek koadroaz zuten iritzia batzeko. Errepublikako ministro zen Manuel Irujo "amorrarazi" egin zuen Parisko atelierrean ikusi zuenean; Jose Maria Uzelai pintore ofizialak, "artelan legez, munduan egin izan den txarrenetakoa da" adierazi zuen. Julio Jauregi senadore jeltzaleak bitartekari lanak egin eta Picassorengandik "Agirre lehendakariak eskatzen badit, *Guernica* zuentzat da, euskaldunontzat" jasota, gogoia hauspo, oinak hegan, Agirrerengana iritsi zenean, ez zuen bestelakoa izan erantzuna: "ez da nire gustukoa, niretzat ez du deus balio".

Gerogarrenean, frankismoaren gau luzeak bihurtu zuen "koadro itsusi" hura herri zapalduaren sinbolo. Orain, balio sentimental horren ustezko bermearekin, ukatua eskatzen da. Eskatzaileek Picassoren lanaz duten iritzia ez da askorik aldatu: "Beharbada haren balio estetikoak ez da gehiegizkoak, ez bada Picassok margotua izatea, baina duen balio politikoa neurtezina da guretzat", azaldu du berriki Joseba Zubiak EAJren bozeramaileak.

Baina nago zintzotasun politikotik egindako adierazpenok, azken batean barren *naif*-enak

baino ez dituela asalatu. Donaldson agertu delarik taupaden berora, zer da dakiguna? Estetikaren kezkak ez direla politikarenak, eta sortzaileak zein hauen lana, berdin *Guernica* zein *Nire aitaren etxea*, hobariaren arabera direla erabilgarri haientzat. Horra argazkian, enkuadrea doi zabaltzen badugu, ikusten dena. Emozioaz haragoko itzala. Etsai etxekotuarena. ■

Donaldson agertu delarik taupaden
berora, zer da dakiguna? Estetikaren
kezkak ez direla politikarenak,
eta sortzaileak zein hauen lana, berdin
Guernica zein *Nire aitaren etxea*,
hobariaren arabera direla erabilgarri
haientzat. Horra argazkian, enkuadrea
doi zabaltzen badugu, ikusten dena.
Emozioaz haragoko itzala.
Etsai etxekotuarena

ASTE HONETAKO

zozketak

JOLASTOKI JATETXEA

Jolastoki Jatetxea

Afaria
bi lagunentzat

Makalen etorbidea 24, Neguri
Getxo BIZKAIA

www.jolastoky.com

1

Tarpoon urpekaritza

2 lagunentzat
"urpekaritza bataioa" opari

Kirol portua, A lokala - 7
Getxo BIZKAIA

www.divetarpoon.com

2

Txapela buruan ta ibili munduan

www.txapelaburuan.com

943-428299 943004215

Txapela buruan eta ibili munduan

2 sudadera

Gamon Zumardia, 7
Orereta GIPUZKOA

www.txapelaburuan.com

3

AQUARIUM
DONOSTIA-SAN SEBASTIAN

Donostiako Aquariuma

5 harpidedunentzat
bina sarrera

Carlos Blasco de Imaz Plaza, 1
Donostia GIPUZKOA
www.aquariumss.com

4

2 Mokogorri eta Nairobitarra

2 produktu sorta opari

www.argia.com/denda

5

PARTE HARTZEKO

Astelehenetik ostiralera

GOIZEZ 09:00-13:00

ARRATSALDEZ 15:00-18:00

Tel: 943 36 72 85

gunea@argia.com

www.argia.com/gunea

AURREKO ASTEETAKO IRABAZLEAK

09/04/2006

ARZAK JATETXEA

• Asier Ruiz Nuñez (Igorre)

URDAZUBIKO LEZEAK

• Imanol Arluziaga Esnal (Donostia)
• Koldo Elorz Leoz (Iruñea)
• Jose Mari Ibarburu Arozena (Donostia)

ANDURI LANDETXEA

• Idoia Zapirain Karrika (Gasteiz)

OLABERRIAKO KARTINGa

• Juan Mari Garaikoetxea Epelde (Bergara)
• San Nikolas Ikastola (Getxo)
• Erramun Osa Ibarloza (Barakaldo)
• Irati Lujua Etxenike (Etxalar)
• Eider Illarramendi Azkue (Zarautz)

LAUBURUA ETA GARTXOT

• Joxin Iturriotz Ostolaza (Azpeitia)
• Jesus Gonzalez Esteban (Oñartzun)

16/04/2006

INGURU ABENTURA

• Asier Lizarriturri Martiarena (Aretxabal)

ONDARRE LANDETXEA

• Esteban Etxeberria Urreaga (Hernan)

ISTILU BANAKETAK

• Francisco Larrea Olasagasti (Donostia)
• Xabier Amatria Cuesta (Bilbo)
• Izaskun Elizburu Urkizu (Zarautz)
• Basque Heritage S.L. (Donostia)
• Juan Luis Uribe Rasines (Mungia)

MÁRTIRES DEL COMPÁS

• Roberto Kerexeta Zulaika (Elgoibar)
• Josu Amezaña (Bilbo)
• Felipe Alkorta Andonegi (Donostia)

ARDIBIDEZ

• Joxerra Bilbao Otaola (Bilbo)
• Jaione Garmendia Lasa (Lazkao)

ULERTZEKO GARAI BERRIA

berria²